

Δίνοντας ζωή στο νεκρό κέλυφος μιας ερειπωμένης πόλης

"Η πρόκληση της Αμμόχωστου"

Πίνακας περιεχομένων

1	Εισαγωγή.....	6
2	Ιστορική αναδρομή	9
2.1	Οικισμοί που υπήρχαν στην περιοχή πριν την Αμμόχωστο.....	9
2.2	Εποχή του Χαλκού.....	10
2.3	Περίοδος (1050 π.Χ. – 395 μ.Χ.).....	11
2.4	Η Βυζαντινή περίοδος (395-1191μ.Χ.).....	11
2.5	Το βασίλειο των Λουζινιανών (1192 – 1489 μ.Χ.)	12
2.6	Ενετοκρατία (1489 – 1571 μ.Χ.)	13
2.7	Τουρκοκρατία (1571 – 1878 μ.Χ.)	14
2.8	Αγγλοκρατία (1878 – 1960 μ.Χ.)	17
2.9	Εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας 1955 -1959.....	19
2.10	Σύγχρονη ιστορία της Αμμοχώστου	19
3	Υφιστάμενη κατάσταση	23
3.1	Βασικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά	23
3.2	Δημογραφικά στοιχεία	25
3.3	Οικονομικοκοινωνικά δεδομένα.....	28
3.3.1	Οικονομικά στοιχεία.....	28
3.3.2	Κοινωνικές Υποδομές	33
3.4	Τεχνικές υποδομές	35
3.4.1	Ηλεκτροδότηση.....	35
3.4.2	Υδρευση	36
3.4.3	Αποχέτευση	36
3.4.4	Τηλεπικοινωνίες.....	37
3.4.5	Συγκοινωνιακό Δίκτυο.....	37
3.5	Πολεοδομική οργάνωση.....	38
3.5.1	Πόλη εντός των τειχών	39
3.5.2	Κεκλεισμένη πόλη.....	41
3.5.3	Η κατοικούμενη πόλη	42
3.6	Ελεύθεροι χώροι – Χώροι πρασίνου.....	42

3.7	Αποτίμηση της σημερινής κατάστασης	43
4	Παραδείγματα άλλων ερειπωμένων οικισμών	47
4.1	Kowloon walled City	47
4.2	Oradour-sur-Glane	48
4.3	Wittenoom	49
4.4	Ruby	49
4.5	Gary	50
4.6	Mandu	50
4.7	Cody	50
4.8	Kadykchan	51
4.9	Bodie	51
4.10	Agdam	51
4.11	Humberstone	52
4.12	Missouri	52
4.13	Balestrino	53
4.14	Pyramiden	53
4.15	Klomino	53
4.16	Deception	53
4.17	Tyneham	54
4.18	Craco	54
4.19	Kayakoy	55
4.20	Kolmanskop	55
4.21	Prypiat	56
4.22	San Zhi	57
4.23	Gunkan-jima	58
4.24	Η περίπτωση της Rocitelj	59
5	Το Κυπριακό Πρόβλημα και οι Προσπάθειες Επίλυσης του	65
5.1	Εναλλακτικές Προσεγγίσεις για την Επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος	67
5.2	Προτάσεις Επίλυσης του Κυπριακού	70
5.3	Παραδείγματα άλλων χώρων	76

5.3.1	<i>Η περίπτωση της Ιρλανδίας</i>	77
5.3.2	<i>Η περίπτωση της Γερμανίας</i>	79
6	Δήμος Αμμοχώστου.....	83
7	Προσεγγίσεις Άλλων Φορέων.....	85
8	Προσεγγίσεις ανά θέμα.....	87
8.1	Πολιτική πτυχή.....	87
8.2	Κοινωνική πτυχή.....	88
8.3	Οικονομική πτυχή.....	88
8.4	Πολεοδομικά θέματα.....	88
8.5	Υποδομές.....	89
9	Παρεμβάσεις για την ομαλή επαναλειτουργία.....	91
9.1	Πρόταση σχεδίου επανεγκατάστασης.....	93
9.1.1	<i>Μηδενικό στάδιο</i>	93
9.1.2	<i>Πρώτο στάδιο</i>	96
9.1.3	<i>Τελικό στάδιο</i>	99
9.2	Χρόνος υλοποίησης.....	100
9.3	Φυσιογνωμία πόλης.....	101
9.4	Χρηματοδότηση.....	102
9.5	Κίνητρα.....	102
9.6	Πολεοδομική οργάνωση.....	103
9.7	Υποδομές.....	105
9.7.1	<i>Συγκοινωνιακό δίκτυο</i>	105
9.7.2	<i>Υδρευση</i>	107
9.8	Λιμάνι.....	109
9.9	Παλαιά πόλη.....	109
9.10	Παραλιακό μέτωπο.....	110
9.11	Αναπτυξιακή πολιτική.....	112
9.11.1	<i>Τουρισμός</i>	113
9.11.2	<i>Επιχειρηματική δραστηριότητα</i>	114
9.12	Κατευθύνσεις για βιώσιμη ανάπτυξη.....	115

9.13 Κοινωνικά ζητήματα	117
9.14 Συμβολικές παρεμβάσεις.....	119
10 Συμπεράσματα	121
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	125
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΙΑ.....	157

1 Εισαγωγή

Είναι τα βλέφαρα μου διάφανες αυλαίες. Όταν τ' ανοίγω, βλέπω εμπρός μου ότι κι αν τύχει, όταν τα κλείνω, βλέπω μπροστά μου ότι ποθώ. Τα λόγια του Ανδρέα Εμπειρικού αντικατοπτρίζουν τα συναισθήματα μου για την πόλη της Αμμοχώστου. Είναι δύσκολο να αγαπάς μια πόλη στην οποία δεν έχεις γεννηθεί και δεν έχεις μεγαλώσει.

Τα λόγια, δεν αρκούν για να περιγράψεις την μάχη των συναισθημάτων σου, όταν περάσεις την «πράσινη γραμμή» και κατευθυνθείς προς την πόλη των προγόνων σου. Παράξενο είναι να βάζεις λογική σε ό,τι βλέπεις, να εξηγείς τον λόγο που δακρύζεις όταν βρεθείς στην παραλία της πόλης, έξω από την περιφραγμένη με συρματοπλέγματα περιοχή. Τα συναισθήματα αυτά ίδια, όσες φορές και αν το ζήσεις.

Η αγάπη μου για την πόλη των γονιών μου και ο πόθος όλων των Κυπρίων για απελευθέρωση του πολύπαθου νησιού, είναι η βασική αιτία που με ώθησε να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Ένας εξίσου σημαντικός λόγος, είναι η πρόκληση που αντιμετωπίζει κάθε πολεοδόμος όταν του δίνεται η ευκαιρία να μελετήσει και να δημιουργήσει σε μία πόλη σαν την Αμμοχώστο. Σε μία πόλη, όπου ο πολεοδόμος καλείται να αρχίσει σχεδόν από μηδενικό σημείο. Οι ορίζοντες σχεδιασμού και δημιουργίας, που ανοίγονται μπροστά στον πολεοδόμο είναι χωρίς όρια και φραγμούς.

Όλα όσα προανέφερα με κατεύθυναν στο να επιλέξω να ασχοληθώ με το πολύπλοκο και πολυδιάστατο αυτό θέμα.

Σκληρό είναι να μιλάς για μια πόλη στην οποία δεν έχεις ζήσει παρά μόνο μέσα από τις ιστορίες των παππούδων σου. Ακόμα πιο δύσκολο και παράλληλα επικίνδυνο να προσπαθήσεις να σχεδιάσεις για αυτήν.

Η προσπάθεια μου, μπορεί πολύ εύκολα να αποβεί καταστροφική για την πόλη. Έτσι πριν το σχεδιασμό κρίνεται απαραίτητο να μελετηθούν και να αναλυθούν σε βάθος, όλα τα υπάρχοντα δεδομένα.

Τα σημαντικότερα προβλήματα τα οποία αντιμετώπισα κατά την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αφορούσαν στην έλλειψη στοιχείων καθώς και στην απροθυμία κάποιων αρμοδίων για

συνεργασία. Τα περισσότερα στοιχεία τα οποία υπάρχουν, αφορούν στην πόλη της Αμμοχώστου πριν την εισβολή των Τούρκων το 1974. Όσον αφορά στη σημερινή κατάσταση, τα δεδομένα είναι σχεδόν ανύπαρκτα. Τα προβλήματα αυτά προσπάθησα να τα καλύψω με τις επιτόπιες έρευνες τις οποίες διεξήγαγα και με τις διάφορες συζητήσεις μου με πρόσφυγες αλλά και με τωρινούς κατοίκους της πόλης.

Μεγάλη πρόκληση για μένα, ήταν να παρουσιάσω την εργασία μου παραβλέποντας τα συναισθήματά μου για την Αμμόχωστο και τον Τούρκο εισβολέα. Εντούτοις νομίζω ότι η προσπάθεια μου για αντικειμενικότητα και διαφάνεια στέφθηκε με επιτυχία.

Η μελέτη που θα επακολουθήσει, χωρίζεται σε δέκα κεφάλαια, μέσα από τα οποία γίνεται προσπάθεια ανάλυσης της πόλης και ακολούθως προτείνεται ένα μοντέλο μελλοντικού σχεδιασμού της. Ιδιαίτερο βάρος, στο στάδιο της ανάλυσης, δίνεται στα ιστορικά δεδομένα τα όποια επηρέασαν την πορεία της πόλης μέχρι σήμερα, ενώ στο στάδιο της πρότασης εκτελείται μια εκτενής αναφορά σε θέματα που αφορούν, κατά κύριο λόγο, στο σχεδιασμό και την λειτουργία της πόλης.

Στο κεφάλαιο της Ιστορικής αναδρομής το οποίο ακολουθεί, αναλύεται η πλούσια ιστορία της Αμμοχώστου. Παρουσιάζονται αναλυτικά οι κυριότερες χρονικές περίοδοι που επηρέασαν την πόλη και τα κατάλοιπα που άφησαν σε αυτήν. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια παρουσίασης των σχέσεων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων με την πάροδο των χρόνων.

Στο κεφάλαιο της «Υφιστάμενης κατάστασης» παρουσιάζεται η κατάσταση της πόλης μέχρι το 1974 αλλά και η σημερινή. Καταγράφονται δημογραφικά δεδομένα και οικονομικοκοινωνικά στοιχεία ενώ στη συνέχεια αναλύεται η κατάσταση των τεχνικών υποδομών και γίνεται προσπάθεια παρουσίασης της πολεοδομικής οργάνωσης της πόλης. Τέλος, αναφέρεται η αποτίμηση της σημερινής κατάστασης και των σημαντικότερων συμπερασμάτων που προκύπτουν.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται παραδείγματα άλλων ερειπωμένων οικισμών ανά τον κόσμο και η σημερινή τους χρήση. Εκτενέστερη αναφορά γίνεται στην περίπτωση της Pucitelj, η οποία ανοικοδομήθηκε μετά από περίοδο πολέμου και εμφανίζει αρκετές ομοιότητες με την περίπτωση της Αμμοχώστου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται το Κυπριακό πρόβλημα ως έχει, καθώς και οι προσπάθειες επίλυσής του. Ακόμη γίνεται ένας παραλληλισμός με τις περιπτώσεις της Ιρλανδίας και Γερμανίας από τις οποίες μπορούμε να αποκομίσουμε σημαντικές πληροφορίες που θα μας βοηθήσουν στην αποφυγή λαθών και χρονοτριβών.

Πιο κάτω, καταγράφονται οι ενέργειες του Δήμου Αμμοχώστου για την απελευθέρωση της πόλης και οι προσπάθειες άλλων φορέων καθώς και οι προσεγγίσεις ανά θεματική ενότητα.

Στο ένατο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η πρόταση που προκύπτει από την ανάλυση και ο σχεδιασμός που πρέπει να γίνει για την ομαλή επαναλειτουργία της πόλης. Έμφαση δίνεται στον τρόπο επανεγκατάστασης των προσφύγων στις πατρογονικές τους εστίες καθώς και στη διαμόρφωση της πόλης. Το τελικό αποτέλεσμα πρέπει να προβλέπει να μην αλλοιώνει τον χαρακτήρα της πόλης, αλλά να βασίζεται σε σύγχρονες και φιλικές στο περιβάλλον μεθόδους (βιοκλιματικός σχεδιασμός).

Στο δέκατο και τελευταίο κεφάλαιο, συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τα παραπάνω και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μελέτες οι οποίες αφορούν στην πόλη σε όλα τα επίπεδα.

Από τις ιστορίες που ακούω κατά καιρούς, έχω στο νου μου την Αμμόχωστο, σαν μια πόλη γεμάτη ζωή και κίνηση, μια πόλη με φιλόξενους και απλούς ανθρώπους στην οποία συγκεντρώθηκε ο πολιτισμός όλων των προηγούμενων περιόδων. Όσοι έζησαν σε αυτή την πόλη, νοσταλγούν τις μέρες του παρελθόντος. Αυτό με κάνει να εύχομαι να επιστρέψω και να γνωρίσω την πόλη που οι γονείς μου γεννήθηκαν. Προσωπικά, θα είμαι και εγώ ένας εθελοντής που θα εργαστεί για την αναβίωση της πανέμορφης αυτής πόλης. Ελπίζω η συγκεκριμένη μελέτη να αποτελέσει ένα μικρό λιθαράκι στην προσπάθεια όλων των Αμμοχωστιανών για ανοικοδόμηση και επαναλειτουργία της αγαπημένης μας πόλης.

2 Ιστορική αναδρομή

Διασχίζοντας κανείς και παρατηρώντας την πόλη της Αμμοχώστου, αντιλαμβάνεται τον πλούτο της ιστορίας της. Βλέπει, ότι το τετριμμένο πλέον «Σταυροδρόμι τριών Ηπείρων», για το οποίο έχει δεινοπαθήσει η Κύπρος, παίρνει σάρκα και οστά μέσα σ' αυτή την πόλη. Αντιλαμβάνεται ότι η πόλη αυτή ανήκει κατά ένα μέρος της στην Ευρώπη, ένα μέρος της στην Ασία και ένα μέρος της στην Αφρική. Φαίνεται, όχι μόνο από την ιστορία της, αλλά και από τα πολυάριθμα κτίσματα που βρίσκονται στην πόλη, δίνοντας της ένα ξεχωριστό χαρακτήρα, ο οποίος παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. (Λαζαρίδης, 1999)

Η ιστορία της Αμμοχώστου, είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ιστορία ολοκλήρου του νησιού, αφού είναι από τις παλαιότερες πόλεις της Κύπρου. Οι αρχαιολογικές σκαπάνες και τα ευρήματα που έφεραν στο φως, χρονολογούν την ύπαρξή της από την πρώτη παρουσία του ανθρώπου στη Κύπρο κατά τη Νεολιθική περίοδο (6^{ος} – 3^{ος} αιώνας π.Χ.).

2.1 Οικισμοί που υπήρχαν στην περιοχή πριν την Αμμόχωστο

Στο σημείο αυτό, επιβεβλημένη είναι η αναφορά στους προκατόχους της Αμμοχώστου. Η πρώτη προκάτοχος της, ήταν η Αρσινόη (3^ο αιώνα π.Χ.) στη θέση της οποίας κτίστηκε μετέπειτα η τωρινή Αμμόχωστος. Η Αρσινόη κατοικήθηκε από Έλληνες της Σαλαμίνας, οι οποίοι εγκατέλειψαν την πόλη τους μετά από επαναλαμβανόμενες επιδρομές των Αράβων, αλλά και μετά από τους καταστροφικούς σεισμούς της εποχής εκείνης. Οι Έλληνες έδωσαν στην πόλη το όνομα Αμμόχωστος και προήγαγαν την ανάπτυξη στην νέα πόλη.

Ένα άλλο σημαντικό πολιτιστικό και εμπορικό κέντρο της περιοχής που είναι μια από τις προκατόχους της Αμμοχώστου, ήταν η Έγκωμη. Στα αρχαιολογικά ευρήματα, αποκαλύπτεται ότι η Έγκωμη ήταν μια ανεπτυγμένη περιοχή με σημαντικά ορυχεία χαλκού. Με την καταστροφή της Έγκωμης, κατά τον 11^ο αιώνα π.Χ. από μεγάλους σεισμούς και από τις επιδρομές των «Λαών της θάλασσας» ήρθε η άνοδος για την Σαλαμίνα. (Παυλίδης, 1994)

Η Σαλαμίνα απέχει περίπου δέκα χιλιόμετρα από την Αμμόχωστο και είχε γίνει η τότε πρωτεύουσα του νησιού. Στους μετέπειτα χρόνους και μετά από μια περίοδο παρακμής που πέρασε η Σαλαμίνα, μετονομάστηκε σε Κωνσταντία και καθιερώθηκε ως η μητροπολιτική περιοχή της Κύπρου.

Εικόνες 1,2 : Οικισμός Σαλαμίνας

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Συνοψίζοντας την αναφορά στους προκατόχους της Αμμοχώστου, μπορούμε να πούμε ότι υπήρξε μέσα στους αιώνες μια πόλη ελληνική. Η πόλη αυτή ξεκίνησε ως Έγκωμη, έζησε για 1000 και πλέον χρόνια ως Σαλαμίς, συνέχισε ως Αρσινόη και ως Κωνσταντία και κατέληξε πριν από 1600 χρόνια να είναι η πόλη της Αμμοχώστου, που σημαίνει κυριολεκτικά "χωμένη στην άμμο". Τα πιο πάνω ονόματα είναι όλα ελληνικά και ενισχύουν τον ατόφιο ελληνικό χαρακτήρα της πόλης ο οποίος διαφαίνεται και μέσα από την ιστορία της. (Παυλίδης , 1994)

2.2 *Εποχή του Χαλκού*

Η επαρχία της Αμμοχώστου συνέχισε να κατοικείται χωρίς διακοπή μέχρι και την Εποχή του Χαλκού, όπου η ευρύτερη περιοχή όπως και ολόκληρο το νησί γνώρισε περίοδο έντονης ακμής. Η εποχή του χαλκού, διήρκησε από το 2.300 έως το 1.050 π.Χ. Κατά την περίοδο αυτή, οι Αιγύπτιοι κατέκτησαν την Κύπρο το 1.500 π.Χ. περίπου και παρέμειναν στο νησί για τις επόμενες εκατονταετίες.

Παρόλα αυτά ο αιγυπτιακός πολιτισμός και η αιγυπτιακή θρησκεία δεν άφησαν έντονα τα σημάδια τους στο νησί. Ουσιαστικά, οι πρώτοι λαοί που ήρθαν και εγκαταστάθηκαν για να δημιουργήσουν αποικίες στο νησί ήταν οι Μυκηναίοι. Μετά ακολούθησαν οι Αχαιοί οι οποίοι είχαν σαν σκοπό να αναπαράγουν τη ζωή και τον πολιτισμό τους στο νησί. Στο τέλος της εποχής αυτής κατά το 1050 π.Χ. η περιοχή έπεσε σε μαρasmus λόγω της εγκατάλειψης της χρήσης του χαλκού και της απαρχής της χρήσης του σιδήρου. Παράλληλα την περίοδο αυτή, είχαν γίνει

μεγάλοι σεισμοί και πλημμύρες καταστρέφοντας έτσι πολλούς και σημαντικούς οικισμούς. Ένας από αυτούς τους οικισμούς ήταν και η Έγκωμη. (Λαζαρίδης , 1999)

2.3 Περίοδος (1050 π.Χ. – 395 μ.Χ.)

Το νησί κατακτήθηκε από τους Φοίνικες κατά την πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (1050-709 π.Χ.). Οι Φοίνικες χρησιμοποίησαν το νησί, για να εγκαταστήσουν εμπορικούς σταθμούς, έχοντας ως σκοπό την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της Κύπρου.

Έπειτα από το 709 π.Χ. μέχρι και το 540 π.Χ. το νησί πέρασε στην εποχή της ασσυριακής και αιγυπτιακής κυριαρχίας, χωρίς όμως να καταφέρουν να αλλοιώσουν έντονα τον χαρακτήρα του νησιού. Η Περσική κυριαρχία, διήρκησε μέχρι και το 332 π.Χ. και άρχισε όταν οι Κύπριοι βασιλιάδες δήλωσαν υποτέλεια στους πανίσχυρους Πέρσες. Τα επόμενα χρόνια η Κύπρος, με την σύμφωνη γνώμη του λάου της, πέρασε στα χέρια του Μεγάλου Αλέξανδρου ο οποίος ανέτρεψε την Περσική αυτοκρατορία. Οι βασιλείς της Κύπρου για να δείξουν την ευγνωμοσύνη τους στον μεγάλο Μακεδόνα στρατηλάτη του πρόσφεραν 120 πολεμικά πλοία για να τον βοηθήσουν στις μετέπειτα εκστρατείες του. .(Λαζαρίδης , 1999)

Στους επομένους δυο αιώνες (294–58 π.Χ.), η Κύπρος παραμένει υπό τους Πτολεμαίους ως επαρχία της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου, μέχρι που το νησί ενσωματώνεται στην Ρωμαϊκή αυτοκρατορία για περισσότερο από τριακόσια χρόνια μέχρι και το 395 μ.Χ.

Η Κύπρος ήταν μια από τις πρώτες χώρες που αποδέχτηκαν το χριστιανισμό, που διέδωσαν στο νησί το 45 μ.Χ. ο Απόστολος Παύλος και Απόστολος Βαρνάβας , ο οποίος καταγόταν από την Σαλαμίνα. .(Λαζαρίδης , 1999)

2.4 Η Βυζαντινή περίοδος (395-1191μ.Χ.)

Ακολούθως μια πολύ σημαντική περίοδος ξεκινάει για ολόκληρο το νησί και κατ' επέκταση για την πόλη της Αμμοχώστου. Η Βυζαντινή περίοδος (395-1191μ.Χ.) ξεκινάει με την διαίρεση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας το 395 μ.Χ. και τελειώνει με την άφιξη του Ριχάρδου του Λεοντόκαρδου και την επακόλουθη πώληση του νησιού στον Γουΐδων Λουζινιάν το 1192 μ.Χ. (www.famagusta.org.cy/istoria/default.asp)

2.5 Το βασίλειο των Λουζινιανών (1192 – 1489 μ.Χ.)

Το βασίλειο των Λουζινιανών στο νησί, κράτησε για περίπου 300 χρόνια, από το 1192 μέχρι 1489 μ.Χ. Η περίοδος αυτή υπήρξε ιστορική για ολόκληρο το νησί. Όχι μόνο για το γεγονός ότι κράτησε τόσα πολλά χρόνια, αλλά και για την ευημερία που παρατηρήθηκε στην Κύπρο και κυρίως στην Αμμόχωστο, που αποτελούσε τον σπουδαιότερο συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση.

Βασικός στόχος του νέου κυρίαρχου στο νησί, Γουίδου Λουζινιάν, ήταν η εξασφάλιση της συμπάθειας και της ανοχής των Κυπρίων κατοίκων, με σκοπό να αποφύγει οποιοδήποτε είδος διαμάχης. Απώτερο σκοπό είχε να προσελκύσει στο νησί Έλληνες γαιοκτήμονες και άκληρους ευγενείς, οι οποίοι είχαν φύγει λόγω της τυραννικής διακυβέρνησης του Ισαάκιου Κομνηνού. (Λαζαρίδης, 1999)

Στο διάστημα αυτό, η Αμμόχωστος γίνεται το κέντρο ολοκλήρου του νησιού όσον αφορά στην οικονομική και εμπορική ανάπτυξη. Ήταν ο κυριότερος διακομιστηκός σταθμός της Ευρώπης με την Ανατολή. Την περίοδο αυτή, εξαιτίας της μεγάλης ακμής που παρατηρείται στην πόλη της Αμμοχώστου, πολλά ήταν τα αξιοθέατα που δημιουργήθηκαν.

Σημαντικές ήταν επίσης και οι κατασκευές που πραγματοποιήθηκαν. Μια από τις σημαντικότερες και εντυπωσιακότερες δημιουργίες που πήρε σάρκα και οστά ήταν η οχύρωση της πόλης. Το έργο αυτό άρχισε μετά το 1291, όταν η Χριστιανική Άκρα πέφτει και ένα μεγάλο μέρος των χριστιανών προσφύγων φτάνει στην Αμμόχωστο κατά την διάρκεια της βασιλείας του Ερρίκου Β' (1285-1324). Κτίστηκε ακόμα ο ναύσταθμος, το κάστρο, οι προμαχώνες και ο πύργος με τις νησίδες για να κλείνει το εσωτερικό λιμάνι με αλυσίδα. (Λαζαρίδης, 1999)

Η πόλη φτάνει στο απόγειο της ανάπτυξης της την περίοδο 1300-1370. Την περίοδο αυτή, κτίζονται στην πόλη εντός των τειχών 300 εκκλησίες, ο περίφημος καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου, όπου στέφονταν οι βασιλείς της Κύπρου, της Αρμενίας και της Ιερουσαλήμ αλλά και ο Άγιος Γεώργιος των Λατίνων, δείγματα γοθτικής τέχνης. Σήμερα ο ναός του Αγίου Νικολάου μετατράπηκε σε ένα πολυτελές τζαμί με επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Παράλληλα οικοδομείται με εισφορές των Ελλήνων εμπόρων ο Άγιος Γεώργιος των Ελλήνων, δείγμα ορθόδοξου καθεδρικού ναού, κτίζονται παλάτια και οχυρώνεται καλύτερα η πόλη και το λιμάνι.

Η τεράστια αυτή ανάπτυξη και το εμπορικό μονοπώλιο που επικρατούσε στην πόλη, ανατρέπεται στα μέσα του 14^{ου} αιώνα με την επιδημία της πανώλης αλλά και τις συγκρούσεις ανάμεσα στους Γενουάτες και τους Ενετούς που κατοικούσαν στην πόλη της Αμμοχώστου και ζητούσαν περισσότερα προνόμια από αυτά που ήδη είχαν. Οι διαμάχες αυτές έφεραν το στόλο της Γένουας στο νησί με αποτέλεσμα να καταστρέψουν και να λεηλατήσουν την πόλη η όποια έπεσε σε μαρασμό και ήταν υπό την κυριαρχία των Γενουατών τα επόμενα 90 περίπου χρόνια. (Λαζαρίδης , 1999)

2.6 Ενετοκρατία (1489 – 1571 μ.Χ.)

Τα επόμενα ενενήντα περίπου χρόνια, η Κύπρος διανύει την περίοδο της Ενετοκρατίας. Από το 1489, όπου η Αικατερίνη Κορνάρο έδωσε υποταγή , η Κύπρος έγινε αποικία της Βενετίας μέχρι και το 1571 όπου ο τούρκικος στόλος εμφανίστηκε στο νησί. Μετά από ένα χρόνο πολιορκίας, ο τούρκικος στόλος κατάφερε να κατακτήσει και την πόλη της Αμμοχώστου.

Την περίοδο αυτή, οι Ενετοί διοικούσαν το νησί κάτω από τις απειλές των Τούρκων. Οι Ενετοί όταν παρέλαβαν την Αμμόχωστο, είχαν μπροστά τους μια διαλυμένη πόλη από την πολύχρονη διαμάχη ανάμεσα στους Λουζινιανούς και τους Γενουάτες. Το εμπόριο είχε διακοπεί και οι κάτοικοί της διαβίωναν σε άθλιες συνθήκες.

Οι Ενετοί, με τον κίνδυνο της τουρκικής επέλασης, έφεραν στο νησί μηχανικούς από τη Βενετία για να αναλάβουν την ανοικοδόμηση των τειχών της πόλης. Ήθελαν να μετατρέψουν τα τείχη σε ένα σύγχρονο αμυντικό σύστημα που να αντέχει στις νέες μεθόδους πολιορκίας με κανονιοβολισμούς. Παρά το γεγονός ότι οι κάτοικοι της πόλης ένιωσαν αρκετά μεγάλη ασφάλεια σε σχέση με τις επιδρομές των Τούρκων δεινοπάθησαν από την βαριά φορολογία που τους επέβαλαν οι νέοι κατακτητές και από την πλήρη αδιαφορία που επέδειξαν σε ότι αφορά την ευημερία τους.

Εικόνες 3,4 : Τα τείχη της παλαιάς πόλης

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Η οικονομική εξαθλίωση των Κυπρίων επιδεινώθηκε από τις αλλεπάλληλες θεομηνίες που έπληξαν το νησί. Οι κυριότερες από αυτές ήταν το 1492 , 1542 και 1547 όπου σημειώθηκαν μεγάλοι σεισμοί. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, την περαιτέρω εξάντληση των κατοίκων που επέφερε και τον ξεσηκωμό τους λίγα χρόνια αργότερα.

Αυτό που ενδιέφερε περισσότερο τους Ενετούς, ήταν η εκμετάλλευση της πόλης της Αμμοχώστου και η στρατηγική θέση που είχε στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Αμμόχωστος αποτελούσε ιδανική βάση για τον πολεμικό αλλά και τον εμπορικό τους στόλο , γεγονός που προέβλεπε την μελλοντική τους απομάκρυνση από το νησί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. (Λαζαρίδης , 1999)

2.7 Τουρκοκρατία (1571 – 1878 μ.Χ.)

Έτσι μερικά χρόνια μετά το 1566 μ.Χ. όταν ο Σελίμ Β' διαδέχτηκε στον θρόνο τον αποθανών πατέρα του, αποφάνθηκε ότι ήταν ο κατάλληλος καιρός για την κατάκτηση του νησιού από την οθωμανική αυτοκρατορία. Το 1570 μ.Χ. ο τούρκικος στόλος με μεγάλες δυνάμεις ιππικού και πεζικού φάνηκε στο νησί. Επτά εβδομάδες ήταν αρκετές για να κατακτήσουν και να καταστρέψουν με τις λεηλασίες τους ολόκληρο σχεδόν το νησί, εξαιρουμένης της Αμμοχώστου, όπου με τη νέα βελτιωμένη και σπουδαία , για την εποχή , οχύρωση της ήταν εξαιρετικά ανθεκτική.

Παρόλα αυτά, αφού έφτασαν ενισχύσεις από την Καραμανία, τη Συρία και τη Μικρά Ασία και μετά από δεκάμηνη πολιορκία, η Αμμόχωστος έπεσε στα χεριά των Οθωμανών. Ο Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος, ο στρατιωτικός διοικητής της πόλης, προστάτευε την Αμμόχωστο με όλες τους τις δυνάμεις μέχρι που προδόθηκε από την έλλειψη πυρομαχικών και τροφίμων. Τον Αύγουστο του 1571, η πόλη έπεσε στα βάρβαρα χεριά των Τούρκων. Από τότε και μέχρι το 1878 η Κύπρος βρισκόταν στα χεριά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας η οποία επιθυμούσε πλήρη εκμετάλλευση του νησιού. (Λαζαρίδης, 1999)

Εικόνα 5 : Η άλωση της Αμμοχώστου, τοπογραφικό σχέδιο που παρουσιάζει την πολιορκία με τα τουρκικά στρατεύματα έξω από την πόλη. Από το ταξιδιωτικό βιβλίο των Rosaccio, Franco "Viaggio da Venetia" 1610. Συλλογή του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου.

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Τα χρόνια που ακολούθησαν στο νησί, όπως και σε ολόκληρο το ελληνικό έθνος ήταν πολύ δύσκολα. Οι βάρβαροι Τούρκοι έφεραν το νησί σε κατάσταση παρακμής και τους κατοίκους του στα όρια της εξαθλίωσης. Σύμφωνα με στοιχεία της οθωμανικής αυτοκρατορίας, η οποία κατέγραφε τους Κυπρίους για σκοπούς είσπραξης φόρων, η Κύπρος αριθμούσε τότε 800 πόλεις και χωριά με 150 000 κατοίκους. Μέχρι το 1600 ο αριθμός των κατοίκων μειώθηκε σε 120 000, κυρίως ως αποτέλεσμα της μαζικής φυγής των Λατίνων που αρνήθηκαν να ασπαστούν το Ισλάμ. Ο πληθυσμός του νησιού συνέχισε να μειώνεται μέχρι το 1641 όπου μετά από μια περίοδο επιδημίας πανώλης ο πληθυσμός των Κυπρίων δεν ξεπερνούσε τις 25 000.

Ο Σουλτάνος την περίοδο της τουρκοκρατίας, είχε καταστήσει σαφές ότι δεν είχε πρόθεση να εξισλαμίσει το νησί. Παρόλα αυτά κανένας Χριστιανός δεν επιτρεπόταν να ζήσει εντός των τειχών της Αμμοχώστου και ούτε τα χριστιανικά καράβια μπορούσαν να προσεγγίσουν το λιμάνι. Έτσι άρχισε η σταδιακή ερήμωση της πόλης.

Από αναφορές αυτοπτών μαρτύρων, περιγράφεται η απελπιστική κατάσταση που υπήρχε μέσα στα τείχη όπου και κατοικούσαν μόνο Τούρκοι έποικοι, κυρίως από την Μικρά Ασία. *«Ποιος θα το πίστευε τέτοια εγκατάλειψη, που μόνο 200 ψυχές ζουν μέσα στην πόλη. Τα αρχαία σπίτια συνεχώς πωλούνται και οι αγοραστές τους τα κατεδαφίζουν για να πάρουν την ξυλεία τους, αλλά απαγορεύεται αυστηρά να πάρουν τις πέτρες, και γι αυτό βλέπεις παντού πέτρες. Έξω από τα τείχη, νοτίως της Αμμοχώστου κατά μήκος της ακτής, υπάρχουν κήποι γεμάτοι λεμονόδεντρα και άλλα εσπεριδοειδή. Και κοντά στους κήπους είναι το χωριό Βαρώσια στο οποίο υπάρχουν Ελληνικές ορθόδοξες εκκλησίες. Διωγμένοι από την απαγορευμένη πόλη, οι Έλληνες άρχισαν έξω από τα τείχη, όλο νοτιότερα μια νέα ζωή»*. Τα λόγια αυτά που αναφέρει ο Μαριτι περιγράφουν πλήρως την κατάσταση που επικρατούσε στην αρχαία πόλη της Αμμοχώστου. Παράλληλα με τα λόγια αυτά αντιλαμβανόμαστε γιατί μέχρι και σήμερα χρησιμοποιούμε την ονομασία «Βαρώσι» για την Αμμόχωστο. (Λαζαρίδης , 1999)

Το σημαντικότερο και παράλληλα αξιοπερίεργο της περιόδου αυτής, είναι ότι η ορθόδοξη εκκλησία αποκαταστάθηκε και ο αρχιεπίσκοπος αναγνωρίστηκε ως ο εθνάρχης των ραγιάδων. Παράλληλα ορίστηκε ως ο επίσημος πολιτικός τους εκπρόσωπος.

Έτσι με τον τρόπο αυτό παρά τα πολλά χρόνια κυριαρχίας των Τούρκων στο νησί, το ελληνικό στοιχείο και ο χριστιανικός χαρακτήρας κατάφεραν να παραμείνουν αναλλοίωτα στο πέρασμα των χρόνων. Εκτός αυτού, στους Κύπριους χωρικούς δόθηκε καλλιεργήσιμη γη που είχε ως αποτέλεσμα να ξεφύγουν από το καθεστώς δουλείας που υπάγονταν τόσα χρόνια. Τα προνομία που δόθηκαν στους Κυπρίους είχαν όμως ως αντάλλαγμα την εξοντωτική φορολογία των απλών χωρικών. Έτσι οι Κύπριοι δεν έπαψαν να ζουν στη δυστυχία που συχνά τους έφερνε σε αδιέξοδο και δεν άργησαν να καταλάβουν πως οι Τούρκοι κατακτητές ήταν χειρότεροι από τους προκατόχους τους.

Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι το 1821 όπου έγινε η Ελληνική επανάσταση απέναντι στην οθωμανική αυτοκρατορία. Λόγω της επανάστασης και θέλοντας οι Τούρκοι να μην συμβεί το ίδιο στο νησί, σφάγιασαν τον αρχιεπίσκοπο και πολλούς κληρικούς με μεγάλη βαναυσότητα.

Βασικό στοιχείο της εποχής αυτής, ήταν ο διαχωρισμός των χριστιανών της πόλης και η δημιουργία των Βαρωσιών που σήμερα πλέον είναι ενιαίο μέρος της Αμμοχώστου. Ακόμη, σημαντικό στοιχείο είναι η μεγάλη διαφορά της κατάστασης που επικρατούσε τότε στην πόλη εντός των τειχών και στα Βαρώσια που ήταν εκτός της πόλης.

Η σημερινή αναφορά στην πόλη της Αμμοχώστου σαν Βαρώσια (και στον ενικό Βαρώσιν) που σκοπό έχει να διαχωρίσει την πόλη εντός και εκτός των τειχών, είναι λανθασμένη. Η πόλη δεν πρέπει να χωρίζεται σε εντός και εκτός με τα ονόματα Βαρώσι και Αμμόχωστος όπως γίνεται κατά κόρον από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Αμμόχωστος ονομάζεται ολόκληρη η πόλη και χρησιμοποιείται το όνομα Βαρώσι από τους Κυπρίους γιατί έχει παραμείνει στο πέρασμα των χρόνων. (Παυλίδης, 1994)

2.8 Αγγλοκρατία (1878 – 1960 μ.Χ.)

Τα επόμενα χρόνια, η Κύπρος περνά στα χέρια της Μεγάλης Βρετανίας όπου η κατοχή της στο νησί κράτησε από το 1878 μέχρι το 1960. Το 1878, οι Τούρκοι παραχώρησαν την μεγαλόνησο στην κυριαρχία της Μεγάλης Βρετανίας με σκοπό την βοήθεια της στον ρώσο-τουρκικό πόλεμο όπου η Τουρκία είχε μεγάλες απώλειες τόσο εδαφών όσο και στρατού.

Οι Άγγλοι ήρθαν στο νησί με σκοπό να εκμεταλλευτούν τη στρατηγική του θέση στη Μεσόγειο και τη σύνδεση που ήθελαν να έχουν με τις Ινδίες. Έτσι στις 8 Ιουλίου του 1878 τα πρώτα βρετανικά στρατεύματα κατέφθασαν στο νησί προς μεγάλη έκπληξη των κατοίκων που δεν γνώριζαν για τις μυστικές συμφωνίες των Τούρκων και των Άγγλων. (Λαζαρίδης, 1999)

Με την παρουσία των Άγγλων στο νησί, ο ελληνοκυπριακός λαός πίστευε πως το νέο χριστιανικό καθεστώς, αντίθετα με το οθωμανικό, θα οδηγούσε την Κύπρο προοδευτικά στην ελευθερία. Συγκεκριμένα ο μητροπολίτης Κιτίου Κυπριανός στην προσφώνηση του απέναντι στον Άγγλο κυβερνήτη, κατέστησε σαφές τον διακαή πόθο των Κύπριων για ένωση με την Ελλάδα. Πράγματι τον Οκτώβριο του 1915, η Κύπρος προσφέρθηκε στην Ελλάδα με αντάλλαγμα να μπει η Ελλάδα στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο με τις συμμαχικές δυνάμεις. Κάτι

τέτοιο, αρνήθηκε ο τότε πρωθυπουργός Ζαΐμης ακολουθώντας μέχρι στιγμής στάση ουδετερότητας. Πολύ σύντομα, ύστερα από τις δραματικές εξελίξεις που ακολούθησαν, η Ελλάδα συμμετέχει στο συμμαχικό αγώνα αλλά δυστυχώς η προσφορά είχε πλέον χαθεί.

Το 1925 με βασιλικό διάταγμα, η Κύπρος κηρύχθηκε αποικία του στέμματος και με τον τρόπο αυτό επισημοποιήθηκε η κατάσταση που επικρατούσε από το 1914. Το γεγονός αυτό όμως επέφερε την δυσφορία του λαού που έβλεπε το όνειρο της απελευθέρωσης και της ενώσεως με την Ελλάδα να χάνεται. Η σωρεία των διαμαρτυριών του αρχιεπισκόπου για το εθνικό θέμα έπαιρναν την απάντηση ότι το θέμα αυτό είχε λήξει. (Λαζαρίδης, 1999)

Παρόλα αυτά οι Ελληνοκύπριοι οργανώθηκαν και δημιούργησαν την Εθνική Οργάνωση και την Εθνική Νεολαία, που κάλυπταν το σύνολο των πόλεων. Ο κυπριακός λαός απαιτούσε περισσότερες πολιτικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις. Οι απαιτήσεις του αυτές οδήγησαν στα γεγονότα του 1931, όπου τον Οκτώβριο του ίδιου έτους οι Κύπριοι ξεσηκώθηκαν ενάντια στην άδικη μεταχείριση των Βρετανών ζητώντας την λύτρωση από την καταπιεστική Αγγλική κατοχή και την Ένωση με την Ελλάδα.

Όσον αφορά στην πόλη της Αμμοχώστου μαρτυρίες της τότε εποχής αναφέρονται σε μια ρημαγμένη πόλη με ανατολίτικο χαρακτήρα. Η εντός των τειχών πόλη αντιμετώπιζε πολλά προβλήματα, οι Οθωμανοί κάτοικοί της δεν γνώριζαν αλλά ούτε σεβάστηκαν την ιστορικότητα της πόλης. Συνέχισαν ανενόχλητοι την καταστροφή του δομημένου περιβάλλοντος. Η ζεστή, ο πυρετός και οι αρρώστιες ήταν χαρακτηριστικά που αναφέρονται συνεχώς στα ημερολόγια των Άγγλων αξιωματούχων.

Οι Άγγλοι, αρχικά είχαν καταλάβει την σημασία του λιμανιού της Αμμοχώστου και τα πρώτα χρόνια, η εκμετάλλευσή του ήταν από τους βασικούς λόγους της οικονομικής ανάκαμψης που υπήρξε. Ακολούθως όμως το ενδιαφέρον μεταφέρθηκε στη διώρυγα του Σουέζ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος των τειχών να καταστραφεί για την ανοικοδόμηση της διώρυγας. Οι πέτρες φορτώθηκαν σε καράβια με προορισμό την Αλεξάνδρεια. Η σημασία του λιμανιού μειώθηκε και μετατέθηκε στη διώρυγα και στις καινούργιες προοπτικές του εμπορίου που ανοίγονταν.

Κατά τα χρόνια που ακολούθησαν, η Κύπρος ευεργετήθηκε από τις νέες συνθήκες της αγγλικής κατοχής γιατί άρχισε να μπαίνει σχετική τάξη στην διοίκηση. Σταδιακά γίνονταν έργα υποδομής. Η δικαιοσύνη απονεμόταν ορθότερα ενώ δημιουργήθηκαν προοπτικές καλύτερης εκπαίδευσης και οικονομικής ανέλιξης, ίσως και το πιο σημαντικό της περιόδου, γιατί και πολιτιστικά η Κύπρος ξαναενώθηκε με την Ευρώπη.

2.9 Εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας 1955 -1959

Ο νέος αέρας πολιτισμού και βιοτικού επιπέδου που υπήρχε στο νησί δεν αναιρούσε το γεγονός ότι βρισκόταν υπό αγγλική κατοχή, με τους κατοίκους του να αντιμετωπίζουν περίσσεια προβλημάτων. Ωστόσο ο ελληνικός πληθυσμός της Κύπρου δεν μπορούσε να αποδεχτεί μια άλλη κατάσταση: ότι μέρα με τη μέρα και χρόνο με το χρόνο διαψεύδονταν οι ελπίδες και οι προσδοκίες του για εθνική αποκατάσταση, δηλαδή για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Έτσι ο Ελληνικός Κυπριακός λαός δεν άργησε να ξεσπάσει και να εξεγερθεί απέναντι σε ακόμα έναν κατακτητή του πονεμένου του νησιού. Η δημιουργία της ΕΟΚΑ (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών) και τα γεγονότα του 1955-1959 οδήγησαν την Κύπρο στην απελευθέρωση της από τους Άγγλους κατακτητές και στην ανεξαρτησία του νησιού. Παρόλα αυτά οι Άγγλοι κατάφεραν να διατηρήσουν κάποιες βάσεις (περιοχές) στο νησί σε στρατηγικά σημεία, οι οποίες υπάρχουν ακόμη και σήμερα.

2.10 Σύγχρονη ιστορία της Αμμοχώστου

Μετά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του 1955 – 59 η Αγγλία καλεί την Ελλάδα, την Κύπρο και την Τουρκία (ως ισότιμο μέλος συνομιλητή αφού οι Τουρκοκύπριοι αποτελούν το 18%) για λύση του Κυπριακού. Με βάση τις συνθήκες της Ζυρίχης- Λονδίνου η Κύπρος ανακηρύσσεται Ανεξάρτητη Δημοκρατία στις 16 Αυγούστου 1960.

Το σύνταγμα όμως που είχε εγκριθεί ήταν μη εφαρμόσιμο, με αποτέλεσμα το 1963 ο πρόεδρος της Δημοκρατίας να προτείνει κάποιες τροποποιήσεις με τις οποίες οι Τουρκοκύπριοι διαφώνησαν και απάντησαν με άρνηση και ανταρσία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τον Δεκέμβριο 1964 να αρχίσει εμφύλια διαμάχη μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Η τουρκική αεροπορία βομβαρδίζει χωριά στην περιοχή της Πάφου και της Πόλης της Χρυσοχούς και τα

ειρηνευτικά στρατεύματα των Ηνωμένων Εθνών εμφανίζονται στην Κύπρο. Την περίοδο αυτή εκδιώκονται οι Ελληνοκύπριοι που κατοικούσαν μέσα στην παλιά πόλη της Αμμοχώστου και οι οποίοι είχαν εγκατασταθεί εκεί μετά την ανεξαρτησία του νησιού.

Μια πολύ σημαντική περίοδος για το νησί ήταν η ειρηνική συμβίωση Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων. Η περίοδος αυτή ήταν πριν τα γεγονότα του 64' και αρκετά πριν από τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα κατά των Άγγλων. (Τενεκίδης και Κρανιδιώτης, 1981)

Ο κυριότερος λόγος διακοπής αυτής της ειρηνικής συνύπαρξης είναι το γνωστό «Διαίρει και βασίλευε» που εφαρμόζουν οι Άγγλοι εδώ και πολλά χρόνια σε όλες τους τις αποικίες. Η περίοδος αυτή αποδεικνύει ότι αν αφηθούν οι δύο κοινότητες να συμβιώσουν από μόνες τους είναι βέβαιο ότι θα βρουν την χρυσή τομή και θα καταφέρουν να ζήσουν μονιασμένα. Από μαρτυρίες κατοίκων διαφαίνεται ο αλληλοσεβασμός μεταξύ των δύο κοινοτήτων ως προς τα ήθη και έθιμα αλλά και των θρησκευτικών αντιλήψεων. Αυτό οφειλόταν κυρίως στο γεγονός ότι οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού ασχολούνταν με την γεωργία και επομένως μια μεγάλη μερίδα δούλευαν ή ακόμα συνεργάζονταν μεταξύ τους.

Μετά το υποκινούμενο από ξένες δυνάμεις στρατιωτικό πραξικόπημα στην Ελλάδα το 1967, η στρατιωτική χούντα των Αθηνών εντείνει τις προσπάθειες για ένωση. Τα επόμενα χρόνια καταπολεμεί με τη βοήθεια Ελλήνων στρατιωτών στην Κύπρο, τόσο τους Τουρκοκυπρίους, όσο και τον πρόεδρο Μακάριο Γ', που ήτανε αντίθετος με μια ένωση με την Ελλάδα των συνταγματαρχών και ο οποίος βρισκότανε εμπόδιο στο δρόμο τους αφού έτρεφε συμπάθεια με τους αδεσμεύτους. Τον Ιούλιο του 1974 η στρατιωτική χούντα από την Αθήνα με αξιωματικούς του ελληνικού στρατού και Κυπρίους συνοδοιπόρους τους, οργανώνουν πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου.

Η Τουρκία χρησιμοποίησε το πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου 1974 ως πρόσχημα για την επέμβαση της στην Κύπρο. Η αφορμή που της δόθηκε να επέμβει δήθεν ως εγγυήτρια δύναμη για την ανεξαρτησία της Κύπρου δεν έμεινε ανεκμετάλλευτη αφού είχε απώτερο σκοπό να καταστρέψει την ανεξαρτησία της Κύπρου. Κατά παράβαση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και των διεθνών σχέσεων που βασίζονται στις βασικές αρχές, οι Τούρκοι εισβάλλουν την 20^η Ιουλίου 1974 στην Κύπρο με 40.000 στρατό, βοηθούμενοι από την αεροπορία και το ναυτικό,

για να εμποδίσουν δήθεν την ένωση με την Ελλάδα και να προφυλάξουν την τουρκική μειονότητα.

Το 1974 με τη βίαιη κατάληψη της Βορείου Κύπρου, το 70% των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Κύπρου υπέπεσε κάτω από τον τουρκικό έλεγχο. Η Εθνική φρουρά, αποδυναμωμένη από το πραξικόπημα δεν κατάφερε να προβάλλει αποτελεσματική άμυνα. Αρχικά οι δυνάμεις κατοχής κατάλαβαν μια μικρή περιοχή στην επαρχία της Κερύνειας και επεκτάθηκαν στη διάρκεια της εκεχειρίας.

Μέσα σε ένα μήνα αυτή η εισβολή, που θεωρείται από τις πλέον αποτυχημένες στην ιστορία, προκάλεσε περισσότερους θανάτους και καταστροφές από ότι τα είκοσι προηγούμενα χρόνια της διακοινοτικής σύγκρουσης και οδήγησε στον απόλυτο πρακτικά διαχωρισμό των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων στο νησί. (Loizos, 2001)

Εικόνες 6,7 : Εικόνες από την τουρκική εισβολή του 1974

Πηγή : Χριστιανική φοιτητική ένωση

Με την εισβολή των Τούρκων στο νησί και κατά την προέλαση τους από τα βόρεια του νησιού στα νότια, επέρχεται και η κατοχή της πόλης της Αμμοχώστου, παρόλο που δεν βρισκόταν στα άμεσα σχέδια τους για κατάληψη. Βρήκαν μπροστά τους μια ερειπωμένη πόλη, αφού με τους βομβαρδισμούς οι κάτοικοι της την εγκατέλειψαν, και με την παντελή απουσία στρατευμάτων για την υπεράσπιση της, οι Τούρκοι κατέλυσαν την πόλη χωρίς να ρίξουν ένα πυροβολισμό. Για αυτόν τον λόγο, κράτησαν και ένα μεγάλο μέρος αυτής της πόλης ανέπαφο από οτιδήποτε, με σκοπό να το έχουν σαν διαπραγματευτικό χαρτί για τις συνομιλίες που θα επακολουθούσαν.

Ένα γεγονός εξαιρετικής σημασίας που σηματοδοτεί την σύγχρονη ιστορία του νησιού και κατ' επέκταση της Αμμοχώστου είναι το άνοιγμα των οδοφραγμάτων σε τρία σημεία της «πράσινης γραμμής» τον Απρίλη του 2004. Το γεγονός αυτό αποτελεί στρατηγική κίνηση του κατοχικού καθεστώτος αφού πετυχαίνει πολλαπλούς στόχους σε μια δύσκολη περίοδο για τον εισβολέα.

Η αιφνιδιαστική αυτή κίνηση είναι στρατηγικής σημασίας γιατί καταφέρνει να φέρει την οικονομική εξυγίανση σε κάποιο βαθμό, τη στιγμή που ο Τουρκοκυπριακός λαός ήταν στα πρόθυρα να εξεγερθεί κατά του κατοχικού καθεστώτος, αφού οι συνθήκες διαβίωσης τους άγγιζαν τα όρια της αθλιότητας. Έτσι η σωρεία των Ελληνοκυπρίων που έσπευσαν στο κατεχόμενο μέρος για να δουν τα σπίτια τους και τους τόπους στους οποίους μεγάλωσαν έφερε την οικονομική ανάκαμψη των Τουρκοκυπρίων.

Όσον αφορά στις σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων σήμερα, η κατάσταση έχει εξομαλυνθεί αρκετά σε σημείο που υπάρχουν μεγάλα κομμάτια πληθυσμού και στις δυο κοινότητες που θέλουν ειρηνική συμβίωση.

3 Υφιστάμενη κατάσταση

Η Αμμόχωστος σήμερα είναι μια ερειπωμένη πόλη, παρατημένη στο πέρασμα των χρόνων, χωρίς κάποιο στοιχείο προόδου και ευημερίας. Από την στιγμή που ο Αττίλας μπήκε στην πόλη με την εισβολή του 1974 μια στασιμότητα επικρατεί σε ολόκληρη την κατεχόμενη πόλη.

Παρατηρώντας κανείς την Αμμόχωστο, καταλαβαίνει ότι πραγματικά ποτέ δεν ήταν στα σχέδια των Τούρκων κατακτητών, αφού από το 1974 και μετά τίποτα δεν έχει αλλάξει εκτός από το μεγαλόπρεπες άγαλμα προς τιμή του Ερτογάν στον κυκλικό κόμβο Βαρωσιού. Αντίθετα προχωρώντας πιο βόρεια και προς την Κερύνεια, η κατασκευές που έχουν γίνει και τα βελτιωτικά έργα είναι εμφανέστατα.

Η πόλη της Αμμοχώστου σήμερα χωρίζεται σε τρία σημαντικά μέρη. Το ιστορικό μέρος της πόλης εντός των τειχών όπου και κατοικείται σήμερα κυρίως από τουρκοκυπρίους. Το μέρος της περικλειστής πόλη όπου κανένας δεν έχει το δικαίωμα πρόσβασης εκεί και το όποιο όπως έχει αναφερθεί το κρατούν οι Τούρκοι σαν διαπραγματευτικό χαρτί (με το τελευταίο σχέδιο Ανάν αυτό δινόταν πίσω στα χεριά των ελληνοκύπριων). Τέλος το μέρος της πόλης που απομένει το όποιο κατοικείται κυρίως από τούρκους εποίκους, αλλά παραμένει στην αθλιότητα χωρίς καμία προσπάθεια αναβάθμισης του δομημένου περιβάλλοντος

3.1 Βασικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Η Αμμόχωστος είναι χτισμένη στο νοτιοανατολικό άκρο της Μεσαορίας. Αμμόχωστος σημαίνει «πόλη χωσμένη στην άμμο». Η Αμμόχωστος είναι ξακουστή για τις χρυσές αμμουδιές της που θεωρούνται από τις καλύτερες της Μεσογείου. Είναι γνωστή ως η πόλη του πορτοκαλιού χάρη στα πλούσια περιβόλια της και ως η πόλη των ανεμόμυλων, αφού στα περιβόλια της υπήρχαν πολλοί ανεμόμυλοι από τους οποίους οι κάτοικοι της παλιά, αντλούσαν νερό με τη βοήθεια τους. (www2.cytanet.com.cy/agioannis-dim-la/creativeE2.htm)

Η Αμμόχωστος, όπως και όλο το νησί, έχει μεσογειακό κλίμα με κύρια χαρακτηριστικά το ζεστό και ξηρό καλοκαίρι από τα μέσα του Μάη ως τα μέσα του Σεπτεμβρίου, τον βροχερό, αλλά ήπιο χειμώνα από τα μέσα του Νοέμβρη ως τα μέσα του Μάρτη και τις δύο ενδιάμεσες μεταβατικές εποχές, το φθινόπωρο και την άνοιξη.

Εικόνα 8: Η θέση της Αμμοχώστου

Πηγή : Famagusta vicinity.jpg

Τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, η βροχόπτωση στην Κύπρο παρουσίασε πτωτική τάση, ενώ η θερμοκρασία παρουσίασε ανοδική τάση. (Κυπριακό Εμπορικό Κέντρο Αθηνών)

Στη διάρκεια του καλοκαιριού, η Κύπρος και γενικά η περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, βρίσκεται κάτω από την επίδραση του εποχιακού βαρομετρικού χαμηλού, που έχει το κέντρο του στη νοτιοδυτική Ασία. Αποτέλεσμα της επίδρασης αυτής, είναι οι ψηλές θερμοκρασίες και ο καθαρός ουρανός. (Κυπριακό Εμπορικό Κέντρο Αθηνών)

Στη διάρκεια του χειμώνα, η Κύπρος επηρεάζεται από το συχνό πέρασμα μικρών υφέσεων και μετώπων που κινούνται στη Μεσόγειο με κατεύθυνση από τα δυτικά προς τα ανατολικά. Οι καιρικές αυτές διαταραχές διαρκούν συνήθως από μία μέχρι τρεις μέρες κάθε φορά και δίνουν τις μεγαλύτερες ποσότητες βροχής. Η συνολική μέση βροχόπτωση στους μήνες Δεκέμβριο, Ιανουάριο και Φεβρουάριο αντιστοιχεί περίπου με το 60% της βροχόπτωσης ολόκληρου του χρόνου. (Κυπριακό Εμπορικό Κέντρο Αθηνών)

Οι κλιματολογικές συνθήκες της Κύπρου επηρεάζονται από τη μορφολογία του εδάφους και από το γεγονός ότι περιβάλλεται από θάλασσα. (Κυπριακό Εμπορικό Κέντρο Αθηνών)

Η μέση βροχόπτωση πάνω από ολόκληρη την Κύπρο για το χρόνο ως σύνολο είναι περίπου 460 χιλιοστόμετρα. Η ψηλότερη βροχόπτωση παρατηρείται στις ορεινές περιοχές με 1.100 χιλιοστόμετρα στην κορυφή του Ολύμπου. Στις υπήνεμες πλαγίες η βροχόπτωση ελαττώνεται σταθερά μέχρι 300 και 350 χιλιοστόμετρα στις πεδιάδες.

Η διάρκεια της ηλιοφάνειας είναι μεγάλη ολόκληρο τον χρόνο και ιδιαίτερα το καλοκαίρι που φτάνει κατά μέσο όρο στις 11,5 ώρες την ημέρα. (Κυπριακό Εμπορικό Κέντρο Αθηνών)

3.2 Δημογραφικά στοιχεία

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η περισυλλογή στοιχείων που αφορά στις κατεχόμενες πόλεις είναι εξαιρετικά δύσκολη αφού δεν υπάρχουν στοιχεία για τις κατεχόμενες περιοχές και οι δημόσιες υπηρεσίες διστάζουν να δώσουν στοιχεία για λόγους ασφαλείας.

Μέχρι το 1974 , πριν την τουρκική εισβολή δηλαδή , η πόλη της Αμμοχώστου παρουσίαζε μια ραγδαία και συνεχώς αυξανόμενη ανάπτυξη. Η ανάπτυξη αυτή έκανε την Αμμόχωστο, το τουριστικό , εμπορικό , οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο του νησιού. Παράλληλα πολλές ξένες αλλά και ντόπιες επιχειρήσεις εγκαταστάθηκαν στην πόλη στους τομείς του τουρισμού, του εμπορίου και της βιομηχανίας. Έτσι στην πόλη παρουσιάστηκε μια αύξηση πληθυσμού που ήταν ανάλογη της ανάπτυξης που γνώριζε η πόλη. Η γοργή ανάπτυξη της πόλης της Αμμοχώστου ξεκίνησε αμέσως μετά την ανεξαρτησία του νησιού και τα τελευταία χρόνια η οικονομική ανέλιξη της πόλης ξεπερνούσε κατά πολύ αυτήν του υπόλοιπου νησιού. (Κίνηση Προσφύγων Αμμοχώστου , 1982).

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται ο πληθυσμός της Αμμοχώστου σύμφωνα με τις επίσημες απογραφές για την περίοδο 1901-1973 όπου και έγινε η τελευταία απογραφή στο νησί πριν από την τουρκική εισβολή. (Μέσου, 2006).

Πίνακας 1

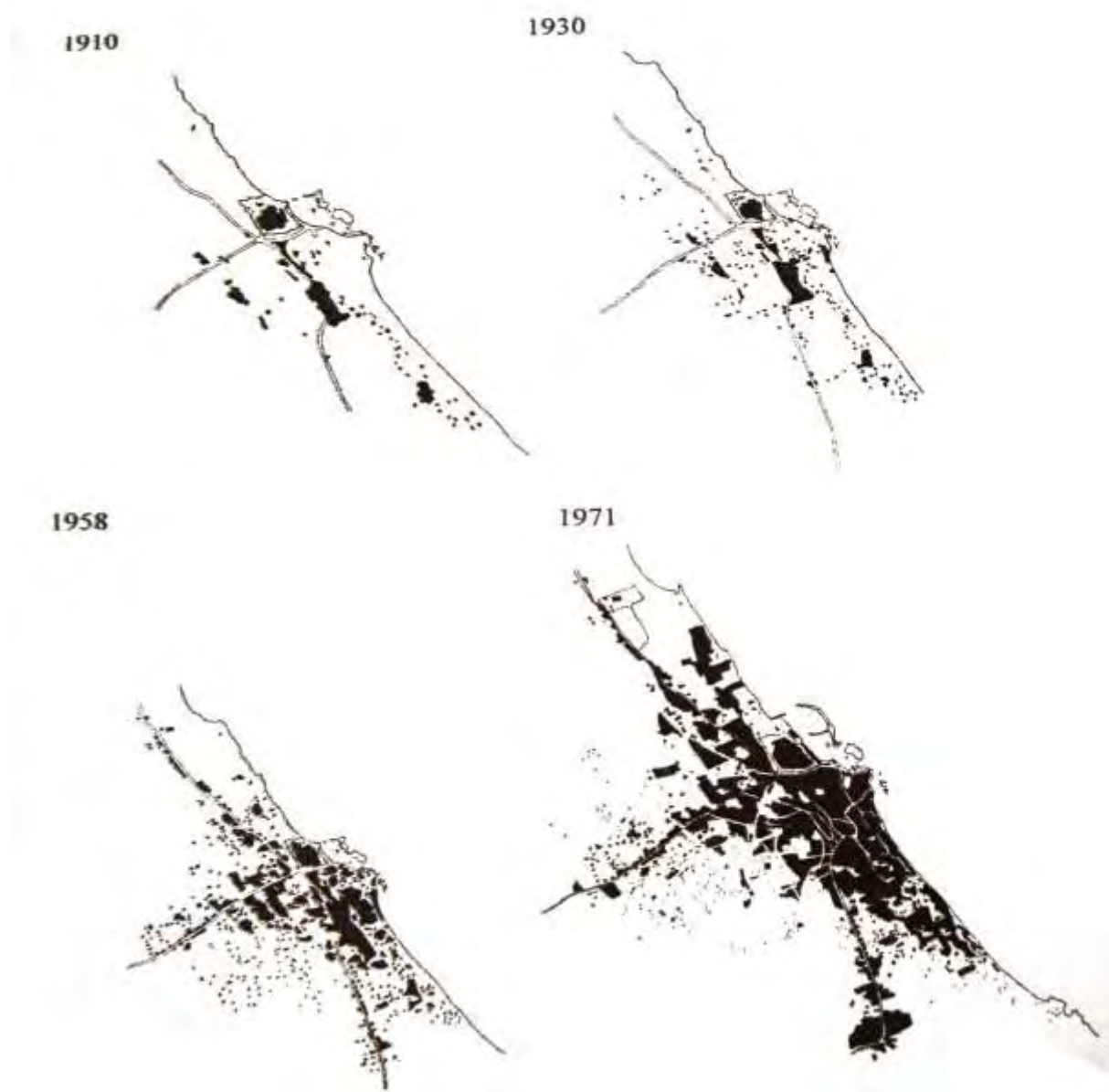
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ				
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΙ	ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
1901	2,865	850	110	3,825
1911	4,233	1,094	90	5,417
1921	5,310	1,487	183	6,980
1931	6,889	1,725	365	8,979
1946	13,106	2,699	1,747	17,552
1960	24,506	6,120	4,148	34,774
1973	30,151	7,000	1,809	38,960

Πηγή: (Μέσου, 2006)

Η αύξηση του πληθυσμού της Αμμοχώστου μεταξύ του 1901 και 1911 οφείλεται στην έναρξη της λειτουργίας του λιμανιού και του σιδηροδρόμου. Η μεγαλύτερη όμως πληθυσμιακή αύξηση της πόλης σημειώθηκε από το 1931 μέχρι και το 1960 όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα λόγω του γεγονότος ότι την περίοδο εκείνη η Αμμόχωστος είχε εξελιχθεί σε μια μοντέρνα πόλη με ιδιαίτερη οικονομική ανάπτυξη. Η πληθυσμιακή ανάπτυξη συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια του 1960 με 1973. Στην αύξηση αυτή του πληθυσμού λόγω της ελκυστικότητας της πόλης τροχοπέδη, απετέλεσε η αύξηση της τιμής της γης, σε βαθμό που οι αγρότες δεν ήταν σε θέση να κτίσουν μέσα στην πόλη, να αγοράσουν ή ακόμα και να ενοικιάσουν κατοικίες. Αλλά και το γεγονός της ανάπτυξης των υποδομών σε συνδυασμό με τα μέσα μαζικής μεταφοράς που διευκόλυναν τους εργαζομένους στην πόλη να επιστρέφουν στον τόπο μόνιμης κατοικίας τους καθημερινά. (Μέσσιου, 2006)

Η αλματώδης αυτή ανάπτυξη της Αμμοχώστου μεταμόρφωσε την μικρή αυτή πόλη σε ένα πολυδιάστατο και πολυδύναμο κέντρο με πληθυσμό περίπου 40 000 κατοίκους. Το τρίτο σε μέγεθος αστικό κέντρο στο νησί, με προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης. Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει την έντονη αστικοποίηση που παρουσιάστηκε στην πόλη τα τελευταία εξήντα χρόνια πριν την εισβολή. Από το 1910 - 1970.

Εικόνα 9 : Πολεοδομική Εξέλιξη Αμμοχώστου

Πηγή: Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου

3.3 Οικονομικοκοινωνικά δεδομένα

3.3.1 Οικονομικά στοιχεία

Η αλματώδης ανάπτυξη της Αμμοχώστου σε όλους τους τομείς είχε όπως ήταν αναμενόμενο την ραγδαία οικονομική ανάπτυξη της πόλης. Όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω η πόλη της Αμμοχώστου αποτελούσε τον κυριότερο τουριστικό προορισμό της Κύπρου. Έτσι μετά την ανεξαρτησία του νησιού το 1960 η Αμμόχωστος όπως και ολόκληρο το νησί κατακλυζόταν από σωρεία τουριστών που έρχονταν να απολαύσουν τα αγαθά που πρόσφερε το νησί. Έτσι αφού η Αμμόχωστος αποτελούσε τον κυριότερο πόλο έλξης του τουρισμού στην Κύπρο, περισσότερο από το 50% του συνολικού τουρισμού, κατείχε και μεγάλο ποσοστό της συνολικής οικονομίας του νησιού.

Όσον αφορά στην σημερινή κατάσταση της οικονομίας της Αμμοχώστου, απ' όσο μπορούμε να γνωρίζουμε, η Τουρκία είναι το κύριο στήριγμα της οικονομίας των κατεχομένων. Κάθε μηνά δίνει ένα μεγάλο χρηματικό ποσό το οποίο είναι πολύ σημαντικό για την βιωσιμότητα τους, ενώ παράλληλα αποτελεί και τον βασικό προμηθευτή σε αγαθά. (Σωτηρίου, κ.α. 2003)

Η εξάρτηση αυτή των κατεχομένων από την Τουρκία, είναι ο μοχλός ελέγχου που ασκεί η Τουρκία αφού τα κατεχόμενα εξαρτώνται αποκλειστικά από αυτήν.

Η γενική εικόνα της οικονομικής κατάστασης που επικρατεί στα κατεχόμενα είναι ιδιαίτερα άσχημη, παρά το γεγονός ότι μέχρι σήμερα υπεγράφησαν μεταξύ Τουρκίας και κατεχομένων πέραν των είκοσι πρωτοκόλλων για την οικονομία.

Η άθλια αυτή κατάσταση που επικρατούσε στα κατεχόμενα, προκάλεσε τις αντιδράσεις των τουρκοκυπρίων. Έτσι το κατοχικό καθεστώς με απόφαση του λεγόμενου «υπουργικού συμβούλιου» επέτρεψε από τις 23 Απριλίου 2003 την διέλευση Τουρκοκυπρίων στις ελεύθερες περιοχές και των Ελληνοκυπρίων στα κατεχόμενα. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η οικονομία των κατεχομένων να παρουσιάσει μια σχετική ανάκαμψη. Παρά το γεγονός αυτό, ακόμη δεν βρέθηκε κάποια λύση στην οικονομική κατάσταση που επικρατεί στα κατεχόμενα.

3.3.1.1 Πρωτογενής τομέας – Γεωργία

Ο πρωτογενής τομέας της Αμμοχώστου ήταν άμεσα συνδεδεμένος με το ήπιο κλίμα του νησιού και της περιοχής και το όποιο ευνοούσε την καλλιέργεια των εσπεριδοειδών στην πόλη και στα περίχωρα. Πορτοκάλια, γκρέιπφρουτ και λεμόνια πολύ καλής ποιότητας εξάγονταν σε μεγάλο αριθμό χωρών. Παρόλο που η παραγωγή της Αμμοχώστου αντιπροσώπευε μόνο το 17% του συνόλου (1972), σχεδόν το σύνολο της παραγωγής εσπεριδοειδών του νησιού, συσκευαζόταν στα συσκευαστήρια της πόλης και εξαγόταν από το λιμάνι της. Επίσης παρήγαγε πατάτες (64% του συνόλου), σιτηρά (40% του συνόλου) και καπνό (100% του συνόλου) (Μέσσιου, 2006).

Σήμερα από ότι μπορούμε να γνωρίζουμε στον αγροτικό τομέα, απασχολούνται περίπου 17 350 άτομα, ποσοστό δηλαδή που φτάνει το 22,3% του εργατικού δυναμικού. Έτσι με αυτό το ποσοστό η γεωργία κατέχει την πρώτη θέση στον τομέα απασχόλησης στην κατεχομένη πόλη της Αμμοχώστου. (Σωτηρίου, κ.α. 2003) Αυτό είναι πολύ λογικό αφού και πριν την εισβολή το μεγαλύτερο ποσοστό τουρκοκυπρίων ασχολούνταν με χειρονακτικές εργασίες που αφορούσαν στην γεωργία.

Παρά το γεγονός του ότι η γεωργία βρίσκεται στην πρώτη θέση του εργατικού δυναμικού, ο τομέας αυτός αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα. Το κυριότερο από αυτά είναι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για επιβολή εμπάργκο στα προϊόντα που εξάγονται από τις κατεχόμενες περιοχές του νησιού. Έτσι η Τουρκία είναι ο μονός προορισμός εξαγωγής ενός τμήματος των προϊόντων αλλά και αυτά σε ιδιαίτερα χαμηλές τιμές. (Σωτηρίου, κ.α. 2003)

3.3.1.2 Δευτερογενής Τομέας – Βιομηχανία

Αναλύοντας τον δευτερογενή τομέα και πιο συγκεκριμένα τον τομέα της βιομηχανίας, μπορούμε να πούμε ότι μέχρι και πριν την ανεξαρτησία του νησιού στην επαρχία Αμμοχώστου, ήταν αμελητέα. Σύμφωνα με απογραφή που έγινε το 1954 ο αριθμός των βιομηχανικών μονάδων αποτελούσε το 2,3% του συνόλου της Κύπρου. Μετά την ανεξαρτησία του νησιού και την βελτίωση της γενικής οικονομίας και κυρίως λόγω της πολιτικής υπέρ των βιομηχανικών μονάδων που εφαρμόστηκε, βοήθησαν στην δημιουργία μιας μικρής κλίμακας βιομηχανικής επανάστασης. Μεταξύ 1962-1967 η βιομηχανική παραγωγή στην Αμμοχώστο αυξήθηκε με ρυθμό υπερδιπλάσιο από τον μέσο όρο της οικονομίας στο σύνολό της και το 1972 παρείχε το 9,5% της βιομηχανικής παραγωγής της Κύπρου. Τα κυριότερα προϊόντα τα οποία παράγονταν

ήταν χυμοί και κονσέρβες φρούτων, προϊόντα διατροφής , είδη ένδυσης και υπόδησης , πλαστικά , μεταλλικοί σωλήνες και έπιπλα. (Famagusta Committee , 1993)

Όσον αφορά στη σημερινή κατάσταση της Αμμοχώστου, παρουσιάζεται μια απραξία στον τομέα αυτό, όπως είναι λογικό, αφού ολόκληρη η πόλη βρίσκεται σε παρακμή τα τελευταία 35 χρόνια.

3.3.1.3 Τριτογενής τομέας – Τουρισμός

Όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω η οικονομική ανάπτυξη που εμφανίστηκε στο νησί μετά την ανεξαρτησία του ήταν ανάλογη της τουριστικής ανάπτυξης και αναγνωσιμότητας που είχε η Κύπρος. Το γεγονός ότι η Αμμόχωστος είχε περισσότερο από 50% των επισκεπτών του νησιού, την καθιστούσε την πιο οικονομικά ανεπτυγμένη πόλη του νησιού.

Η Αμμόχωστος καθιερώθηκε σαν η κυριότερη τουριστική περιοχή της Κύπρου επειδή συνδύαζε μια πλειάδα χαρακτηριστικών που κάθε επισκέπτης ήθελε να έχει. Το χαρακτηριστικό ήπιο κλίμα του νησιού , η ανεπανάληπτη μεγάλου μήκους αμμώδης παράλια της, τα σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα και η μικρή απόσταση από το αεροδρόμιο Λευκωσίας αποτελούσαν τα κύρια συστατικά για την τουριστική ανέλιξη της πόλης.

Η Αμμόχωστος ανακαλύφθηκε από τον διεθνή τουρισμό μετά το 1963 και πολύ γρήγορα έγινε τουριστικός προορισμός διεθνής ακτινοβολίας. Έτσι, ενώ το 1967 κατείχε το 15% των τουριστικών κλινών στο νησί μέχρι το 1974 διέθετε το 57% του συνόλου. Δηλαδή περισσότεροι από τους μίσους τουρίστες που έρχονταν στο νησί είχαν ως προορισμό την πόλη της Αμμοχώστου. (<http://cyprus.gov.cy>)

Συγκεκριμένα πριν την τουρκική εισβολή του 1974, στην Αμμόχωστο λειτουργούσαν 9 700 κλίνες σε διάφορες κατηγορίες και τάξεις τουριστικών καταλυμάτων, που αποτελούσαν το 50% του συνολικού δυναμικού των τουριστικών καταλυμάτων που βρίσκονταν σε λειτουργία Παγκύπρια. Επίσης την ίδια περίοδο βρίσκονταν υπό ανέγερση ακόμα 3 000 περίπου κλίνες. Ο μεγάλος αυτός αριθμός σε τουριστικές κλίνες βοήθησε στο γεγονός ότι η περισσότεροι ξένοι περιηγητές έρχονταν στην Αμμόχωστο. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι την τελευταία χρονιά λειτουργίας των ξενοδοχειακών μονάδων το 1973, από το σύνολο των 1 334 500 περίπου τουριστών που διανυκτέρευσαν στο νησί σε ξενοδοχεία 1 – 5 αστέρων, οι 713 455

διανυκτέρευσαν στην Αμμόχωστο. Δηλαδή ένα ποσοστό περίπου 54% των διανυκτερεύσεων πραγματοποιήθηκαν στην Αμμόχωστο. (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού)

Πινάκας 2 : Αριθμός τουριστών που επισκέφτηκαν την Κύπρο κατά το 1973

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ 1973
Αμμόχωστος	713 455
Λευκωσία	233 079
Κερύνεια	225 020
Λεμεσός	102 782
Ορεινές περιοχές	40 956
Πάφος	12 346
Λάρνακα	6 852
ΣΥΝΟΛΟ	1 334 490

Πηγή : Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι από τον καιρό που η Αμμόχωστος έγινε τουριστικός προορισμός διεθνούς ακτινοβολίας, κάθε καλοκαίρι παρουσίαζε 100% πληρότητα στις τουριστικές κλίνες της πόλης.

Αναλύοντας περισσότερο την κατανομή των ξενοδοχειακών μονάδων μέσα στην πόλη όπως έχει σήμερα , παρατηρούμε ότι στα όρια της περιφραγμένης περιοχής της Αμμοχώστου πριν το 1974 λειτουργούσαν 7 700 περίπου κλίνες και βρίσκονταν υπό ανέγερση άλλες 2 500 περίπου κλίνες. Από τους αριθμούς αυτούς οι 6 000 περίπου αφορούσαν ξενοδοχεία αστέρων τα όποια λειτουργούσαν και κτίζονταν με άδεια του Κ.Ο.Τ. Οι υπόλοιπες 4 000 περίπου κλίνες αφορούσαν διαμερίσματα τα όποια ανεγέρθηκαν σαν οικιστικές μονάδες αλλά χρησιμοποιούνταν για τουριστικούς σκοπούς δεδομένου ότι δεν είχαν θεσμοθετηθεί σχετικοί Κανονισμοί. (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού)

Πινάκας 3 : Διανομή τουριστών Αμμοχώστου ανά κατηγορία ξενοδοχείου κατά το 1973

ΔΙΑΜΟΝΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ 1973	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ
*****	-
****	412 044
***	200 775
**	89 743
*	10 893
ΣΥΝΟΛΟ	713 455

Πηγή : Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου

Όπως προκύπτει και από τον πίνακα πιο πάνω ένα ποσοστό μεγαλύτερο από 50% των τουριστών που επέλεξαν την πόλη της Αμμοχώστου για προορισμό, επέλεξαν να διανυκτερεύουν σε ξενοδοχεία τεσσάρων αστερών όπου ήταν ότι καλύτερο μπορούσε να προσφέρει η Αμμόχωστος το 1973. Από αυτό προκύπτει ότι η πλειοψηφία των τουριστών που επισκέπτονταν την πόλη άνηκαν σε ανώτερη οικονομική τάξη. Επιπλέον από ότι γνωρίζουμε από διάφορες αναφορές, η πλειοψηφία των τουριστών ερχόταν από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Ακόμα πρέπει να αναφερθεί ότι η ανάπτυξη του τουρισμού έδωσε μεγάλη ώθηση στην οικοδομική βιομηχανία και δημιούργησε πολλές ευκαιρίες απασχόλησης κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών. Ένας μεγάλος αριθμός προσώπων διακινούνταν καθημερινά στην Αμμόχωστο, για να ικανοποιήσουν τη ζήτηση εργατικών χεριών, πράγμα που συντέλούσε στην ουσιαστική άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την ισοζυγισμένη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. (<http://cyprus.gov.cy>)

Όσον αφορά στην σημερινή κατάσταση που επικρατεί στα κατεχόμενα, γίνεται προσπάθεια από το ψευδοκράτος των κατεχομένων για να ενισχυθεί και να ανορθωθεί η οικονομία τους. Ο βασικός τομέας μέσω του οποίου γίνεται αυτή η προσπάθεια είναι ο τουρισμός λόγω της φυσικής κληρονομιάς την οποία μας πήραν παράνομα. Το ψευδοκράτος δαπανεί κάθε χρόνο τεράστια ποσά για την τουριστική προβολή των κατεχομένων. Ακόμη γίνεται προσπάθεια για να προσελκύσουν ξένες επενδύσεις στην βόρεια Κύπρο. Φυσικά το πλούσιο φυσικό και ιστορικό

περιβάλλον, δεν είναι ικανά από μονά τους να ελκύσουν ξένους περιηγητές και επενδύσεις. Χρειάζεται πολιτική σταθερότητα και σύγχρονα έργα υποδομής.

3.3.2 Κοινωνικές Υποδομές

3.3.2.1 Εκπαίδευση

Όσον αφορά στο εκπαιδευτικό σύστημα της πόλης της Αμμοχώστου, ήταν ένα πλήρες σύστημα που διέθετε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. (Παττίχης , 2003) Υπεύθυνο για θέματα παιδείας, ήταν το Υπουργείο παιδείας της Κυπριακής Δημοκρατίας που ιδρύθηκε μετά τις διακοινοτικές ταραχές του 1964 και αφού είχε διαλυθεί η Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση που μαζί με την Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση είχαν πιο πριν την ευθύνη της παιδείας στο νησί. (Κυπριακή Δημοκρατία , 2003)

Η πόλη της Αμμοχώστου διέθετε σχολεία που προϋπήρχαν της ανεξαρτησίας, αλλά και σχολεία που κτιστήκαν για να καλύψουν της νέες ανάγκες που δημιουργήθηκαν, είτε από την υποχρεωτική φοίτηση που επιβλήθηκε μετά το 1967 είτε από την αθρόα προσέλευση πληθυσμού που υπήρχε τα τελευταία χρόνια.

Στην πόλη της Αμμοχώστου, όπως έχει προαναφερθεί, υπήρχαν όλες οι βαθμίδες της εκπαίδευσης. Όσον αφορά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, υπήρχαν δυο δημοτικά σχολεία η Πρώτη Αστική Σχολή όπου μετά μετονομάστηκε σε Δημοτικό Σχολείο Άγιου Νικόλαου και το Δημοτικό Σχολείο Αγίας Ζώνης. Ακόμη στα περίχωρα της πόλης υπήρχαν δημοτικά σχολεία που κάλυπταν όλες της ανάγκες της περιοχής. Μετά το 1950 κτιστήκαν νέα σχολεία για να καλύψουν τις νέες ανάγκες που δημιουργήθηκαν με την ραγδαία αύξηση του πληθυσμού. (Μεσσιου , 2006)

Όσον αφορά στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η Αμμοχώστος είχε Γυμνάσια που κάλυπταν τις ανάγκες ολόκληρης της επαρχίας Αμμοχώστου. Τα γυμνάσια ήταν εξατάξια και άρα κάλυπταν τις ανάγκες και των σημερινών λυκείων.

Όσον αφορά στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, υπήρχε ένα σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο εξυπηρετούσε τις ανάγκες ολόκληρης της επαρχίας. Το σχολείο «Ναμικ Κεμάλ» φιλοξενούσε 250 μαθητές και 12 καθηγητές. Οι απόφοιτοι του σχολείου αυτού είχαν τη δυνατότητα φοίτησης στα Πανεπιστήμια της Τουρκίας. (Μεσσιου , 2006)

Στην Αμμόχωστο λειτουργούσε επίσης η Τεχνική Σχολή η όποια άρχισε να λειτουργεί το 1963, λίγο μετά την ανεξαρτησία. Οι τρεις πρώτες τάξεις πρόσφεραν γενικές γνώσεις, ενώ μετά χωριζόταν σε δύο κατευθύνσεις. Την τεχνική και επαγγελματική, διάρκειας δύο χρόνων. (Μεσσιου , 2006)

Πίνακας 4 : Εκπαιδευτήρια πόλης Αμμοχώστου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΠΟΛΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ						
	1960-61		1970-71		1973-74	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΑ	2	43	11	447	9	611
ΔΗΜΟΤΙΚΑ						
Δημόσια	15	3657	17	4206	17	4038
Ελληνόγλωσσα						
Ιδιωτικά	-	-	2	111	2	58
Ξενόγλωσσα						
ΓΥΜΝΑΣΙΑ- ΛΥΚΕΙΑ						
Γενικά	2	2622	3	2926	4	3867
Τεχνικές Σχολές	-	-	1	477	1	629
Ιδιωτικά	1	962	3	1075	5	1018
Ελληνόγλωσσα						
Ιδιωτικά	-	-	1	208	1	186
Ξενόγλωσσα						
ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	-	-	-	-	1	53

Πηγή: (Μέσσιου, Έ. 2006)

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από τον πιο πάνω πίνακα είναι ότι με την πάροδο των χρόνων, ο αριθμός των μαθητών σε όλες τις βαθμίδες αυξάνεται όπως είναι λογικό αφού ο πληθυσμός της Αμμοχώστου αυξανόταν στο σύνολο του και από το 1967 η φοίτηση έγινε υποχρεωτική.

Σήμερα δεν είναι δυνατή η περισυλλογή στοιχείων σε ότι αφορά την εκπαίδευση αλλά από επιτόπιες έρευνες παρατηρήθηκε η ανέγερση πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων. Σε συνομιλίες που πραγματοποιήθηκαν με φοιτητές του συγκεκριμένου πανεπιστημιακού ιδρύματος αναφέρθηκε ότι το πανεπιστήμιο αναγνωρίζεται κύριος από την Τουρκία τόσο σε ότι αφορά στην αγορά εργασίας αλλά και για μεταπτυχιακές σπουδές σε πανεπιστήμια της χώρας.

3.3.2.2 Υποδομές Υγείας

Στην πόλη της Αμμοχώστου υπήρχε ένα δημόσιο Νοσοκομείο το οποίο κάλυπτε και τις ανάγκες της υπόλοιπης Επαρχίας. Επίσης υπήρχαν ιδιωτικές κλινικές καθώς και ιδιωτικά ιατρεία. (Μέσσιου, Έ. 2006) Το νοσοκομείο αυτό κάλυπτε γενικά όλες τις ανάγκες της Αμμοχώστου αφού ο πληθυσμός της δεν ξεπερνούσε τις 40 000 χιλιάδες.

3.3.2.3 Αθλητικές εγκαταστάσεις

Η Αμμόχωστος διέθετε δύο στάδια και διάφορα μικρά γήπεδα. Τα δυο αυτά στάδια ανήκουν στις δυο μεγάλες ποδοσφαιρικές ομάδες της πόλης, την Ανόρθωση και την Νέα Σαλαμίνα.

Η Ανόρθωση ιδρύθηκε το 1911 σαν αναγνωστήριο και με σκοπό την ανόρθωση του Ελληνισμού στην πόλη συνέβαλε σημαντικά σε όλους τους αγώνες του ελληνισμού στο νησί με αποκορύφωμα τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του 1955 – 59. Η Νέα Σαλαμίνα άρχισε να μπαίνει δυναμικά στην αθλητική ζωή του τόπου συμμετέχοντας σε επαρχιακούς αγώνες που έγιναν στον Γ.Σ.Ε το 1948.

3.4 Τεχνικές υποδομές

Λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης της πόλης μετά την ανεξαρτησία του νησιού και μέχρι την εισβολή του 1974 οι υπηρεσίες της πόλης ήταν υποχρεωμένες να αναπτύξουν και τις τεχνικές υποδομές. Αυτό αποσκοπούσε ώστε να διευκολύνεται η καθημερινότητα τόσο των Αμμοχωστιανών όσο και των πολλών ξένων περιηγητών που κατέκλυζαν την πόλη της Αμμόχωστου κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Έτσι σε σχέση με ολόκληρη την Κύπρο οι τεχνικές υποδομές της πόλης ήταν αρκετά ανεπτυγμένες.

3.4.1 Ηλεκτροδότηση

Ο ηλεκτρισμός στην Κύπρο, έχει μια ιστορία πέραν των 100 χρόνων. Πρωτοεμφανίστηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα το 1903, με την εγκατάσταση από την τότε αποικιακή

Αγγλική Κυβέρνηση μιας ηλεκτρογεννήτριας για τις ανάγκες του Αρμοστίου στη Λευκωσία. Το 1922 δημιουργήθηκε Δημοτική Ηλεκτρική Επιχείρηση στην πόλη της Αμμοχώστου. Το δίκτυο διανομής της ΑΗΚ (Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου) στην Αμμόχωστο έχει ως πηγή και αφετηρία του τον υποσταθμό «Αμμόχωστος» στην περιοχή Φαραγγας δυτικά της Αμμοχώστου. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος υποσταθμός εν μέρει χρησιμοποιείται ακόμη και σήμερα με σκοπό να καλύπτει τις σημερινές ανάγκες της πόλης. Μετά την εισβολή ο κατοχικός στρατός έχει κατασκευάσει και δεύτερο υποσταθμό ο οποίος εξυπηρετεί τις δικές τους ανάγκες. (Ευθύμιου, 2003)

3.4.2 Ύδρευση

Το πρόβλημα της λειψυδρίας στην Κύπρο είναι δεδομένο λόγω του θερμού κλίματος που επικρατεί. Μαζί με ολόκληρο το νησί, από την έλλειψη νερού, ταλαιπωρείται και η πόλη της Αμμοχώστου. Για τον λόγο αυτό, από το 1959 εφαρμόζονταν οι περικοπές νερού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ένα μετρό που εμφανίζεται ακόμα και σήμερα σε μεγάλο βαθμό.

Η πόλη της Αμμοχώστου έχει υδρευτικό σύστημα που κατασκευάστηκε πριν περίπου 55 χρόνια και το οποίο, σε μεγάλο βαθμό, παραμένει χωρίς χρήση τα τελευταία 35 χρόνια, αφού ένα μεγάλο μέρος της πόλης παραμένει περικλειστο με συρματοπλέγματα. Στοιχεία για την σημερινή του κατάσταση δεν είναι δυνατόν να υπάρχουν, αλλά η γενική αντίληψη είναι ότι σε περίπτωση επαναλειτουργίας της πόλης το συνολικό δίκτυο θα πρέπει να αντικατασταθεί.

Οι περιοχές που βρίσκονται εκτός της κεντρικής πόλης εξυπηρετούνται από διαφορετικό δίκτυο κυρίως για ανθρωπιστικούς λόγους. (Καμπανέλας, 2003)

3.4.3 Αποχέτευση

Η πόλη της Αμμοχώστου λόγω της ραγδαίας της ανάπτυξης είχε αναπτύξει υποδομές που για της άλλες πόλεις δεν ήταν στα άμεσα σχέδια τους. Έτσι στην Αμμόχωστο μέχρι το 1973 είχε αναπτυχτεί ένα αρκετά σύγχρονο για την εποχή σύστημα αποχέτευσης. Κυρίως κατασκευάστηκε λόγω της εμπειρίας η οποία αναπτύχθηκε από τους πολλούς τουρίστες, του επιχειρηματικού τουρισμού, οι όποιοι επισκέπτονταν την πόλη κατά καιρούς.

3.4.4 Τηλεπικοινωνίες

Η Αμμόχωστος πριν το 1974 καλυπτόταν σχεδόν ολόκληρη από δίκτυο τηλεπικοινωνιών. Σήμερα παρόλο που δεν γνωρίζουμε τι γίνεται σχετικά με την κατάσταση των υποδομών της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (ΑΤΗΚ) θεωρείται ότι το δίκτυο έχει καταστραφεί. (Μαληκίδης , 2003)

3.4.5 Συγκοινωνιακό Δίκτυο

Το οδικό δίκτυο της Αμμοχώστου παρουσίασε σημαντικές βελτιώσεις με την παρουσία των Άγγλων στο νησί, αφού η βελτίωση των συγκοινωνιών ήταν από τις πρώτες φροντίδες της Βρετανικής κυβέρνησης.

Το 1878 όταν οι Άγγλοι έφτασαν στο νησί, υπήρχε μόνο ένας δρόμος 42 χιλιομέτρων που συνέδεε τη Λάρνακα με τη Λευκωσία. Τα πρώτα έργα που έγιναν ήταν η σύνδεση της πρωτεύουσας με τις κυριότερες πόλεις του νησιού. Μια από αυτές ήταν και η Αμμόχωστος. Έτσι μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα η Κύπρος είχε καλυφτεί ολόκληρη από ένα οδικό δίκτυο το οποίο διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό ολόκληρο τον λαό του νησιού καθώς και τους διάφορους κατακτητές. (Λαζαρίδης , 1999)

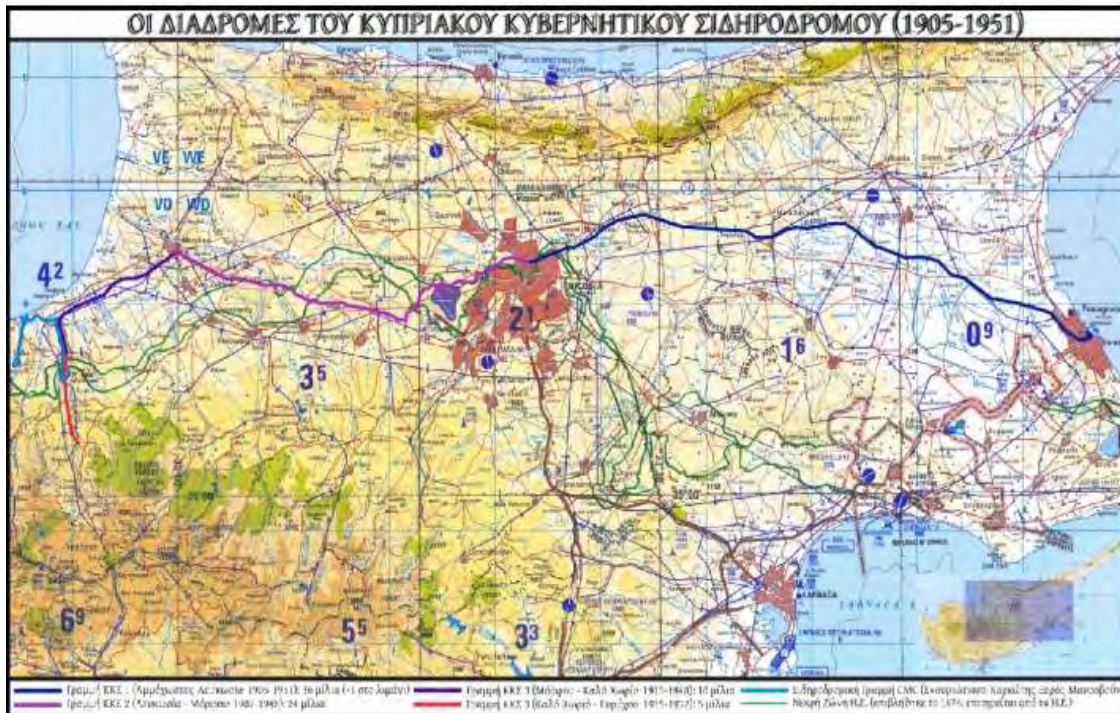
Η σημερινή κατάσταση του οδικού δικτύου της πόλης, όπως αποτυπώνεται από επιτόπιες παρατηρήσεις είναι παρατημένο χωρίς κανένα βελτιωτικό έργο τα τελευταία 35 χρόνια. Έτσι τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι διάφορα, όπως η βλάστηση που έχει σκεπάσει πολλά σημεία του οδικού δικτύου , η διάβρωση της ασφάλτου , η ανύπαρκτη οριζόντια σήμανση και ο ηλεκτροφωτισμός όπως και ό,τι άλλο μπορεί να προκληθεί μετά από 35 χρόνια εγκατάλειψης.

Ένα σημαντικό σημείο που αφορά στο συγκοινωνιακό δίκτυο της Αμμοχώστου, ήταν η ύπαρξη του σιδηροδρόμου. Ένα έργο το οποίο συνέδεε την Αμμόχωστο με την Λευκωσία. Τα έξοδα κατασκευής του παραχωρήθηκαν από το αγγλικό κοινοβούλιο με τον Νόμο περί αποικιακών δανείων. Το έργο συνέχισε να αναπτύσσεται και μέχρι το 1915 το μήκος του κάλυπτε απόσταση 121 χιλιομέτρων με περισσότερους από 30 σταθμούς. (Λαζαρίδης , 1999)

Οι κάτοικοι των χωριών που περνούσε ο συρμός, παροτρύνονταν να κάνουν χρήση των φθηνών υπηρεσιών του τρένου για να ταξιδεύουν ή να μεταφέρουν τα προϊόντα τους και τα εμπορεύματα τους. Όμως οι περισσότεροι έδειξαν απροθυμία να αφήσουν τα κάρρα και τα μουλάρια τους. Το

γεγονός αυτό οδήγησε τους κρατικούς σιδηροδρόμους της Κύπρου να μην είναι σε θέση να ξεπληρώσουν τα δάνεια που τους είχαν δοθεί αλλά ούτε να καλύψουν τα βασικά του έξοδα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τον σταδιακό μαρασμό των σιδηροδρόμων Κύπρου και το 1951 οι αρχές συνειδητοποίησαν ότι δεν είχαν άλλη επιλογή από το να αναστείλουν επ' αόριστον την λειτουργία του σταθμού.

Εικόνα 10: Διαδρομές κυπριακού κυβερνητικού σιδηροδρόμου

Πηγή : el.wikipedia.org

Η πρώτη μηχανή που χρησιμοποιήθηκε για την διαδρομή Αμμοχώστου - Λευκωσίας διατηρείται ακόμα και σήμερα μπροστά από τον αρχικό σταθμό Αμμοχώστου.

3.5 Πολεοδομική οργάνωση

Στην συγκεκριμένη μελέτη και στην προσπάθειά μας να μελετήσουμε την πολεοδομική διάρθρωση της Αμμοχώστου κάνουμε ένα διαχωρισμό της πόλης. Ο διαχωρισμός αυτός αφορά τρία μέρη της πόλης. Πρώτο μέρος της είναι η πόλη εντός των τειχών, το δεύτερο αφορά στην κεκλεισμένη πόλη, δηλαδή την πόλη που είναι περιφραγμένη χωρίς κανείς να έχει δικαίωμα

πρόσβασης. Τέλος έχουμε την υπόλοιπη επικράτεια της πόλης που σήμερα κατοικείται από κάποιους ελάχιστους τουρκοκυπρίους και από μερικούς εποίκους.

Η υφιστάμενη κατάσταση της πόλης είναι αρκετά περίπλοκο να παρουσιαστεί αφού η πόλη βρίσκεται υπό κατοχή. Ο χρόνος για την πόλη της Αμμόχωστου σταμάτησε το 1974 μαζί με την τουρκική εισβολή και την απομάκρυνση των νομίμων κατοίκων της.

Τριάντα πέντε χρόνια μετά και τίποτα δεν έχει αλλάξει. Συνεχίζει να υπάρχει χωρίς τους νόμιμους κατοίκους της, μια πόλη φάντασμα, μια πόλη καταφύγιο αρπακτικών και ερπετών, μια πόλη έρμαιο των καιρικών συνθηκών και των κυμάτων αλλά και των πολιτικών παιγνιδιών. Οι πρόσφατες παρατηρήσεις δείχνουν την στασιμότητα της πόλης όσον αφορά στην ανάπτυξη και την πολεοδομική διάρθρωση.

Η Αμμόχωστος ήταν η τέταρτη σε μέγεθος πόλη της Κύπρου και ελάχιστα μεγαλύτερη από την Πάφο τα πρώτα χρόνια της Αγγλικής Διακυβέρνησης του νησιού. Μέσα σε διάστημα όμως μικρότερο από 70 χρόνια, αναπτύχθηκε ραγδαία και από μια μικρή πόλη που το 1910 απαρithμούσε 5000 κατοίκους. Μεταμορφώθηκε έως το 1974 σε μια μοντέρνα και ευημερούσα πόλη των 40.000 κατοίκων, σε ένα σημαντικό κέντρο εμπορίου και τουρισμού και γενικά έντονης δραστηριότητας. (Η Αμμόχωστος Του Αύριο , 2003)

3.5.1 Πόλη εντός των τειχών

Η πόλη εντός των τειχών, είναι ένα από τα σημαντικότερα και αρχαιότερα τμήματα της πόλης και ουσιαστικά είναι μια πόλη μέσα στην πόλη. Βρίσκεται στο βορειότερο άκρο της Αμμοχώστου και ακριβώς μπροστά βρίσκεται το λιμάνι της πόλης.

Το τμήμα αυτό είναι πολύ ξεχωριστό γιατί σε διάστημα μερικών μόνο δεκαετιών οι κάτοικοι που βρίσκονταν μέσα στην πόλη άλλαξαν αρκετές φορές. Πριν το 60', ελληνοκύπριοι και τουρκοκύπριοι κατοικούσαν μαζί μέχρι την περίοδο της Αγγλοκρατίας. Ακολούθως κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας οι ελληνοκύπριοι διώχθηκαν και έκτοτε κατοικήθηκε από Τούρκους. Έτσι η πόλη εντός των τειχών έχει τόσο Ελληνοκυπριακές όσο και Τουρκοκυπριακές επιρροές.

Τα τείχη που περιτειχίζουν το τμήμα αυτό της πόλης έχουν κτιστεί επί Ενετοκρατίας, περίπου από το 1489 μ.Χ. Την μεσαιωνική πόλη της Αμμοχώστου περιβάλλουν τείχη με 15 προμαχώνες και άλλες οχυρώσεις που έχουν περίμετρο περίπου 3,5 χιλιόμετρα μέσο όρο, ύψους 15 μ. Έχουν

ακανόνιστη τραπεζοειδή κάτοψη και η ανατολική τους πλευρά προστατεύει το μεσαιωνικό λιμάνι της πόλης.

Ολόκληρη η πόλη περιβαλλόταν και από βαθιά τάφρο γεμάτη θαλασσινό νερό. Από χρονικά περιηγητών μαθαίνουμε ότι η πόλη πιθανόν να ήταν οχυρωμένη ήδη από τις αρχές του 13ου αι. ενώ στα χρόνια της Φραγκοκρατίας οι οχυρώσεις ενισχύθηκαν σημαντικά. Τα τείχη και οι οχυρώσεις ενδυναμώθηκαν από τους Ενετούς ιδιαίτερα κατά την περίοδο 1540 – 1570, όταν ήταν πια αναμενόμενη η επίθεση των Οθωμανών. Οι οχυρώσεις που σώζονται σήμερα αποτελούν κυρίως οχυρωματικά έργα του 16ου αι. που έγιναν για να αποκρουστεί η αναμενόμενη πολιορκία των Οθωμανών. (Λαζαρίδης , 1999)

Η μεσαιωνική πόλη της Αμμοχώστου έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι περιέχει 365 μικρές και μεγάλες εκκλησίες. Μία για κάθε μέρα του χρόνου όπως συνήθιζαν να λένε οι κάτοικοι της. Ακόμη ένας από τους σημαντικότερους ναούς της ορθοδοξίας βρίσκεται στη περιτειχισμένη πόλη, ο ναός του Αγίου Νικολάου που δυστυχώς σήμερα οι Τούρκοι κατακτητές τον έχουν μετατρέψει σε τζαμί και μάλιστα έναν από τα μεγαλύτερα που υπάρχουν στα κατεχόμενα. Ο επιβλητικός καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου βρίσκεται στην εντός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου και είναι κτίσμα του 14ου αι. Αρχιτεκτονικά μιμείται τον καθεδρικό ναό της γαλλικής πόλης Reims. Σε αυτόν τον ναό στέφονταν οι Φράγκοι βασιλείς της Κύπρου και Ιερουσαλήμ.

Εκτός από τους ναούς που έχουμε προαναφέρει , η κυριότερη χρήση γης που βρίσκουμε είναι η κατοικία και τα καταστήματα λιανικού εμπορίου. Οι κατοικίες που συναντάμε είναι μονοκατοικίες πολύ πυκνοδομημένες χωρίς την ύπαρξη αυλής ή κήπου.

Το οδικό δίκτυο αφορά στους πεζούς αφού το τμήμα αυτό της πόλης είναι πολύ παλιά κτισμένο αλλά και τα κομμάτια που αφορούν στα αυτοκίνητα είναι στενά και δύσκολα προσπελάσιμα. Παρά το γεγονός αυτό, το οδικό δίκτυο έχει ενωθεί σε κάποιο σημείο με το κεντρικό οδικό δίκτυο, έτσι ώστε να δίνεται η ευκαιρία οποιουδήποτε, βγαίνοντας από την μεσαιωνική πόλη να έχει πρόσβαση.

3.5.2 Κεκλεισμένη πόλη

Το τμήμα αυτό της πόλης μέχρι και το 1974 ήταν το κομμάτι με την μεγαλύτερη ανάπτυξη. Περιλαμβάνει τις περιοχές Άγιου Νικολάου και Σταυρού και στην κεκλεισμένη αυτή πόλη δεν έχει δικαίωμα πρόσβασης κανένας. Ούτε Τούρκος, ούτε Έλληνας. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι οι Τούρκοι κατακτητές κράτησαν το τμήμα της πόλης αυτό με σκοπό την διαπραγμάτευση με τους Ελληνοκυπρίους και μέχρι σήμερα δεν έχει περάσει κανένας τα συρματοπλέγματα. Έτσι ο χαρακτηρισμός ως «πόλη φάντασμα» δεν είναι υπερβολικός αφού έχει να πατηθεί από άνθρωπο 35 χρόνια.

Εικόνες 11 , 12 : Κεντρικός εμπορικός δρόμος

Πηγή: <http://www.famagusta.org.cy/simera/images/famagusta-web-photo-album/index.htm>

Η κεκλεισμένη πόλη της Αμμόχωστου, όπως έχουμε πει, είναι το τμήμα της πόλης με τον φρενήρη ρυθμό ανάπτυξης, κυρίως λόγω του τουρισμού. Ακόμη, είναι το τμήμα εκείνο που εγκαταστάθηκε ο απότομα αυξανόμενος πληθυσμός. Έτσι η ανάπτυξη και η οικοδόμηση της πόλης σε αυτό το σημείο ήταν οργανική χωρίς σχεδιασμό.

Η κατοικία καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα της κεκλεισμένης πόλης. Το υφιστάμενο δυναμικό σε οικιστικές μονάδες ανερχόταν κατά το 1973 σε περίπου 8-9 χιλιάδες. Είναι κύριες κατασκευές τις περιόδου του 60' , όχι πολύ καλής ποιότητας λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης. (Σκορδης , 2003)

Το συγκεκριμένο τμήμα της πόλης, ήταν και το πιο εκμεταλλεύσιμο κυρίως τουριστικά, αφού κατά μήκος του παραλιακού μετώπου είχαν ανεγερθεί πολυτελέστατα ξενοδοχεία πολλών

κλινών με σκοπό την εκμετάλλευση των παραλιών. Εκτός από τα παραλιακά ξενοδοχεία είχαν ανεγερθεί ή ακόμα και μετατραπεί πολλά μικρά ξενοδοχεία αλλά και ξενώνες διάσπαρτα μέσα στην πόλη.

3.5.3 Η κατοικούμενη πόλη

Εκτός από τα τμήματα του αστικού ιστού της πόλης της Αμμόχωστου που έχουμε αναλύσει, πιο πάνω υπάρχει και ένα τρίτο τμήμα το οποίο εντάσσεται μέσα στην πόλη και περιμετρικά του κεκλεισμένου τμήματος της.

Μελετώντας μια πλειάδα από χάρτες προβαίνουμε στο συμπέρασμα ότι ο κύριος λόγος που το μέρος αυτό της πόλης δεν εντάσσεται στο τμήμα της κεκλεισμένης, είναι λόγω του οδικού δικτύου που διασχίζει την περιοχή αυτή. Το οδικό δίκτυο αυτό, αποτελείται από τους δρόμους 28ης Οκτωβρίου, Τεφρού και Ανεξαρτησίας που καλύπτουν το οδικό δίκτυο που είναι παράλληλο της παραλίας, αλλά και την λεωφόρο Γρίβα Διγενή κάθετη σε αυτές.

Στο τμήμα αυτό της πόλης, το μεγαλύτερο ποσοστό κτισμάτων παίρνει και πάλι η κατοικία όσον αφορά στα κτήρια που βρίσκονται στον παράλληλο της παραλίας δρόμο. Στο τρίγωνο που σχηματίζεται από της οδούς Ανεξαρτησίας και τη λεωφόρο Γρίβα Διγενή παρατηρείται μια πλειάδα δημοσίων κτηρίων όπως είναι το δημαρχείο Αμμόχωστου, το επαρχιακό κτηματολόγιο και άλλες τέτοιου είδους υπηρεσίες. Η περιοχή συγκεντρώνει το σύνολο σχεδόν των κεντρικών λειτουργιών της πόλης. Στην περιοχή αυτή, οι κεντρικές χρήσεις καταλαμβάνουν, γενικώς και τους ορόφους των κτιρίων. Ακόμη παρατηρούνται αρκετές αθλητικές εγκαταστάσεις και ελεύθεροι χώροι.

3.6 Ελεύθεροι χώροι – Χώροι πρασίνου

Οι ελεύθεροι χώροι και χώροι πρασίνου στην πόλη της Αμμόχωστου είναι διάσπαρτοι μέσα στην πόλη αλλά όχι οργανωμένοι. Λόγω του ότι η πόλη είναι αραιά δομημένη, η ύπαρξη αυτών των χώρων είναι συνεχής.

Οι χώροι πρασίνου και οι ελεύθεροι χώροι, την περίοδο πριν την εισβολή του 1974 αποτελούσαν τον κύριο χώρο για τις συναντήσεις των κατοίκων. Αποτελούσαν επίσης τους χώρους όπου γίνονταν οι διάφορες εκδηλώσεις. Ο σημαντικότερος χώρος που χρησιμοποιούσαν

οι κάτοικοι για να κάνουν την βόλτα τους και όχι μόνο, ήταν η παραλιακή οδός της πόλης η οποία είχε διαμορφωθεί ανάλογα.

Η Αμμόχωστος όπως και ολόκληρο το νησί έχει έντονο το πρόβλημα της λειψυδρίας και αυτό επηρεάζει και τους χώρους πρασίνου στην πόλη. Ακόμα μετά από τόσα χρόνια χωρίς καμία επέμβαση, το μόνο που θα συναντήσει κανείς είναι ξερά αγριόχορτα να ξεπηδάνε από παντού. (Κουταλιανός 2004)

Έτσι σε μια επικείμενη απελευθέρωση της πόλης πρέπει να γίνει ο κατάλληλος σχεδιασμός για την χωροθέτηση των χώρων πρασίνου αλλά και της βλάστησης που θα περιέχουν.

3.7 Αποτίμηση της σημερινής κατάστασης

Η σημερινή κατάσταση της πόλης της Αμμοχώστου δεν θυμίζει σε τίποτα τις ένδοξες μέρες του παρελθόντος. Μιαν πόλη γεμάτη ζωή και κίνηση, μια ραγδαία οικονομικά αναπτυσσόμενη πόλη που συγκέντρωνε το ενδιαφέρον όλου του κόσμου.

Η πόλη, μετά την τουρκική εισβολή του 1974 παραμένει η ίδια χωρίς καμία ουσιαστική αλλαγή. Βλέποντας κάνεις την πόλη αυτή, αντιλαμβάνεται ότι κανένα δίκτυο υποδομής και οτιδήποτε διευκολύνει στις μέρες μας την ζωή, δεν μπορεί να λειτουργήσει, αφού στην πόλη παρατηρείται μια στασιμότητα και μια εγκατάλειψη τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια.

Τα στοιχεία που υπάρχουν σήμερα σε ότι αφορά δημογραφικά και οικονομικά δεδομένα είναι απειροελάχιστα και σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να συμβάλουν στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Παρόλα αυτά, από τις πιο πάνω περιγραφές αντιλαμβάνεται κανείς τον πολιτιστικό πλούτο αυτής της πόλης και την σημασία που έχει για ολόκληρο το νησί. Είναι αναμφίβολα η ιστορικότερη πόλη στο νησί και μία από τις πιο όμορφες, ειδικά την περίοδο που βρισκόταν σε ανάπτυξη.

Η Αμμόχωστος ήταν μια γοργά αναπτυσσόμενη πόλη που είχε εδραιωθεί μέχρι το 1974 στον διεθνή τουριστικό χάρτη, όχι μόνο για τον ήλιο και την θάλασσα που τόσο έντονα προβάλλουν τα τελευταία χρόνια, αλλά και για τον εναλλακτικό τουρισμό τον οποίο προσέφερε στους διαφόρους επισκέπτες. Το κυριότερο είδος εναλλακτικού τουρισμού που υπήρχε στην

Αμμόχωστο ήταν ο ιστορικός ή αρχαιολογικός τουρισμός. Ένα μεγάλο μέρος των επισκεπτών ερχόταν να θαυμάσει τα πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής της Αμμοχώστου.

Ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι η Αμμόχωστος σήμερα κατοικείται κυρίως από τουρκοκυπρίους και έναν πολύ μικρό αριθμό εποίκων. Από το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τα μηδενικά βελτιωτικά έργα υποδομής που έχουν γίνει και από το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος της πόλης κρατείται κλεισμένο, μπορεί να εξαρθεί το συμπέρασμα ότι η Αμμόχωστος σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού προβλήματος θα δοθεί στα χεριά της Ελληνοκυπριακής πλευράς. Κάτι, που έχει εκφραστεί και μέσα από το τελευταίο και πιο σημαντικό σχέδιο που αφορούσε τη λύση του κυπριακού προβλήματος, το «Σχέδιο Ανάν».

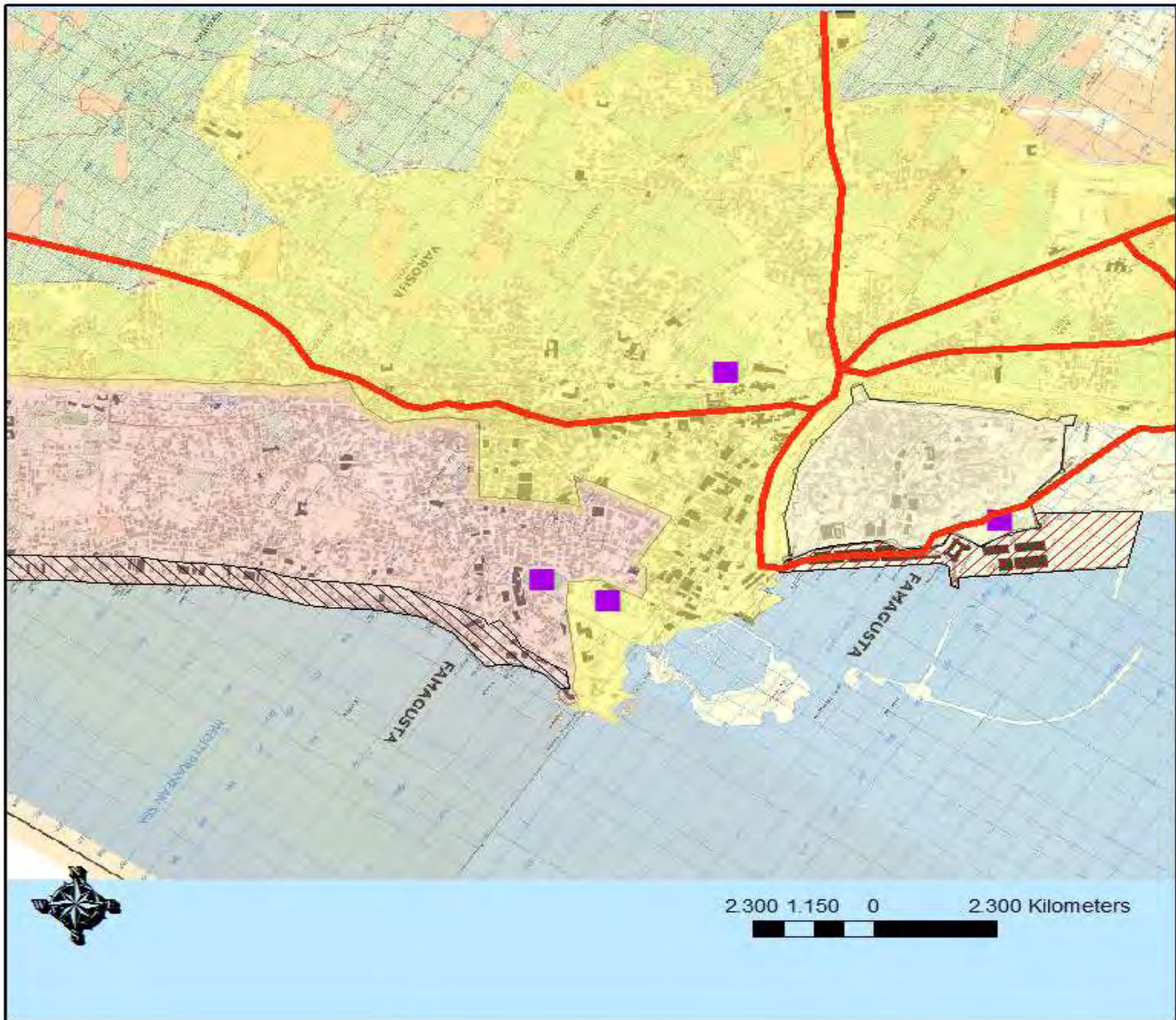
Καλό θα ήταν στο σημείο αυτό, να διαχωρίσουμε την θέση των Τουρκοκυπρίων και την θέση των Τούρκων εποίκων, αφού οι Τουρκοκύπριοι της Αμμοχώστου ζουν μέσα σε ένα κλίμα φόβου και καταπίεσης. Οι πολιτικές που το κατοχικό καθεστώς εφαρμόζει, ευνοούν κατά κόρων τους εποίκους Τούρκους. Οι Τουρκοκύπριοι έχουν φτάσει στο σημείο να θεωρούνται μειονότητα στα κατεχόμενα, αφού πολλοί από αυτούς έχουν μεταφερθεί, χωρίς τη θέληση τους, εκτός Κύπρου και συγκεκριμένα στην εσωτερική Τουρκία. Αυτό έχει συμβεί με σκοπό την καταστροφή του κλίματος φιλίας που μπορούσε να υπάρξει ανάμεσα στις δυο πλευρές. Με αυτά φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι και οι Τουρκοκύπριοι είναι θύματα της εισβολής.

Ένα ακόμη συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από τις πιο πάνω αναφορές, είναι ότι με τις άθλιες συνθήκες που ζούσαν, τον οικονομικό αποκλεισμό και την γενικότερη κοινωνική απομόνωση η οποία είχε επιβληθεί, το άνοιγμα των οδοφραγμάτων από το κατοχικό καθεστώς έδωσε μια οικονομική ανάσα στην κατεχομένη πόλη. Ένας μεγάλος αριθμός Ελληνοκυπρίων μεταβαίνει πλέον στα κατεχόμενα εδάφη για διάφορους λόγους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μένουν χρήματα στις τουρκοκρατούμενες περιοχές.

Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια για την επίλυση του Κυπριακού πολιτικού ζητήματος, δεν έχει βρεθεί κάποια λύση που να ικανοποιεί τους λαούς και των δυο κοινοτήτων.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

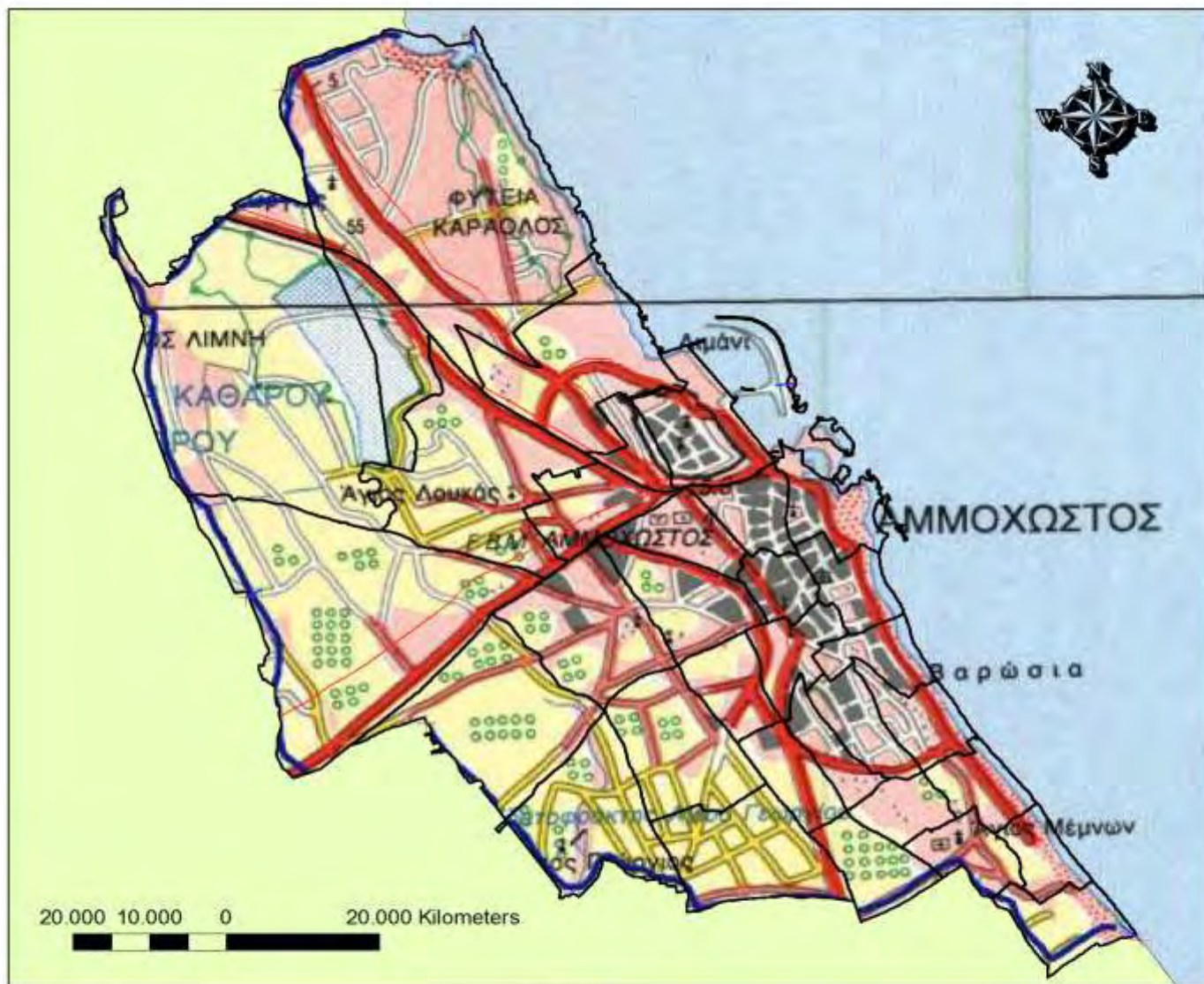
ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Κεκλισμένη πόλη
- Κατοκούμενη πόλη
- Πόλη εντός των τεχνών
- Τουριστική ζώνη
- Λιμάνι
- Αθλητικές εγκαταστάσεις
- Οδικό δίκτυο

ΧΑΡΤΗΣ : ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια πόλης
- Πολεοδομικές ενότητες
- Οδικό δίκτυο

4 Παραδείγματα άλλων ερειπωμένων οικισμών

Τα παραδείγματα που έχουμε από την διεθνή βιβλιογραφία που αφορούν εγκαταλελειμμένες και ερειπωμένες πόλεις είναι παρά πολλά. Λίγες είναι οι αναφορές όμως σε οικισμούς που έχουν ανοικοδομηθεί και επανακατοικηθεί.

Παρά τις πολλές αυτές αναφορές σε τέτοιου είδους οικισμούς, η περίπτωση της Αμμοχώστου είναι μοναδική και μη επαναλαμβανόμενη. Ο κύριος όγκος των οικισμών αυτών βρίσκεται στην Αμερική και είναι οι ξύλινες πόλεις των «καουμπόηδων», όπου με το πέρασμα των χρόνων εγκαταλείφθηκαν και ερημώθηκαν. Τώρα μερικοί από αυτούς έχουν μετατραπεί σε τουριστικούς προορισμούς ενώ άλλοι έχουν απλώς ξεχαστεί.

Ακόμη πολλές πόλεις τέτοιου είδους υπάρχουν στην Ρωσία, οι οποίες κτιστήκαν επί καιρώ κουμμουνισμού και μετά την κατάρρευση του αφέθηκαν και εγκαταλείφθηκαν. Ένας μεγάλος αριθμός εγκαταλελειμμένων πόλεων αφορά στις πόλεις ορυχεία εξόρυξης διαφόρων προϊόντων, και οι οποίες εγκαταλείφθηκαν με το στέρεμα των ορυχείων.

Στην συνέχεια του κεφαλαίου αυτού, θα γίνει μια αναφορά σε κάποιες εγκαταλελειμμένες πόλεις ανά τον κόσμο. Θα γίνει εκτενέστερη ανάλυση σε κάποιες περιπτώσεις στις οποίες οι πόλεις έχουν ανοικοδομηθεί και επαναλειτουργήσει.

4.1 *Kowloon walled City*

Ένα αρκετά καλό παράδειγμα μιας «πόλης φάντασμα» είναι η περίπτωση της «Kowloon walled City» η οποία βρισκόταν στην Κινά κατά τη διάρκεια της βρετανικής κυριαρχίας. Υπήρξε πρώην παρατηρητήριο για την προστασία της περιοχής από τις επιδρομές των πειρατών και είχε καταληφθεί από την Ιαπωνία κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Από ένα σημείο και μετά, ούτε η Βρετανία ούτε η Κινά ήθελαν την ευθύνη αυτής της περιοχής, οπότε έγινε μια πόλη χωρίς νόμους και κανόνες. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

Ο πληθυσμός αυξανόταν επί δεκαετίες και τα κτίρια μεγεθύνθηκαν τόσο πολύ που το φως του ήλιου δεν μπορούσε να φθάσει το κάτω επίπεδο. Ολόκληρη η πόλη, έπρεπε να φωτίζεται με φώτα φθορισμού. Ήταν ένα μέρος όπου οι οίκοι ανοχής, τα καζίνο, τα ναρκωτικά και τα μυστικά εργοστάσια δρούσαν ανενόχλητα από τις αρχές. Αυτό συνεχίστηκε μέχρι το 1993 όπου

με κοινή απόφαση από τις βρετανικές και κινέζικες αρχές η πόλη αυτή έπαυσε να λειτουργεί. Πρόφαση, οι ανθυγιεινές συνθήκες και η αναρχία που επικρατούσε στον πληθυσμό της πόλης αυτής.

Εικόνα 13: Η πόλη Kowloon walled City

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

4.2 *Oradour-sur-Glane*

Προχωρώντας σε ένα παράδειγμα μικρότερης κλίμακας «πόλης φάντασμα» είναι το μικρό χωριό της «Oradour-sur-Glane», που βρίσκεται στη Γαλλία και από τους γάλλους ορίζεται σαν «αχαρακτήριστη περιοχή». Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, 642 κάτοικοι σφαγιάστηκαν από Γερμανούς στρατιώτες ως τιμωρία για την γαλλική αντίσταση. Οι Γερμανοί είχαν αρχικά λανθασμένα σαν στόχο το ξενοδοχείο Oradour-sur-Vayres όπου και εισέβαλαν την 10^η Ιουνίου 1944. Σύμφωνα με επιζώντες αυτόπτες μάρτυρες, οι άνδρες ήταν δεμένοι από τα πόδια με σκοπό τον αργό θάνατο. Οι γυναίκες και τα παιδιά, που είχαν κρατηθεί σε μια εκκλησία, καήκαν ζωντανοί με αποτέλεσμα να ξεκληριστεί ολόκληρο το χωριό. Τα ερείπια στέκουν ακόμα ως ένα μνημείο για τους νεκρούς και μια υπενθύμιση των γεγονότων που έλαβαν χώρα. (www.perspectivaciudadana.com/contenido.php?itemid=24246)

4.3 *Wittenoom*

Η «Wittenoom» , στην Αυστραλία ήταν κάποτε το σπίτι 20.000 ατόμων στην περίοδο όπου άκμαζε η εξόρυξη. Η πόλη αποτελείτο από ορυχεία αμιάντου που είχαν κλείσει μετά από τους κινδύνους που επισημάνθηκαν για την υγεία των ανθρώπων, όταν την δεκαετία του 60', 1.000 κάτοικοι πέθαναν από ασθένειες που σχετίζονταν με τον αμιάντο. Οι υπόλοιποι κάτοικοι, πέραν από τα 8 άτομα που εξακολουθούν να ζουν εκεί σήμερα , εγκατέλειψαν σταδιακά την πόλη με σκοπό να προστατεύσουν τη ζωή τους από τον καρκινογόνο αμιάντο. Η πόλη είναι γεμάτη με το γαλάζιο των ινών αμιάντου και τα άδεια σπίτια της. (www.perspectivaciudadana.com/contenido.php?itemid=24246)

4.4 *Ruby*

Ruby» , είναι μια από της καλύτερα διατηρημένες «πόλεις φάντασμα» στην Αριζόνα. Στην πόλη αυτή, μπορεί κανείς να αποκτήσει πρόσβαση, βοηθώντας στην ανοικοδόμηση της εθελοντικά, με ομάδες που δημιουργήθηκαν για αυτόν τον σκοπό. Ιδρύθηκε ως στρατόπεδο και στη συνέχεια ασχολήθηκε με την επεξεργασία κυρίως χαλκού, μολύβδου και ψευδαργύρου.

Εικόνα 14: Η πόλη Ruby

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

Στο απόγειό της στα μέσα της δεκαετίας του 30', ο πληθυσμός έφθανε τα 1200 άτομα. Ο πληθυσμός άρχισε να μειώνεται μετά το μέσο της δεκαετίας του 50. Τα λίγα κτίρια που παραμένουν περιλαμβάνουν την φυλακή, ένα σχολείο, το ορυχείο, γραφεία και μια χούφτα σπίτια. (www.perspectivaciudadana.com/contenido.php?itemid=24246)

4.5 Gary

Στην Ινδία μόλις 30 λεπτά νοτίως της «Chica» βρίσκεται η πόλη της «Gary», που κατασκευάστηκε το 1906 από τις ΗΠΑ γύρω από εργοστάσια επεξεργασίας σιδήρου και χάλυβα ώστε να καλύψει τις στεγάστηκες ανάγκες των εταιρειών αυτών. Όταν η βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα έλαβε μια ύφεση στην δεκαετία του '60, η πόλη άρχισε να παρακαμάζει χωρίς ποτέ να μπορέσει να ανακτήσει τον προηγούμενο της χαρακτήρα. Η πόλη «Gary», αν και εξακολουθούν να κατοικούν άνθρωποι, είναι μια εγκαταλειμμένη πόλη από την πολιτεία και την κοινωνία. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.6 Mandu

Βρίσκεται νοτίως της Ιντόρε στο «Madhya Pradesh». Η «Mandu» ήταν κάποτε μια από τις πόλεις πρωτεύουσες του βόρειου ινδικού μουσουλμανικού κράτους και έχει εγκαταλειφθεί για πάνω από 400 χρόνια. Η αρχαία αυτή πόλη καταλαμβάνει ένα μεγάλο οροπέδιο ακριβώς πάνω από τον ποταμό «Narmada». Εκεί μπορεί κανείς να παρατηρήσει μια σειρά εκθαμβωτικών ερειπίων, συμπεριλαμβανομένων βασιλικών ανακτόρων και ένα τζαμί. Το Μηδέν Kanth Palace αποτελεί ένα σημαντικό σημείο για προσκύνημα των Ινδουιστών στην θεότητα «Shiva». Σήμερα, οι μόνοι μόνιμοι κάτοικοι είναι φυλές τσιγγάνων που ζουν στο συγκεκριμένο οροπέδιο. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.7 Cody

Η πόλη «Cody» ήταν εγκατεστημένη στην κοιλάδα των Φαντάσματα στην βρετανική Columbia το 1890 κατά την περίοδο της έκρηξης στη χρήση του αργύρου. Η Πόλη αυτή κτίστηκε και αναμενόταν να κατοικηθεί από τον πληθυσμό που θα προσέλκυσε. Η πόλη ξεπερνούσε άλλες γειτονικές πόλεις ως προς το μέγεθος και το μεγαλείο. Ωστόσο, η πόλη της «Cody» είχε μόνο

150 κατοίκους και όταν η πόλη απέτυχε να προσελκύσει περισσότερα άτομα ερημώθηκε το 1910. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.8 Kadykchan

Η «Kadykchan» είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα πολλών μικρών ρωσικών πόλεων που ερημώθηκαν όταν κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση. Η πόλη κατασκευάστηκε με σκοπό να εξυπηρετεί κάποιες ανάγκες της Σοβιετικής Ένωσης. Οι κάτοικοι αναγκάστηκαν να μετακινηθούν για να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες όπως το τρεχούμενο νερό, τα σχολεία και την ιατρική περίθαλψη. Η μετακίνηση των κατοίκων πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο δύο εβδομάδων και οι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν σε γειτονικές πόλεις, προετοιμασμένες φυσικά να δεχτούν νέους κατοίκους. Στην βιασύνη τους να φύγουν, οι κάτοικοι εγκατέλειψαν τα αντικείμενα πίσω στα σπίτια τους ως είχαν εκείνη την στιγμή, πράγμα που θυμίζει σε μεγάλο βαθμό την εγκατάλειψη της Αμμοχώστου. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.9 Bodie

Το «Bodie» που είναι σήμερα μέρος του Ιστορικού Πάρκου στην Καλιφορνία είναι ένα από τα πολλά ορυχεία χρυσού που μετατράπηκε σε πόλη φάντασμα της Δυτικής Αμερικής. Η πόλη της «Bodie» αριθμούσε μόλις 10.000 κατοίκους οι οποίοι εγκαταστάθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου όπου όλοι ασχολούνταν με την εύρεση χρυσού. Με την πάροδο του χρόνου και με το κλείσιμο των ορυχείων χρυσού, η πόλη εγκαταλείφθηκε σταδιακά. Μόνο ένα μικρό μέρος της πόλης εξακολουθεί να ισχύει σήμερα. Η πόλη παραμένει όπως ήταν από την αρχή. Δηλαδή ένας Εθνικός ιστορικός χώρος και έφτασε το 1962, να στοιβάζονται τα ράφια των καταστημάτων της με εμπορεύματα. Το «Bodie» είναι μια περιοχή όπου πλέον συχνάζουν τουρίστες που σκοπό έχουν να επισκεφθούν την «πόλη φάντασμα» και τα ερείπια της.

4.10 Agdam

Η μυστηριώδης πόλη της «Agdam» στο Αζερμπαϊτζάν κάποτε ήταν μια ακμάζουσα πόλη των 150.000 ατόμων. Χάθηκε όμως το 1993 κατά τη διάρκεια του πολέμου στο «Ναγκόρνο Καραμπάχ». Η πόλη κατά την περίοδο του πολέμου, και ενώ κατοικείτο από Αρμενίους, έπεσε θύμα λεηλασιών και καταστροφών. Τα κτίρια είναι άδεια και απομακρυσμένα από οποιοδήποτε ίχνος ζωής, με μόνο τα γκράφιτι να καλύπτουν τζαμιά κτιρίων. Οι κάτοικοι του «Agdam»

σήμερα έχουν μεταφερθεί σε άλλες περιοχές του Αζερμπαϊτζάν, καθώς και στο Ιράν. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.11 Humberstone

Η πόλη «Humberstone», στη Χιλή ήταν μια ακμάζουσα πόλη. Από τη δεκαετία του 1920 και μέχρι τις αρχές του 1940, απολάμβανε τον πλούτο και την ευημερία που έφερνε η εξόρυξη και η επεξεργασία νιτρικού καλίου. Μόλις όμως επινοήθηκε το συνθετικό νιτρικό κάλιο, η πόλη άρχισε να παρακμάζει. Έτσι ήρθε η σταδιακή αποχώρηση των κατοίκων, μέχρι τελικά να αδειάσει το 1961. Από τότε, οι λόφοι άμμου στην γύρω έρημο αντικατέστησαν τη θέση των κτιρίων. Η πόλη πήρε θέση στην παγκόσμια κληρονομιά και είναι πιθανόν να διατηρηθεί ως ένα ιστορικό μνημείο, με σκοπό την εκμετάλλευσή του για τουριστικούς λόγους.

4.12 Missouri

Μια πόλη μόλις των 2.200 κατοίκων, η «Missouri» εγκαταλείφθηκε και εκκενώθηκε για πάνω από μια δεκαετία. Είναι μια περιοχή, με τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές καταστροφές στην Αμερική. Από το 1972 έως το 1976, υπάλληλοι του δήμου της πόλης ψέκαζαν τους άστρωτους δρόμους για την ανακούφιση από το έντονο πρόβλημα της σκόνης. Δυστυχώς, τα ορυκτέλαια που χρησιμοποιήθηκαν περιείχαν διοξίνες με αποτέλεσμα να οδηγήσαν σε πολλούς θανάτους. Το γεγονός αυτό απομάκρυνε τους κατοίκους από τα σπίτια τους. Μετά από μια μακρά σκληρή και επίπονη προσπάθεια, η πόλη έχει ξαναγεννηθεί ως μέλος του «Route 66» πάρκου.

Εικόνα 15: Η πόλη Missouri

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

4.13 Balestrino

Το «Balestrino» , βρίσκεται στην Ιταλία και είναι τόσο γραφικό, όπως πολλές άλλες μεσαιωνικές ιταλικές πόλεις. Η εκπληκτικά όμορφη τοποθεσία του πάνω στην κορυφή ενός λόφου 70 χλμ. νοτιοανατολικά της Γένοβας, το κάνει να ξεχωρίζει. Το «Balestrino» άρχισε να χάνει πληθυσμό στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Ένας μεγάλος αριθμός από σεισμούς έπληξε την περιοχή και η πόλη υπέστη σοβαρές ζημιές. Το 1953, η πόλη εγκαταλείφθηκε λόγω γεωλογικής αστάθειας. Το τμήμα της πόλης που έχει παραμείνει άθικτο από την εποχή αυτή, βρίσκεται επί του παρόντος στον σχεδιασμό για την ανασυγκρότηση. Έτσι οι ιταλικές αρχές κάνουν σημαντικές προσπάθειες για την ανοικοδόμηση της πόλης κάτι που θα βοηθήσει στην επανακατοίκησή της. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.14 Pyramiden

Η μικρή πόλη «Pyramiden» , βρίσκεται στην Νορβηγία και ήταν μια ακόμη πόλη εξόρυξης άνθρακα. Η κοινότητα αυτή που ιδρύθηκε από την Σουηδία πουλήθηκε στην Ρωσία το 1927. Ο οικισμός είχε πληθυσμό μόλις πάνω από 1.000 άτομα. Το 1991 μετά από απόφαση της κατασκευαστικής εταιρείας της πόλης, η Pyramiden είχε αδειάσει. Τα κτίρια στέκουν ακόμη και σήμερα, όπως ακριβώς ήταν όταν η πόλη βρισκόταν σε λειτουργία. Οι τουρίστες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτό το μέρος και έχουν την δυνατότητα να περιηγηθούν σε μία καλά διατηρημένη «πόλη φάντασμα». Η περιήγηση γίνεται κυρίως με μηχανοκίνητα χιονιού και είναι πραγματικά μια ξεχωριστή εμπειρία για τους επισκέπτες. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.15 Klomino

Στην Πολωνία το χωριό «Klomino» κτίστηκε με σκοπό να αποκαταστήσει ένα μέρος περιπλανώμενου τουρισμού. Τα περισσότερα από τα κτίρια είχαν καταδαφιστεί μετά την έλλειψη ενδιαφέροντος. Η πόλη του «Klomino» είναι η μόνη επίσημη πόλη φάντασμα στην Πολωνία. Χρησιμοποιήθηκε για την διαμονή του ρώσικου στρατού. Όταν το 1992 ο Ερυθρός Στρατός απέσυρε τις δυνάμεις του, η μικρή πόλη άδειασε.

4.16 Deception

Το νησί «Deception» βρίσκεται στο νότιο τμήμα της χώρας, στα ανοικτά των Νήσων «Shetland» της Ανταρκτικής Χερσονήσου. Το νησί αυτό έχει μόνο ένα σημείο ασφαλούς πρόσβασης όπου και βρίσκεται το λιμάνι του. Το συγκεκριμένο νησί αποτελούσε ένα καταφύγιο για τους

ναυτικούς από τις καταιγίδες που έπλητταν την περιοχή. Στο μέρος αυτό, υπήρχε επίσης ένας ερευνητικός σταθμός και αρκετές επιχειρήσεις φαλαινοθηρίας. Πολλά κτίρια έχουν εγκαταλειφθεί και αυτό οφείλεται τόσο στην μείωση της χρήσης πετρελαίου όσο και στην μείωση της φαλαινοθηρίας μετά την εμφάνιση φιλοζωικών οργανώσεων το 1969. Το ηφαίστειο που βρίσκεται στο νησί έγινε αρκετά δημοφιλές και έχει καταστεί ένας αρκετά κάλος τουριστικός προορισμός. Παρόλα αυτά η Ισπανία και η Αργεντινή εξακολουθούν να έχουν ερευνητικούς σταθμούς εκεί. (www.perspectivaciudadana.com/contenido.php?itemid=24246)

4.17 Tynemouth

Η πόλη «Tynemouth» αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία ως ένα χωριό που έχει χαθεί. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το Υπουργείο Άμυνας της Αγγλίας, ανέλαβε αυτήν την πόλη της Νήσου του «Purbeck» στην νότια Αγγλία για να χρησιμοποιηθεί ως βάση του στρατού. Στους πολίτες είχαν υποσχεθεί ότι μετά το πέρας του πολέμου η πόλη θα επιστρεφόταν στους νόμιμους κατοίκους της. Η υπόσχεση αυτή δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Όπως διαμορφώθηκε τον τότε καιρό, υπάρχει ένα «χωριό φάντασμα» γεμάτο από τα ερείπια των κτιρίων εκτός από την εκκλησία η όποια εξακολουθεί να στέκει σχεδόν αναίμακτη. Οι κάτοικοι του χωριού αυτού γράφουν από τις επισκέψεις τους στον τόπο αυτό: «Τα σχολεία εξακολουθούν να στέκουν με τις θύρες τους ακόμα ανοικτές και η εκκλησία είναι η ένδειξη ότι το χωριό μας υπάρχει και ζει. Έχουμε εγκαταλείψει τα σπίτια μας, όπου πολλοί από εμάς έζησαν γενιές για να βοηθήσουμε την πατρίδα να κερδίσει τον πόλεμο για να παραμείνουμε ελεύθεροι. Θα επιστρέψουμε μια ημέρα και θα ευγνωμονούμε αυτούς που ξανάκτισαν το χωριό μας». Τώρα όπως αναφέρουν πρέπει να ανεγερθούν η εκκλησία και τα σπίτια με προσοχή. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.18 Craco

Το μεσαιωνικό κάστρο της «Craco» στην Ιταλία χτίστηκε σε πολύ απότομες πλαγιές στην κορυφή ενός λόφου για αμυντικούς λόγους. Σε μια περιοχή με ξηρό κλίμα και μεγάλη βλάστηση στο νότιο τμήμα της χώρας. Κατά τη διάρκεια των αιώνων, οι κάτοικοι αυτού του χωριού χάθηκαν. Την περίοδο της γαλλικής κατοχής και λόγω των πολιτικών αναταραχών, ένα μεγάλο κύμα ανθρώπων εγκατέλειψε την περιοχή. Ο οικισμός αυτός έχασε σχεδόν το σύνολο των κατοίκων του μεταξύ 1892 και 1922 που έφυγαν για την Αμερική λόγω των κακών συνθηκών

που επικρατούσαν στο μικρό αυτό χωριό. Ο πληθυσμός ο οποίος είχε απομείνει εγκατέλειψε το χωριό μετά από τους μεγάλους σεισμούς στη διάρκεια της δεκαετία του 30’.

Εικόνα 16,17,18: Ο οικισμός Craco

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

4.19 Kayakoy

Η μικρή πόλη «Kayakoy» στην Τουρκία ήταν κάποτε ένα ακμάζον ελληνικό χωριό στο οποίο είχαν τα σπίτια τους 25.000 άνθρωποι. Το 1923, η πόλη ήταν εντελώς έρημη, όταν οι κάτοικοί της μαζί με εκατομμύρια άλλους Έλληνες που κατοικούσαν στην Μικρά Ασία είχαν διωχθεί από τα χόρα τους λόγω του ελληνικού πόλεμου της ανεξαρτησίας. Από τότε, το χωριό - το οποίο είχε πληθυσμό από τον 13^ο αιώνα - παρέμεινε άδειο. Το χωριό «Kayakoy» είναι το μεγαλύτερο και πιο καλοδιατηρημένο «χωριό φάντασμα» στην Μικρά Ασία. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.20 Kolmanskop

Η «Kolmanskop» είναι μια «πόλη-φάντασμα» στο νότιο τμήμα της Ναμίμπια, μερικά χιλιόμετρα από το λιμάνι του «Lüderitz» στο εσωτερικό της χώρας. Το 1908, το λιμάνι του «Lüderitz» είχε επηρεαστεί από τον «ρομβοειδή πυρετό», όπως λεγόταν η μανία για την

εξόρυξη διαμαντιών. Έτσι οι άνθρωποι έσπευσαν στην έρημο Namib ελπίζοντας σε μια καλύτερη ζωή αλλά και στη δημιουργία εύκολου χρήματος από τα διαμάντια που η έρημος διέθετε. Μέσα σε δύο χρόνια, μια πόλη, με καζίνο, σχολεία, νοσοκομεία και αποκλειστικές κατοικίες, ήταν εγκατεστημένη στην άγονη αμμώδη έρημο. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

Όμως, λίγο μετά την πτώση των πωλήσεων διαμαντιών, μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, η αρχή του τέλους ξεκίνησε. Κατά την διάρκεια του 1950 η πόλη ερημώθηκε και οι αμμοθίνες, άρχισαν να διεκδικούν αυτό που ήταν πάντα δικό τους. Σύντομα οι μεταλλικές στέγες κατέρρευσαν και οι δρόμοι της πόλης θάφτηκαν κάτω από την άμμο. Πόρτες, παράθυρα, σκουριασμένοι μεντεσέδες και τα ραγισμένα τζάμια των παραθύρων σκορπιστήκαν σε όλη την έρημο. Μια νέα πόλη φάντασμα είχε γεννηθεί. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

Ένα ζευγάρι από τα παλαιά κτίρια εξακολουθεί να στέκει σε καλή κατάσταση, όπως επίσης και το θέατρο. Από τα υπόλοιπα κτίρια, βρίσκει κανείς μόνο τα ερείπια από το μεγαλείο της πόλης που έχει μετατραπεί σε μια σχεδόν κατεδαφισμένη πόλη φάντασμα. Οι μόνοι μόνιμοι κάτοικοι τώρα είναι πτηνά, ερπετά και άλλα ζώα.

4.21 Prypiat

Η «Prypiat» είναι μια πόλη η οποία εγκαταλείφθηκε στη Ζώνη της αλλοτρίωσης στη Βόρεια Ουκρανία. Ήταν το σπίτι των εργαζομένων του πυρηνικού σταθμού του Τσερνομπίλ, οι όποιοι το εγκατέλειψαν το 1986 μετά την έκρηξή του. Ο πληθυσμός που κατοικούσε εκεί πριν από το ατύχημα ήταν περίπου 50.000. Μέχρι πρόσφατα, η πόλη ήταν ουσιαστικά ένα μουσείο, που τεκμηριώνει το τέλος της σοβιετικής εποχής. Πολυκατοικίες, πισίνες, νοσοκομεία και άλλα κτίρια είχαν εγκαταλειφθεί όλα. Πίσω από τους ανθρώπους που έφυγαν, είχαν μείνει, εφημερίδες, τηλεοράσεις, παιδικά παιχνίδια, έπιπλα, αντικείμενα αξίας και είδη ένδυσης που η κάθε οικογένεια χρησιμοποιούσε την ώρα της καταστροφής. Οι κάτοικοι είχαν το δικαίωμα να πάρουν μαζί τους μόνο μια βαλίτσα γεμάτη από έγγραφα, βιβλία και ρούχα που δεν είχαν μολυνθεί.

Εικόνα 19: Η πόλη Pryriat

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

Ωστόσο, πολλές από τις πολυκατοικίες έχουν πλήρως λεηλατηθεί γύρω στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Ορισμένα κτίρια έχουν μείνει ανέγγιχτα. Πολλά αλλά έχουν υποστεί βανδαλισμούς και λεηλασίες με την πάροδο των χρόνων. Επειδή τα κτίρια δεν συντηρούνται, οι οροφές παρουσιάζουν διαρροή κατά τους χειμερινούς μήνες και την άνοιξη, τα δωμάτια είναι πλημμυρισμένα με νερό. Δεν είναι σπάνιο να βρει κάποιος δέντρα να φυτρώνουν στις στέγες των σπιτιών, ακόμη και στο εσωτερικό των κτιρίων. Το γεγονός αυτό οδηγεί πολλά σημαντικά και μη κτίσματα, σε κατάρρευση, κάτι που με μαθηματική ακρίβεια θα οδηγήσει σε συνολική κατάρρευση της πόλης μετά από κάποιες δεκαετίες. ([www.oddee.com/item_96462 .aspx](http://www.oddee.com/item_96462.aspx))

4.22 San Zhi

Μια πραγματικά εντυπωσιακή «πόλη φάντασμα» βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Ταϊβάν. Αυτή η φουτουριστική «rod» πόλη, «San Zhi», αρχικά ήταν χτισμένη ως πολυτελές θέρετρο για διακοπές ευπόρων και πλουσίων οικογενειών της χώρας αλλά και του εξωτερικού. Ωστόσο, μετά από πολλά θανατηφόρα ατυχήματα κατά την διάρκεια της κατασκευής της, η παραγωγή είχε σταματήσει τις προσπάθειες οικοδόμησης. Η έλλειψη χρημάτων σε συνδυασμό με την έλλειψη βούλησης σήμαινε ότι το έργο σταμάτησε οριστικά. Έτσι το χωριό αυτό μένει παρατημένο και έρημο στην μνήμη όσων έχασαν την ζωή τους στην προσπάθεια ανέγερσης του. Οι φήμες και οι

ιστορίες από την γύρω περιοχή δείχνουν ότι η πόλη είναι πλέον στοιχειωμένη από τα φαντάσματα εκείνων που έχασαν τη ζωή τους.

Εικόνα 20,21 : Τουριστικό θέρετρο San Zhi

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

Όταν το θέμα είχε πάρει μεγάλες διαστάσεις, η κυβέρνηση θέλησε να αποστασιοποιηθεί από τα περίεργα δρώμενα και έτσι έκλεισε το χωριό για το κοινό και αφαίρεσε το όνομα του αρχιτέκτονα από τις πινακίδες κατασκευής της πόλης. Το έργο δεν μπορεί ποτέ να τεθεί εκ νέου σε δράση, χάρη στην αυξανόμενη μυθολογία γύρω από το όνομα του και δεν θα υπήρχε καμία αξία στην περαιτέρω ανάπτυξη του χώρου για άλλο σκοπό. (www.oddee.com/item_96462.aspx)

4.23 Gunkan-jima

Αυτό το νησί, είναι ένα από τα 505 ακατοίκητα νησιά του Νομού Ναγκασάκι της Ιαπωνίας, περίπου 15 χιλιόμετρα από την ίδια πόλη την Ναγκασάκι. Είναι επίσης γνωστό ως το «Gunkan-jima», το Θωρηκτό Νησί όπως το αποκαλούν. Η πόλη ξεκίνησε να κτίζεται το 1890, όταν μια εταιρεία με την επωνυμία «Mitsubishi» αγόρασε το νησί και ξεκίνησε ένα πρόγραμμα για την ανάκτηση του άνθρακα από το βυθό της θάλασσας. Αυτό προκάλεσε την προσοχή πολλών ανθρακωρύχων και το 1916 η κατασκευαστική εταιρεία αναγκάστηκε να οικοδομήσει το συγκεκριμένο κτίριο στο νησί.

Εικόνα 22 : Το νησί Gunkan-jima

Πηγή : http://www.oddee.com/item_96462.aspx

Το συγκρότημα διαμερισμάτων που κατασκευάστηκε είχε λάβει υπόψη τόσο την κοντινή απόσταση από την θάλασσα όσο και την προστασία των εργαζομένων από τους τυφώνες. Το 1959 σε καταμέτρηση που είχε γίνει, ο πληθυσμός είχε υπερδιπλασιαστεί και η πυκνότητα ήταν 835 άτομα ανά εκτάριο για το σύνολο του νησιού (1.391 ανά εκτάριο για την κατοικημένη συνοικία) - μία από τις υψηλότερες πυκνότητες πληθυσμού που έχει καταγραφεί ποτέ παγκοσμίως.

Όταν το πετρέλαιο αντικατέστησε τον άνθρακα στην Ιαπωνία τη δεκαετία του 1960, τα ανθρακωρυχεία άρχισαν να τερματίζουν τη λειτουργία τους σε όλη τη χώρα και το «Gunkanjima» δεν απετέλεσε εξαίρεση. Το 1974, η Mitsubishi ανακοίνωσε επίσημα το κλείσιμο του ορυχείου και σήμερα είναι μια κενή και γυμνή πόλη, με την προσέγγιση στο νησί να απαγορεύεται. ([www.oddee.com/item_96462 .aspx](http://www.oddee.com/item_96462.aspx))

Το νησί χρησιμοποιήθηκε τελευταία φορά το 2003 για την ταινία «Battle Royale II» και ενέπνευσε το δημοφιλές τηλεπαιχνίδι «Killer7».

4.24 Η περίπτωση της Pocatelj

Στο σημείο αυτό θα γίνει μια εκτεταμένη αναφορά για την πόλη «Pocatelj» η οποία ανοικοδομήθηκε και επανακατοικήθηκε μετά από ένα χρονικό διάστημα εγκατάλειψης. Η πόλη

αυτή άνηκε στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Κατά την περίοδο του πολέμου , όπως και πολλές άλλες πόλεις, υπέστη αρκετές καταστροφές και φθορές.

Η περίπτωση της πρώην Γιουγκοσλαβίας και των πόλεων της που ερημώθηκαν μετά τον πόλεμο, απέκτησε διεθνή ενδιαφέρον και δημοσιότητα. Αυτό οδήγησε στο να τονιστεί η σημαντική καταστροφή της αναγορευμένης πολιτιστικής κληρονομιάς στις χώρες που από κοινού συνιστούσαν την πρώην Γιουγκοσλαβία.

Ιδιαίτερα η πόλη της «Ντουμπρόβνικ» αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, ενώ επιβεβλημένη είναι η ανάγκη για την αποκατάσταση του γκρεμισμένου ιστορικού κέντρου της «Μοστάρ». Οι πόλεις αυτές έχουν προτεραιότητα λόγω της ιστορικής σημασίας που έχουν για την πρώην Γιουγκοσλαβία και των ανθρώπων της. (PRDU , 1997)

Εικόνα 23 : Η πόλη της Pocitelj

Πηγή : www.tweedly.com

Σε ολόκληρη την περιοχή υπάρχει μια πλειάδα μικρότερων οικισμών εξαιρετικής ιστορικής , αρχιτεκτονικής και εθνικής αξίας , που χρήζουν ανοικοδόμησης. Οι οικισμοί αυτοί, έχουν εξαιρετικής αξίας εικονογραφικά σύμβολα , τα όποια όμως βρίσκονται σε μια σοβαρή κατάσταση αποσύνθεσης και εγκατάλειψης.

Η ανάγκη για την προστασία και την ανοικοδόμηση αυτών των οικισμών είναι άμεση, αφού με τον τρόπο αυτό θα δημιουργηθεί εκ νέου το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της γύρω περιοχής. Έτσι για τους οικισμούς αυτούς απαιτείται μια νέα στρατηγική παρέμβαση.

Το παράδειγμα που προτείνεται είναι η μοναδική περίπτωση της πόλη «Pocitelj». Η επιτυχής ανοικοδόμηση του οικισμού αυτού οφείλεται στον οργανισμό Μεταπολεμικής Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (PRDU) που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Παγκοσμίων 100 πιο απειλούμενων Μνημείων του προγράμματος του 1996. Η χρηματοδοτική στήριξη οδήγησε σε μια αναζωογονητική και επιτυχημένη μελέτη η οποία βασίζεται σε πέντε μήνες έρευνας και ανάλυσης. Κλειδί για την επιτυχία της μελέτης ήταν η συμμετοχή του Βόσνιου Καθηγητή της πολιτιστικής κληρονομιάς για τη διατήρηση , «Vjekoslava Simcic». Οι διαπιστώσεις και οι προτάσεις έχουν συγκεντρωθεί στο βιβλίο «The Revitalisation of Pocitelj», που δημοσιεύθηκε από την PRDU.

Η πόλη «Pocitelj» εμφανίστηκε στο προσκήνιο ως στρατηγικό οχυρό , στα σύνορα του Ισλάμ το 1471. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κατασκευή των εξαιρετικών αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών που είχαν σαν βάση την μοναδική τοπογραφία της περιοχής.

Περάν από τις ζημίες του ανοικτού πολέμου κατά τις πρόσφατες συγκρούσεις , οι προηγούμενες καταστροφές που οδήγησαν και σε μείωση του πληθυσμού της μουσουλμανικής πλειοψηφίας επήλθαν από την πολιτοφυλακή. Η πολιτοφυλακή οδήγησε σε μερική καταστροφή του τζαμιού , και γενικά σε καταστροφές άλλων βασικών κτιρίων αλλά και στην ανέγερση ενός συμβόλου του Χριστιανισμού. Επιπλέον , τα πολλά χρόνια εγκατάλειψης επέφεραν την ανάπτυξη της βλάστησης, η οποία είχε τονίσει την ανάγκη για την αναζωογόνηση της «Pocitelj» ως θέμα προτεραιότητας. (PRDU , 1997)

Οι διάφορες συνθήκες, οδήγησαν στη δημιουργία του σχεδίου για ανοικοδόμηση της «Pocitelj», η οποία βασίζεται σε τέσσερις βασικούς στόχους. Πρώτον, να προστατευθεί η πολιτιστική κληρονομιά. Δεύτερον, να πραγματοποιηθεί η αναδημιουργία χαμένων εγκαταστάσεων και

υποδομών. Τρίτον να ενθαρρυνθεί η επιστροφή των νομίμων κατοίκων στα σπίτια τους και τέλος η μονιμοποίηση της ειρήνης στην περιοχή. (PRDU , 1997)

Όσον αφορά στην ανάλυση της συγκεκριμένης μελέτης, η Ερευνητική Ομάδα διενήργησε λεπτομερή μελέτη αναλύοντας πολιτιστικά , πολιτικά και κοινωνικοοικονομικά στοιχεία. Η ερευνά που πραγματοποιήθηκε αφορούσε κεντρικά κτίρια και κατοικίες. Αφορούσε στην εκτίμηση ζημιών και στη δυνατότητα χρήσης των υφισταμένων κτισμάτων. Επιπλέον έγινε μια εκτενής αξιολόγηση των υποδομών και των υφισταμένων υπηρεσιών. Παράλληλα έπρεπε να εξακριβωθεί η θέση , η κατάσταση και οι προθέσεις του εκτοπισμένου πληθυσμού. Η ερευνά αυτή έγινε με συνεργασία των τοπικών αρχών. (PRDU , 1997)

Η αξιολόγηση της συγκεκριμένης έρευνας οδήγησε σε κάποιες αποφάσεις για μελλοντική δράση και βιώσιμη ανάπτυξη για την αναζωογόνηση της περιοχής. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πραγματοποιούν είναι:

- Μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις είναι οι δεσμεύσεις των δυο κοινωνικών ομάδων ότι θα συμμετέχουν από κοινού στις προσπάθειες για την δημιουργία ενός κράτους ευελιξίας και ασφάλειας.
- Αμοιβαία εμπιστοσύνη – Σκοπός είναι η διαφάνεια και ο κοινός διάλογος.
- Το ιδιοκτησιακό καθεστώς - το κλειδί για την ειρήνη είναι τα ίσα δικαιώματα σε ότι αφορά στη γη.
- Επαναδημιουργία των Πόρων και Υποδομών – με σκοπό την ανάπτυξη της οικονομίας.
- Η απαλλαγή της μισαλλοδοξίας και η οικοδόμηση της ειρήνης με την εκτέλεση κοινών έργων μεταξύ των αντιθέτων παρατάξεων.
- Η διευθέτηση της ιστορικής πραγματικότητας, έτσι ώστε να μην αποτελεί εμπόδιο στην προσπάθεια ανασυγκρότησης.
- Η ανασυγκρότηση της κοινωνίας πρέπει να κατευθύνεται από τις ανάγκες της κοινότητας.

Για τους τρόπους επίλυσης των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν προταθήκαν 9 σενάρια από τα όποια θα προέκυπτε η τελική λύση.

Η ανάλυση MATRIX (βλέπε παρακάτω) αξιολόγησε τις ευκαιρίες και τις δράσεις που απορρέουν από το ρεαλιστικό σενάριο (1) μέχρι και το ιδεαλιστικό σενάριο (9).

Από τη μελέτη που έγινε στην Matrix ανάλυση, η πρόταση που θα ακολουθείτο, ήταν η αναδημιουργία της κοινωνίας και του φυσικού περιβάλλοντος με βάση τη βιώσιμη και αειφόρο ανασυγκρότηση της ιστορικής κληρονομιάς.

Το στρατηγικό σχέδιο και οι δράσεις που ακολουθήθηκαν περιείχαν μια σειρά έξι σταδίων:

1. Διπλωματικές διαδικασίες για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των τοπικών αρχών, την κυβέρνηση της Ομοσπονδίας της Βοσνίας και των δύο εκτοπισμένων κοινοτήτων - Μουσουλμάνων και Κροατών.
2. Ανακατασκευή και λειτουργία τόσο του τζαμιού όσο και όλων των άλλων κτιρίων πολιτιστικής σημασία που είχαν υποστεί ζημιές.
3. Δημιουργία εντύπων και ενημερωτικών φυλλαδίων με σκοπό την πληροφόρηση του πληθυσμού για όλα σχεδόν τα θέματα που ίσως τους απασχολούσαν.
4. Προσπάθεια ανάπτυξης της ειρηνικής πρωτοβουλίας με τη δημιουργία κινήτρων.
5. Αποκατάσταση των καταστροφών σε μνημεία και διαμόρφωση της παιδείας, έτσι ώστε να μην γεννιούνται αντιπαλότητες μεταξύ των κοινωνικών ομάδων.
- 6 Η πρώτη φάση του έργου να τελειώσει σε ένα χρόνο και ακολούθως να δοθεί η επίβλεψη του εγχειρήματος σε ξένους παρατηρητές.

Επιπλέον μια εκτεταμένη και πιο λεπτομερής μελέτη που περιλαμβάνει τον προϋπολογισμό του έργου, τα χρονοδιαγράμματα που αφορούν στην πλήρη αναζωογόνηση της πόλης και τις κατευθυντήριες γραμμές που θα ακολουθούσαν με βάση την κοινοτική συμμετοχή έχει συσταθεί και δημοσιευτεί. Ορίζει το πώς σταδιακά θα λειτουργήσουν οι διάφοροι παράγοντες που θα συμβάλουν στην ανοικοδόμηση. (PRDU, 1997)

Όσον αφορά στις διαδικασίες που έλαβαν χώρα και αφορούσαν στην οικονομική ανάκαμψη της περιοχής έγινε μια σταδιακή προσπάθεια, κατασκευάζοντας κατά πρώτον λόγο τις βασικές υποδομές και φέρνοντας πόρους στην περιοχή. Έγινε προσπάθεια βελτίωσης της επικοινωνίας και δόθηκαν δημόσιες διευκολύνσεις. Ακόμη σημαντικά ήταν τα κίνητρα που δόθηκαν με σκοπό την εγκατάσταση επιχειρήσεων στην περιοχή.

Η εφαρμογή όλων των πιο πάνω ήταν παράλληλη με την υποστήριξη του Παγκοσμίου Ταμείου Μνημείων. Ακόμη, η PRDU αναζητά πιθανούς δωρητές και χρηματοδότες με σκοπό την σταδιακή εφαρμογή της διαδικασίας ανασυγκρότησης. Τέλος οι εκτιμήσεις που γίνονται σήμερα και αφορούν στην ολοκλήρωση του συγκεκριμένου προγράμματος χρονολογούνται στα έξι χρόνια.

Η παρατήρηση και η απόκτηση εμπειρίας από αλλά μέρη που αντιμετωπίζουν παρόμοιο πρόβλημα με την πόλη της Αμμοχώστου, είναι πολύ σημαντικός παράγοντας, με μεγάλη σημασία στο κατά ποσό θα είναι επιτυχημένη μια προσπάθεια ανοικοδόμησης ή όχι της πόλης. Έτσι η περίπτωση της «Pocitelj» μπορεί να μας βοηθήσει στην εξαγωγή πολλών χρήσιμων συμπερασμάτων. (PRDU , 1997)

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από τα πιο πάνω και αφορά στην πόλη της Αμμοχώστου, είναι ότι για να επιτύχει οτιδήποτε προταθεί για ανοικοδόμησή της, πρέπει να λάβουμε υπόψη, το πώς θα μπορέσουν οι δυο κοινότητες - Ελληνοκυπριακή και Τουρκοκυπριακή - να συνυπάρξουν. Ακολούθως αντιλαμβανόμαστε ότι οι μελέτες που θα προταθούν πρέπει να περιλαμβάνουν το στρατηγικό σχέδιο για ολόκληρο τον οικισμό και όχι για ένα μέρος αυτού. Το τελευταίο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι οι διαδικασίες που πρέπει να πραγματοποιηθούν πρέπει να γίνουν σταδιακά και με μετρό.

5 Το Κυπριακό Πρόβλημα και οι Προσπάθειες Επίλυσης του

Το θέμα της επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος είναι ίσως ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει τον σχεδιασμό όλων των κατεχομένων περιοχών του νησιού. Χωρίς την προϋπόθεση αυτή τίποτα δεν μπορεί να γίνει για την επανακατοίκηση των κατεχομένων πόλεων και κατά επέκταση της Αμμοχώστου.

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι δεν αρκεί οποιαδήποτε «λύση» για το εθνικό πρόβλημα του νησιού. Η λύση που θα προταθεί, πρέπει να είναι μια βιώσιμη και δίκαιη πρόταση που θα αποσκοπεί στην ειρηνική συμβίωση των δυο κοινοτήτων (Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων), χωρίς να ευνοεί ή να αδικεί κάποια από τις δυο κοινότητες.

Το Κυπριακό πρόβλημα, όπως έχει αναφερθεί, αρχικά ήταν αποικιακό ζήτημα. Οι αγγλικές κυβερνήσεις των Συντηρητικών αναγνώρισαν την πολιτική απειλή που δημιουργείτο εναντίον τους, με το όλο και αναβαθμιζόμενο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Έτσι σχεδίασαν και πέτυχαν να μετατρέψουν το Κυπριακό, από αποικιακό ζήτημα σε ελληνοτουρκική διαφορά, επειδή με αυτόν τον τρόπο η πολιτική πίεση που δεχόταν θα υποβαθμιζόταν.

Βασικά από την ανεξαρτησία της Κύπρου και την εφαρμογή του Συντάγματος του 1960 μέχρι και τις διακοινοτικές συγκρούσεις του 1963, το κυπριακό πρόβλημα ήταν στη βάση του, ζήτημα πολιτειακό. Ζήτημα δηλαδή εφαρμογής και ερμηνείας των χωριστικών προνοιών του Συντάγματος και της πολιτειακής συνύπαρξης δύο εθνικών κοινοτήτων σε μια ενιαία κρατική οντότητα, η οποία στηριζόταν στην ύπαρξη δύο χωριστών κοινοτήτων, της Ελληνοκυπριακής και της Τουρκοκυπριακής. (www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf)

Για την άμβλυνση των διαχωριστικών τάσεων του Συντάγματος του 1960 υποβλήθηκαν από τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Μακάριο Γ', προτάσεις προς την τουρκοκυπριακή πλευρά για τροποποίηση του Συντάγματος. Οι προτάσεις αυτές είχαν σκοπό την άρση των δυσκολιών που προέκυπταν από την διαχωριστική του δομή, ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη του κράτους. (www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf)

Η Τουρκοκυπριακή πλευρά απέρριψε τις προτάσεις αυτές και λίγες μέρες αργότερα, το Δεκέμβριο του 1963, ακολούθησαν νέες διακοινοτικές συγκρούσεις. Οι συγκρούσεις οδήγησαν

στην αποχώρηση των Τουρκοκυπρίων από τα κρατικά όργανα και τον εγκλεισμό μεγάλου αριθμού σε φυλακές, θέτοντας έτσι σε εφαρμογή το σχέδιο της Τουρκίας για πλήρη διαχωρισμό μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Από τότε, και μέχρι το 1974, παρά τις κατά καιρούς στρατιωτικές κρίσεις, το κυπριακό πρόβλημα απετέλεσε μια συνεχή άγωνα προσπάθεια για εξεύρεση μιας κοινά αποδεκτής πολιτειακής δομής. Μιας δομής που θα επέτρεπε στις δύο κοινότητες να συμβιώσουν ειρηνικά, χωρίς τα διαχωριστικά στοιχεία που προβλέπονταν στο Σύνταγμα του 1960, που ουσιαστικά απετέλεσαν την αιτία της κατάρρευσής του.

Η Τουρκία ανακοίνωσε ότι η εισβολή του 1974, ήταν μια «ειρηνευτική επιχείρηση» για αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης και ως συνέπεια του ελληνικού στρατιωτικού πραξικοπήματος ανατράπηκε η Κυπριακή Κυβέρνηση. Η Τουρκία ισχυρίστηκε ότι ενεργούσε σύμφωνα με τους όρους της Συνθήκης Εγγυήσεως του 1960. Το άρθρο τέσσερα όμως της Συνθήκης αναφέρει ότι σε περίπτωση παραβίασης της Συνθήκης και αν δεν είναι δυνατή κοινή ή συντονισμένη ενέργεια των τριών εγγυητριών δυνάμεων, τότε η καθεμιά έχει το δικαίωμα «να ενεργήσει με μόνον σκοπό την επαναφορά της δια της παρούσης συνθήκης δημιουργίας καταστάσεως». Με άλλα λόγια οποιαδήποτε ενέργεια θα έπρεπε να αποβλέπει στην αποκατάσταση της συνταγματικής τάξεως. (www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf)

Στη σύγχρονη Διπλωματία, το Κυπριακό πρόβλημα είναι η εσωτερική διαμάχη ανάμεσα στην ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή κοινότητα. Αντικείμενο της διαμάχης υπήρξε ο ρόλος κάθε μιας από τις δύο εθνικές κοινότητες στο νέο κράτος, η διανομή της εξουσίας μεταξύ τους και οι σχέσεις του νέου κράτους με την Ελλάδα και την Τουρκία.

Το Κυπριακό πρόβλημα, είναι σήμερα πρόβλημα διεθνούς δικαίου, κυρίως λόγω της παράνομης στρατιωτικής κατοχής του βορείου τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Τουρκία, η οποία το προβάλλει (ανεπιτυχώς) ως ξεχωριστό, ανεξάρτητο τουρκοκυπριακό κράτος. Λόγω ακριβώς της πτυχής αυτής, το κυπριακό πρόβλημα μπορεί να παραλληλιστεί με το πρόσφατο θέμα της απόσχισης της Νοτίου Οσετίας και της Αμπχαζίας από τη διεθνώς αναγνωρισμένη Γεωργία. (www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf)

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές προσπάθειες για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος αλλά ακόμη δεν βρέθηκε κάποια λύση που να ικανοποιεί και τις δύο κοινότητες

(Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων). Τα περισσότερα από τα σχέδια που έχουν προταθεί κατά καιρούς ευνοούν κυρίως αυτούς που τα προτείνουν και όχι τους άμεσα ενδιαφερομένους που είναι ο λαός της Κύπρου.

Παρόλα αυτά, πρόσφατες πληροφορίες αναφέρουν ότι η λύση του κυπριακού είναι προ των πυλών και μέχρι το τέλος του 2010 το Κυπριακό θα έχει λυθεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Κάτι που φυσικά, ο λαός της Κύπρου, δεν μπορεί να δεχτεί έτσι απλά. Το σχέδιο επίλυσης του προβλήματος είναι λογικό ότι πρέπει να γίνει σταδιακά, με σωστό προγραμματισμό και κατάλληλη ενημέρωση – πληροφόρηση του κοινού με σκοπό την αποφυγή των ακραίων συμπεριφορών. Οι οποιοσδήποτε βιαστικές κινήσεις μπορεί να αποβούν μοιραίες για το μέλλον του νησιού.

5.1 Εναλλακτικές Προσεγγίσεις για την Επίλυση του Κυπριακού Προβλήματος

Τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια που το βόρειο τμήμα της Κύπρου (το 37% περίπου του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας) βρίσκεται υπό κατοχή οι προσεγγίσεις για επίλυση του κυπριακού των διαφόρων διοικούντων έχουν πάρει διάφορες μορφές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σήμερα, οι μεγάλες παρατάξεις τουλάχιστον του νησιού να κλείνουν στην ίδια πρόταση για λύση.

Μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού στο νησί πιστεύει ότι η σωστή και δίκαιη λύση στο πρόβλημα, είναι η εφαρμογή της διζωνική-δικοινοτική ομοσπονδία, η οποία θα προκύψει με τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τα κράτη με ομοσπονδιακή πολιτειακή δομή, καταλαμβάνουν σχεδόν τη μισή έκταση του πλανήτη και σε αυτά ζει το 40% του παγκοσμίου πληθυσμού. Η κάθε ομοσπονδία έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες (Γερμανία, Ελβετία, ΗΠΑ, Βέλγιο), όμως όλες ανεξαιρέτως έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά.

Κάθε ομοσπονδία αποτελείται από δύο τουλάχιστον περιφέρειες, από τις οποίες η κάθε μια έχει δικά της όργανα εξουσίας και δικές της συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Οι βασικές όμως αρμοδιότητες (οικονομία, εξωτερική πολιτική, άμυνα κλπ), που διασφαλίζουν την ενότητα του κράτους, ανήκουν στην κεντρική ομόσπονδη κυβέρνηση. Εννοείται ότι όλες οι ομοσπονδίες έχουν μία κυριαρχία, μία διεθνή προσωπικότητα και μία ιθαγένεια και διασφαλίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες.

Η δικαιοδικότητα, όπως καθορίζεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, σημαίνει ότι και οι δύο κοινότητες θα συμμετέχουν αποτελεσματικά στα όργανα και τις αποφάσεις της κεντρικής εξουσίας. Η διζωνικότητα σημαίνει την ύπαρξη δύο ζωνών (ή περιφερειών, ή πολιτειών (ΗΠΑ), ή επαρχιών (Καναδάς), ή καντονιών (Ελβετία), ή όπως άλλως ονομαστούν), καθεμία από τις οποίες θα διοικείται από την αντίστοιχη κοινότητα.

Η διζωνική-δικαιοδική ομοσπονδία, έχει γίνει αποδεκτή από την πλευρά μας με τις Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου μεταξύ Μακαρίου-Ντενκτάς το 1977 και Κυπριανού-Ντενκτάς το 1979. Είναι η λύση που υιοθετούν τα ψηφίσματα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, πάνω στα οποία θέλουμε να βασίζεται η λύση του κυπριακού. Είναι η λύση την οποία επιδιώκουν όλες οι ελληνικές και κυπριακές κυβερνήσεις από το 1974 (κατόπιν ομόφωνων αποφάσεων του Εθνικού Συμβουλίου). Είναι η λύση την οποία στηρίζουν τα κόμματα που εκπροσωπούν την συντριπτική πλειοψηφία της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Η λύση αυτή έχει επιβεβαιωθεί με τη Συμφωνία της 8^{ης} Ιουλίου μεταξύ Παπαδόπουλου και Ταλάτ, που προνοεί «δέσμευση για επανένωση στη βάση διζωνικής-δικαιοδικής ομοσπονδίας». Στη βάση αυτής διεξάγονται και σήμερα οι απευθείας διαπραγματεύσεις μεταξύ των ηγετών των δύο κοινοτήτων, του Ελληνοκύπριου Προέδρου Χριστόφια και του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ταλάτ. Η διζωνική-δικαιοδική ομοσπονδία, αποτελεί το σημείο σύγκλισης μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Η λύση που προτείνεται από κάποιους άλλους, αφορά στην ικανοποίηση κάποιων παραμέτρων. Υποστηρίζουν ότι η λύση του Κυπριακού δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή, αν δεν προνοεί την αποκατάσταση μιας ενιαίας, ανεξάρτητης, κυρίαρχης, αδέσμευτης Κυπριακής δημοκρατίας, πατρίδας όλων των νομίμων κατοίκων της.

Οι παράμετροι αυτοί είναι:

- Η εξάλειψη της κατοχής και η απομάκρυνση των ξένων κατοχικών στρατευμάτων.
- Η διασφάλιση του δικαιώματος για επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους.
- Η αποτροπή κάθε μορφής διαχωρισμού του Κυπριακού λαού (γεωγραφικού, θρησκευτικού, φυλετικού)
- Η αποχώρηση όλων των εποίκων και διασφάλιση της μη αλλοίωσης του δημογραφικού χαρακτήρα του νησιού.

- Η διακρίβωση της τύχης όλων των αγνοουμένων.
- Η πλήρη εφαρμογή, χωρίς αποκλίσεις, του ευρωπαϊκού κεκτημένου, των αρχών του διεθνούς χάρτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των αποφάσεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών σ' ολόκληρη την Κυπριακή επικράτεια.
- Η διασφάλιση των τριών βασικών ελευθεριών (ελεύθερης διακίνησης, εγκατάστασης, ιδιοκτησίας)

Ένα μεγάλο μέρος του κυπριακού λάου υποστηρίζει ότι το εθνικό μας θέμα έχει μετακινηθεί από τις σωστές του βάσεις. Έτσι οι συζητήσεις που γίνονται σήμερα είναι λανθασμένες γιατί το Κυπριακό δεν αποτελεί ζήτημα πολιτειακής συμβίωσης δύο ανεξάρτητων και ίσων «κοινοτήτων». Η διαρκής εμμονή της Ελληνικής και ελληνοκυπριακής πλευράς στη Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία τα τελευταία 30 χρόνια, νομιμοποιεί τα τετελεσμένα της εισβολής και οδηγεί σε συνεχείς διολισθήσεις με απόληξη δυσμενή σχέδια ομοσπονδίας με πιο πρόσφατο το σχέδιο Ανάν.

Έτσι αυτή η μερίδα του πληθυσμού κατ' αρχήν υποστηρίζει ότι είναι επιβεβλημένη, η επανατοποθέτηση του Κυπριακού στις σωστές του βάσεις. Δηλαδή ως πρόβλημα παράνομης εισβολής και συνεχιζόμενης κατοχής και κατά συνέπεια, η απαγκίστρωση και ο απεγκλωβισμός της Ελληνικής πλευράς από τις Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου, του 1977 και 1979(οι οποίες άλλωστε καταργήθηκαν από την τουρκική πλευρά με την σύσταση του ψευδοκράτους το 1983), τις αποφάσεις του Εθνικού συμβουλίου(1989,1996) καθώς και από την πρόσφατη συμφωνία της 8^{ης} Ιουλίου. Συμφωνίες οι οποίες μας κρατούν ομήρους σε μια λύση ρατσιστική, δυσλειτουργική και άδικη, εντός των πλαισίων της Δ/Ζ Δ/Κ Ομοσπονδίας. Μία λύση η οποία απορρίπτεται από την συντριπτική πλειοψηφία του Κυπριακού Ελληνισμού βάσει του δημοψηφίσματος του 2004, το οποίο πραγματοποιήθηκε για να αποφασίσει ο λαός της Κύπρου αν θα αποδεχόταν το σχέδιο Ανάν , που ουσιαστικά αποτελεί την πιο πρόσφατη προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού.

Η μερίδα αυτή του πληθυσμού υποστηρίζει επίσης ότι επιβάλλεται η Σύζευξη Ελλάδος – Κύπρου σε όλους τους τομείς(οικονομία, άμυνα, παιδεία, πολιτισμός,). Ελλάδα και Κύπρος στα πλαίσια του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος οφείλουν να αναβαθμίσουν την γεωπολιτική τους παρουσία στην ΝΑ Μεσόγειο με ανάδειξη του Ε.Α.Δ. σε ασπίδα όχι μόνο κατά του τουρκικού

επεκτατισμού αλλά και των ΝΑ συνόρων της Ε.Ε. (www.law.gov.cy/Law/lawoffice.nsf/dmlcypusissuе_gr/dmlcypusissuе_gr?OpenDocument)

Υπάρχει φυσικά και μια μικρή μερίδα πληθυσμού που αποτελείται από ακραία στοιχεία και υποστηρίζει ότι η καλύτερη και πιο λειτουργική λύση είναι η διχοτόμηση του νησιού. Η μερίδα των ανθρώπων αυτών, υποστηρίζει ότι δεν είναι εφικτή η συνύπαρξη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Κάτι τέτοιο όμως, αν ανατρέξουμε και στο παρελθόν του νησιού, δεν ευσταθεί, αφού αποδείχθηκε ότι η συνύπαρξη των δυο κοινοτήτων μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Ανεξάρτητα από την λύση που πιστεύει ο καθένας ότι πρέπει να δοθεί για το Κυπριακό πρόβλημα, όλες οι απόψεις συμπίπτουν στο ότι το Κυπριακό δεν είναι πρόβλημα δυο κοινοτήτων όπως κάποιοι θέλουν να το παρουσιάσουν, αλλά αποτελεί πρόβλημα παράνομης εισβολής και συνεχιζόμενης κατοχής εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Είναι ζήτημα καταπάτησης των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (εκτοπισμός 200.000 Ελληνοκυπρίων από τις εστίες τους, διάπραξη του διεθνούς εγκλήματος του εθνικισμού, παραβίαση των δικαιωμάτων των εγκλωβισμένων, μη εξακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων, μη εφαρμογή των τριών βασικών ελευθεριών – διακίνησης, εγκατάστασης, ιδιοκτησίας) από ένα ξένο κράτος – μέλος του ΟΗΕ, την Τουρκία.

5.2 Προτάσεις Επίλυσης του Κυπριακού

Κατά καιρούς, όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω, έχουν προταθεί αρκετά σχέδια για επίλυση του κυπριακού προβλήματος, χωρίς όμως να βρεθεί μια βιώσιμη, δίκαιη και λειτουργική λύση. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει μια αναφορά στα σημαντικότερα σχέδια που έχουν προταθεί από το 74' και έπειτα, με αποκορύφωμα το Σχέδιο Ανάν. Παράλληλα θα γίνει μια εκτενέστερη αναφορά στα σημεία εκείνα που αφορούν άμεσα την πόλη της Αμμοχώστου.

Τον Φεβρουάριο του 1977 επετεύχθη η πρώτη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου μεταξύ του τότε Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και του Τουρκοκύπριου ηγέτη κ. Ντενκτάς. Η συμφωνία αυτή, που έγινε παρουσία του τότε Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Κούρτ Βαλντχάιμ, προέβλεπε την εγκαθίδρυση μιας διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας. Σύμφωνα με την Συμφωνία αυτή ο Μακάριος παραδίδει στον Αμερικάνο

απεσταλμένο Κλαρκ Κλίφορντ, χάρτη περί διζωνικής ομοσπονδίας. Παρά τις διαβεβαιώσεις της αμερικανικής πλευράς, ο Ντενκτάς αρνείται να πράξει το ίδιο με τους υπόλοιπους ομολόγους του. (www.apodimos.com/arthra/Cyprus_Solution/index.htm)

Λίγους μήνες αργότερα τον Νοέμβριο του 1978 στο Άγγλο-Αμερικανικό-Καναδικό Πλαίσιο για λύση του κυπριακού, προτεινόταν η άμεση επανεγκατάσταση των κατοίκων της Αμμοχώστου. Το γεγονός αυτό εθεωρείτο ως ενεργεία καλής θέλησης και προόδου για επίτευξη μιας γρήγορης και οριστικής λύσης του Κυπριακού προβλήματος. ([www. Apodimos .com/arthra /Cyprus _Solution/index.htm](http://www.Apodimos.com/arthra/Cyprus_Solution/index.htm))

Η παράγραφος του συγκεκριμένου πλαισίου προνοούσε : «Με σκοπό την προώθηση κλίματος καλής θέλησης και την επίλυση πειστικών ανθρωπιστικών θεμάτων , θα πρέπει να επανεγκατασταθούν οι κάτοικοι της Αμμοχώστου στην πόλη τους υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) και με βάση τις συνημμένες συμφωνίες. Η επανεγκατάσταση θα αρχίσει ταυτόχρονα με την έναρξη των διακοινοτικών διαπραγματεύσεων για την επίτευξη συνολικής συμφωνίας».

Την ίδια χρονιά 1978 σε έκθεση του, ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών προς το Συμβούλιο Ασφαλείας εισηγείται : «Ο χρόνος είναι πλέον κατάλληλος για να καταβληθούν συγκεκριμένες προσπάθειες που να αποσκοπούν στην αντιμετώπιση ορισμένων σημαντικών πτυχών της παρούσας φάσης στασιμότητας , έτσι που να γίνει η αρχή για περαιτέρω ουσιαστικά βήματα. Το καθεστώς της Αμμοχώστου, η όποια προφανώς δε θα πρέπει να συντηρηθεί ως έχει , εκκενωμένη και σε κατάσταση μαρασμού, μπορεί να παράσχει μια ευκαιρία προς αυτή την κατεύθυνση. Λόγω του ότι η Αμμοχώστος γειτονεύει με την νεκρή ζώνη και περιπολείται από στρατεύματα της UNFICYP (United Nations Forces In Cyprus) είναι φυσικό να ληφθεί πρόνοια για πρόσφορα από τα Ηνωμένα Έθνη»

Τον Μάιο του 1979 έγινε και δεύτερη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου. Η συμφωνία προέβλεπε μεταξύ άλλων ότι έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα στο θέμα της επιστροφής της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους της, ανεξαρτήτως της κατάληξης των διακοινοτικών συνομιλιών για συνολική διευθέτηση του προβλήματος. ([www.apodimos. com/arthra /Cyprus_ Solution/index .htm](http://www.apodimos.com/arthra/Cyprus_Solution/index.htm))

Η συγκεκριμένη συμφωνία που υπεγράφη στις 19 Μαΐου 1979 μεταξύ του Ελληνοκύπριου Προέδρου Κυπριανού και του τουρκοκύπριου ηγέτη Ντενκτάς, προνοούσε: «Προτεραιότητα θα δοθεί στην επανεγκατάσταση της Αμμοχώστου υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, ταυτόχρονα με την έναρξη της μελέτης από τους συνομιλητές των συνταγματικών και εδαφικών πτυχών μιας συνολικής διευθέτησης. Μόλις επιτευχθεί συμφωνία για την Αμμόχωστο, θα εφαρμοστεί χωρίς να αναμένεται η έκβαση των συζητήσεων για άλλες πτυχές του κυπριακού προβλήματος» (Famagusta Municipality, 2001)

Το 1983 ο τουρκοκύπριος ηγέτης Ντενκτάς ανακηρύσσει το τουρκοκυπριακό ψευδοκράτος, γεγονός που εκφράζει τους στόχους της Τουρκίας σχετικά με την λύση του κυπριακού προβλήματος. Το ψευδοκράτος του Ντενκτάς αναγνωρίζεται μόνον από την Τουρκία. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ καταδικάζει την ενέργεια και καλεί τις χώρες-μέλη του ΟΗΕ να μην το αναγνωρίσουν.

Στις αρχές του 1984 ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών ξεκινά ειρηνευτικές πρωτοβουλίες και εκ του σύνεγγυς διακοινοτικές συνομιλίες οι οποίες τελειώνουν στις αρχές του 1990 καταλήγοντας σε αδιέξοδο.

Στις 11 Μαΐου του 1984 το ψήφισμα 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας καταδικάζει την προσπάθεια εποικισμού οποιουδήποτε κομματιού της Αμμοχώστου. Συγκεκριμένα «θεώρει τις απόπειρες για εποικισμό οποιουδήποτε τμήματος της Αμμοχώστου με πληθυσμό άλλον από τους νόμιμους κατοίκους της ως απαράδεκτες και ζητά τη μεταβίβαση της περιοχής αυτής στη διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών» (Famagusta Municipality, 2001)

Το Μάιο του 1993 ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών εισηγήθηκε μια σειρά από μετρά για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης έτσι ώστε να γίνουν τα πρώτα βήματα για την εξεύρεση συνολικής λύσης. Το σημαντικότερο θέμα από τη δέσμη μέτρων που προτάθηκαν και θεωρείτο ως «θέμα κλειδί», ήταν το άνοιγμα της περικλειστης περιοχής της πόλης της Αμμοχώστου για την επανεγκατάσταση των κατοίκων της. Με την εγκατάσταση των νομίμων κατοίκων στα σπίτια τους, η διοίκηση της πόλης θα περνούσε στα χεριά των Ηνωμένων Εθνών και οι κάτοικοι της περιοχής θα μπορούσαν να κάνουν χρήση των περιουσιών τους. Η είσοδος στην περιοχή αυτή θα ήταν ελεύθερη για Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους και θα

ευνοούνταν οι διακοινοτικές επαφές και το εμπόριο μεταξύ των δυο κοινοτήτων. Η πρόταση αυτή έγινε άμεσα αποδεκτή από την Ελληνοκυπριακή πλευρά αλλά καταψηφίστηκε από την Τουρκοκυπριακή. (Famagusta Municipality , 2001)

Μια καθόλα παράνομη και χωρίς λογική κίνηση από το ψευδοκράτος των κατεχομένων έλαβε χώρα τον Αύγουστο του 1995, όταν το παράνομο καθεστώς των κατεχομένων απένειμε σε Τουρκοκυπρίους και Τούρκους εποίκους τίτλους ιδιοκτησίας περιουσιών που άνηκαν σε Ελληνοκυπρίους. (Famagusta Municipality , 2001)

Το 1999 αρχίζουν εκ του σύνεγγυς διαπραγματεύσεις, με σκοπό τη λύση του Κυπριακού. Ο πρώτος γύρος συνομιλιών Κληρίδη – Ντενκτάς πραγματοποιήθηκε στην Νέα Υόρκη, υπό την αιγίδα του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Κόφι Ανάν. Ο δεύτερος γύρος συνομιλιών έγινε στη Γενεύη υπό τον ειδικό εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για το Κυπριακό Αλβάρο ντε Σότο. Οι συνομιλίες αυτές οδήγησαν το 2004 στην πιο μεγάλη προσπάθεια επίλυσης του κυπριακού.

Οι πιο πρόσφατες προσπάθειες για επίλυση του προβλήματος έφεραν τον λαό της Κύπρου μπροστά στη μεγαλύτερη προσπάθεια επίλυσης με την υποβολή , από τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ Κόφι Ανάν, ενός ολοκληρωμένου σχεδίου για λύση. Το Σχέδιο προέβλεπε τη δημιουργία ενός ομοσπονδιακού κράτους με δύο ισότιμα ομόσπονδα κρατίδια, τον ελληνοκυπριακό Νότο και τον τουρκοκυπριακό Βορρά. Η εξουσία στην ομοσπονδία θα μοιραζόταν ανάμεσα στις δύο κοινότητες με ένα πολύπλοκο σχήμα και ο Πρόεδρος θα εναλλασσόταν ανά 20 μήνες, ενώ στο νομοθετικό σώμα οι δύο κοινότητες θα εκπροσωπούσαν ισοδύναμα. Το σχέδιο προέβλεπε αυστηρούς περιορισμούς στην ελευθερία εγκατάστασης μελών της εκάστοτε κοινότητας στο κρατίδιο της άλλης, προκειμένου να μην αλλοιωθεί η πληθυσμιακή καθαρότητα του κάθε κρατιδίου. (www.antibaro.gr/anap/)

Το σχέδιο υποβλήθηκε τον Απρίλιο του 2004 σε δύο ξεχωριστά δημοψηφίσματα , ένα στις ελεύθερες περιοχές και ένα στην κατεχομένη Κύπρο. Όπως ήταν λογικό το σχέδιο καταψηφίστηκε από τους Ελληνοκυπρίους με ποσοστό 75,8% και υπερψηφίστηκε από τους Τουρκοκυπρίους με ποσοστό 64,9%. Το σχέδιο αυτό δεν ήταν δυνατό να γίνει αποδεκτό από τους Ελληνοκυπρίους αφού αυτά που προτεινόταν ήταν απαράδεκτα σε σχέση με αυτούς. Έτσι

με ποσοστό 75,8% απορρίφτηκε. Το σχέδιο αυτό προέβλεπε μια λύση ανάμεσα στις δυο κοινότητες. Όπως έχει αναφερθεί όμως και πιο πάνω, το πρόβλημα δεν είναι ανάμεσα στις δυο κοινότητες αλλά αποτελεί πρόβλημα επιβολής της Τουρκίας στο νησί. Τα κυριότερα αρνητικά στοιχεία του σχεδίου Ανάν που οδήγησαν τους Έλληνες της Κύπρου να πουν ένα ηχηρό όχι είναι: (www.antibaro.gr/anap/)

- Προέβλεπε ένα μη λειτουργικό και τελικά μη βιώσιμο κράτος,
- Δημιουργούσε μόνιμες ή μακροχρόνιες εξαιρέσεις από το κοινοτικό κεκτημένο,
- Δικαίωσε πλήρως την εισβολή του 1974,
- Καταστρατηγούσε την ισότητα της ψήφου (μία ψήφος T/K = τέσσερις E/K),
- Έδινε δικαίωμα βέτο στους T/K -- και πρακτικά μιλώνοντας στην Τουρκία , επί όλων των θεμάτων (και όχι σε περιορισμένα θέματα όπως στη Ζυρίχη),
- Γεννούσε προβληματικές λειτουργίες και στις τρεις θεμελιώδεις εξουσίες (εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική),
- Εκχωρούσε θεμελιώδη κυριαρχικά δικαιώματα σε τρίτους(!), π.χ στο ανώτατο δικαστικό σώμα που υποτίθεται ότι θα λύνει τα ζητήματα όπου υπάρχει εμπλοκή, χαράσσοντας έτσι ένα αποικιοκρατικό μοντέλο κράτους
- Διαιώνιζε το ερωτηματικό της ασφάλειας της Κύπρου, πχ με την εσαεί παρουσία του Τουρκικού στρατού στο νησί (το οποίο είναι εξωφρενικό που το δέχεται η ίδια η ΕΕ από τρίτη χώρα!),
- Διατηρούσε σχεδόν όλους τους Τούρκους εποίκους,
- Υποχρέωνε την οικονομία της «Ενωμένης Κύπρου» (δηλαδή, κατά 95% την οικονομία της σημερινής Δημοκρατίας της Κύπρου) να αποζημιώσει τους πρόσφυγες, δηλαδή να αποζημιώσουν οι ίδιοι τον εαυτό τους.

Στην ουσία, το σχέδιο αυτό ήταν μια κίνηση χωρίς την απαιτούμενη εμπορία, αφού το σχέδιο Ανάν προωθούσε ένα μοντέλο, το οποίο δεν έχει εφαρμοστεί πουθενά μέχρι σήμερα στον κόσμο και δεν υπάρχει ούτε καν ως θεωρητική πρόταση σε κάποιο βιβλίο. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την ίδρυση του νέου κυπριακού κράτους δεν έχει προηγούμενο στο διεθνή χώρο.

Η χρήση δημοψηφισμάτων έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν για να δώσει ο λαός απάντηση σε απλά ερωτήματα, όπως το να επιλέξει το πολίτευμά του. Ποτέ όμως στο παρελθόν δεν τέθηκε ενώπιον του λαού ολόκληρο συνταγματικό κείμενο. Και μάλιστα κείμενο γεμάτο από εξειδικευμένη νομική, πολιτική και οικονομική ορολογία, την οποία ο μέσος πολίτης δεν μπορεί να κατανοήσει. Οι περισσότεροι αναλυτές συμφωνούν ότι η χρήση των δημοψηφισμάτων με παρόμοιο τρόπο παραπέμπει σε προσπάθεια νομιμοποίησης αυταρχικών καθεστώτων.

Στις συνομιλίες που ακλούθησαν και αφορούσαν στο συγκεκριμένο σχέδιο, ο τότε πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσος Παπαδόπουλος πρότεινε στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, την τροποποίηση οκτώ σημείων, έτσι ώστε ο λαός του νησιού να είναι σε θέση να αποδεχτεί το σχέδιο αυτό. Μια τέτοια πρόταση δεν έγινε αποδεκτή ούτε από τον ΟΗΕ άλλα ούτε από τον τουρκοκύπριο ηγέτη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην βρεθεί κάποια λύση.

Το σχέδιο αυτό προέβλεπε τα σύνορα των συνιστωσών πολιτειών που είχαν καθοριστεί και εμφανίζονται πιο κάτω. Τα εδάφη που θα αναπροσαρμόζονταν και θα απονέμονταν σε διαφορετικές κοινότητες θα διοικούνταν για ένα διάστημα από κοινού με την άλλη κοινότητα. Η διοίκηση θα μεταβιβαζόταν υπό την επίβλεψη των Ηνωμένων Εθνών στην Ελληνοκυπριακή πλευρά σε έξι φάσεις σε διάστημα 42 μηνών. Θα μεταβιβάζονταν κυρίως ακατοίκητες περιοχές που θα εφάπτονταν στην υπόλοιπη Ελληνοκυπριακή πολιτεία.

Εικόνα 24 : Τα σύνορα του σχεδίου Ανάν

Πηγή : Σχέδιο Ανάν

Το σχέδιο αυτό καταψηφίστηκε από την μεγάλη πλειοψηφία του λαού της Κύπρου αφού δεν ικανοποιούσε και τις δυο πλευρές αλλά έδινε προνομία μόνο στην μια από τις δυο. Ήταν ένα σχέδιο που εξυπηρετούσε τα συμφέροντα κυρίως της Τουρκίας αφού την νομιμοποιούσε στο νησί «χαρίζοντας» της τα εγκλήματα του παρελθόντος. Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι Ελληνοκύπριοι δεν αποφάσισαν ότι δεν θέλουν λύση για το κυπριακό πρόβλημα , απλά αποφάσισαν πως δεν θέλουν οποιαδήποτε λύση για το εθνικό θέμα.

Το 2004 εκτός των άλλων, η Κυπριακή Δημοκρατία υπέβαλε εισήγηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση για επιστροφή της περιφραγμένης περιοχής της Αμμοχώστου με, αντάλλαγμα τη συνδιαχείριση του λιμανιού της πόλης υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια τέτοια πράξη έγινε προκειμένου να δώσει η Λευκωσία τη συγκατάθεση της για την έγκριση του κανονισμού για απευθείας εμπόριο των κατεχομένων με την ΕΕ , λίγο πριν από την πλήρη ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ. Οι Τούρκοι αρνούνται να συζητήσουν το ζήτημα της επιστροφής της Αμμοχώστου σε συνδυασμό με το απευθείας εμπόριο. Η επιστροφή της περικλειστής περιοχής της Αμμοχώστου δεν αποτελούσε σε καμία περίπτωση λύση στο κυπριακό πρόβλημα, άλλα ένα πρώτο βήμα προς τη λύση του εθνικού θέματος του νησιού.

Το εμπόριο με τους Τουρκοκυπρίους από το λιμάνι της Αμμοχώστου, σε συνδυασμό με την απόδοση της περιφραγμένης πόλης στους νόμιμους κατοίκους της, καθώς και η επιβολή μορατόριουμ στην εκμετάλλευση προσφυγικών περιουσιών, ενσωματώθηκαν σε έκθεση για τη διεύρυνση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η έκθεση αυτή έγινε με σκοπό τη χρήση της σε μελλοντικές συζητήσεις.

Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια για την εξεύρεση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης στο κυπριακό πρόβλημα, δεν βρέθηκε κάποια λύση που να βρίσκει και τις δυο κοινότητες σύμφωνες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το κυπριακό πρόβλημα να διαιωνίζεται τα τελευταία χρόνια.

5.3 Παραδείγματα άλλων χώρων

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί σε βάθος η περίπτωση της Ιρλανδία, η οποία είναι πανομοιότυπη με το Κυπριακό, όπως και η περίπτωση της Γερμανίας. Όσον αφορά στην

εμπειρία αυτή που αποκομίζουμε από το διεθνή χώρο, είναι πολύ σημαντικό να μελετηθεί αυτή η περίπτωση, πράγμα που γίνεται από τις δημόσιες υπηρεσίες, για να αποκτηθεί η απαιτούμενη εμπειρία, έτσι ώστε να αποφευχθούν λάθη που μπορεί να γίνουν.

5.3.1 Η περίπτωση της Ιρλανδίας

Η περίπτωση της Ιρλανδίας είναι ένα παράδειγμα πολύ όμοιο με το κυπριακό πρόβλημα. Είναι ένα πρόβλημα στο οποίο έχει δοθεί λύση πρόσφατα και αφορούσε στις δυο αντιμαχόμενες πλευρές.

Η Ιρλανδία είναι ένα ευρωπαϊκό νησιωτικό κράτος στον βορειοανατολικό Ατλαντικό ωκεανό, με έκταση 70.280 τ.χλμ. και πληθυσμό 3.883.159 κατοίκους (εκτίμηση 2002). Εκτείνεται σε γεωγραφικό πλάτος 51° 30' Β - 55° 30' Β και σε γεωγραφικό μήκος 5° 30' Δ - 10° 30' Δ. Καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του νησιού Ιρλανδία, ενός από τα Βρετανικά νησιά, εκτός από τη βορειοανατολική περιοχή (6 από τις 9 συνολικά κομητείες της επαρχίας Όλστερ ανήκουν στη Μεγάλη Βρετανία). Βρέχεται στα βόρεια, δυτικά και νότια από τον Ατλαντικό ωκεανό και συνορεύει στα βορειοανατολικά με τη Μεγάλη Βρετανία (Βόρεια Ιρλανδία), ενώ χωρίζεται στα ανατολικά από τη Μεγάλη Βρετανία με το Βόρειο πορθμό, την Ιρλανδική θάλασσα, και τον πορθμό του Αγίου Γεωργίου. Η έκτασή της είναι οκτώ φορές μικρότερη από της Γαλλίας, ενώ ο πληθυσμός της δεκαέξι φορές μικρότερος. Πρωτεύουσά της είναι το Δουβλίνο. (ΣΑΕ, 2008)

Η Ιρλανδία, κατοικείται από την Λίθινη εποχή από τους ντόπιους Εραιν μέχρι περίπου τις αρχές του 4^{ου} αιώνα π.Χ. όταν το νησί εποίκηθηκε από Γάλλους κατακτητές. Αυτοί υπέταξαν και αφομοίωσαν τους κατοίκους, εγκαθιδρύοντας ένα κέλτικο πολιτισμό. Το 432 ο Χριστιανισμός ήρθε στο νησί μέσω του Αγίου Πατρικού και η χώρα εξελίχτηκε σε κέντρο κελτικής και λατινικής μάθησης. Ιρλανδικά μοναστήρια αντίστοιχα με πανεπιστήμια, προσέλκυαν κόσμο από πολλά μέρη του κόσμου. Κομβικό σημείο της ιστορίας της χώρας είναι όταν ο Πάπας, τον 12^ο αιώνα, έδωσε ολόκληρη την Ιρλανδία στο αγγλικό στέμμα ως παπικό φέουδο. Και δεν είχε εδραιωθεί απόλυτα μέχρι το τέλος του 17^{ου} αιώνα.

Το 1801 ψηφίστηκε από το κοινοβούλιο, ο ενωτικός νόμος. Μεγάλη Βρετανία και Ιρλανδία έγιναν «Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιρλανδίας». Παρόλα αυτά οι

αντιβρετανικές ταραχές με το αίτημα για Ιρλανδική διακυβέρνηση συνεχιστήκαν χωρίς να μειωθούν. Έτσι το Δεκέμβριο του 1922 εγκαθιδρύεται το Ιρλανδικό κράτος, με έξι βόρειες επαρχίες να παραμένουν μέρος του Ηνωμένου Βασιλείου. Ακολουθείται εμφύλιος μεταξύ εκείνων που υποστήριζαν την Άγγλο-Ιρλανδική Συνθήκη για εγκαθίδρυση του Ελευθέρου Ιρλανδικού Κράτους και εκείνων που την αποκήρυτταν γιατί οδηγούσε στην διαίρεση του νησιού. Το Ιρλανδικό κράτος μετά τις ταραχές άλλαξε εθνική ονομασία σε Έιρε. (ΣΑΕ , 2008)

Στις 8 Απριλίου του 1949 ανακηρύσσεται η Δημοκρατία της Ιρλανδίας και αποχωρεί από το κοινοβούλιο. Από την δεκαετία του 1960 και μετά, δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα επικρατούν στην πολιτική σκηνή της Ιρλανδίας. Η βία και οι τρομοκρατικές ενέργειες μεταξύ Δημοκρατικών και Ενωτικών, τόσο στην Ιρλανδική Δημοκρατία όσο και στο Βόρειο τμήμα ταλαιπωρούσαν ολόκληρο το νησί.

Κατά το 1965 περίπου, επήλθε μια οικονομική ανάκαμψη για την χώρα μετά από το πρώτο πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης και την ενθάρρυνση ξένων επιχειρήσεων στο νησί. Αυτή η οικονομική ανάσα επέφερε κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές στην Ιρλανδία.

Έτσι το 1992 σε δημοψήφισμα που έγινε, οι Ιρλανδοί ενέκριναν με μεγάλη πλειοψηφία την Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία προετοίμασε το έδαφος για την καθιέρωση της ευρωπαϊκής ένωσης. Το 1993 οι κυβερνήσεις της Ιρλανδίας και της Βρετανίας υπέγραψαν κοινή ειρηνευτική πρωτοβουλία , η οποία επιβεβαίωνε το δικαίωμα αυτοδιάθεσης της Βορείου Ιρλανδίας. (ΣΑΕ , 2008)

Η πιο σημαντική αναμφισβήτητα Συμφωνία στην ιστορία της Ιρλανδίας, είναι η συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής το 1999. Η συμφωνία καλούσε τους Προτεστάντες να μοιραστούν την πολιτική εξουσία με την μειονότητα των Καθολικών. Αυτό έδινε στην Δημοκρατία της Ιρλανδίας λόγο στις υποθέσεις της Βορείου Ιρλανδίας. Κάτι που ενέκρινε και ο λαός της χώρας μέσα από δυο δημοψηφίσματα που έγιναν την ίδια χρονιά. Μετά από λίγα χρόνια , το 2005 , ο Ιρλανδικός στρατός κήρυξε τον ένοπλο αγώνα και η ειρήνη φάνηκε να είναι πάλι εφικτή.

Σήμερα η χώρα διαιρείται σε τέσσερις περιφέρειες, καθεμία από τις οποίες διαιρείται σε κομητείες, 26 συνολικά. Οι περιφέρειες είναι οι εξής: Κόνοτ (5 κομητείες), Λένστερ (12

κομητείες), Μίνστερ (6 κομητείες) και Όλστερ (3 κομητείες). Η επαρχία Όλστερ τυπικά διαιρείται σε 9 επαρχίες, οι έξι από τις οποίες αποτελούν τη Βόρεια Ιρλανδία με πρωτεύουσα το Μπέλφαστ και ανήκουν στην Μεγάλη Βρετανία.

Μια χώρα κάποτε, με ψήλο ποσοστό ανεργίας , μεγάλο πληθωρισμό , χαμηλό ρυθμό ανάπτυξης και μεγάλο δημόσιο χρέος , η Ιρλανδία έχει γνωρίσει εξαιρετική οικονομική μεταμόρφωση τα τελευταία 15 χρονιά. Τα πρόσφατα χρόνια ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας έχει φτάσει το 10%.(ΣΑΕ , 2008)

Σε κάθε περίπτωση το ζήτημα της Ιρλανδίας είναι πανομοιότυπο με το κυπριακό ζήτημα. Έτσι μελετώντας το ιστορικό του όλου θέματος, θα αποκτηθεί η απαιτούμενη εμπειρία με την όποια μπορούν πολλά λάθη και παραλείψεις να αποφευχθούν. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι πολλές από τις ενέργειες που θα λάβουν χώρα, θα έχουν δοκιμαστεί στο παρελθόν. Ήδη το Συμβούλιο Ανοικοδόμησης και Επανεγκατάστασης της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει αρχίσει ένα κύκλο συνομιλιών και συστηματικής συνεργασίας με τα αντίστοιχα συμβούλια της Ιρλανδίας, έχοντας ως σκοπό την απόκτηση γνώσης και εμπειρίας από τους ομολόγους τους.

Ένα σημαντικό συμπέρασμα που μπορεί να προκύψει με τη μελέτη του προβλήματος της Ιρλανδίας, είναι ότι από την στιγμή που θα βρεθεί μια λύση στο Κυπριακό θέμα δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι όλα τα προβλήματα που προκύπτουν σήμερα από αυτό το ζήτημα θα λυθούν. Είναι λογικό ότι τα προβλήματα θα συνεχιστούν για αρκετά χρόνια μετά τη λύση. Γιατί, όποια και να είναι η λύση, πάντα θα υπάρχουν κάποιες ομάδες πληθυσμού και από τις δυο κοινότητες που δεν θα συμφωνούν και θα αντιδρούν. (ΣΑΕ , 2008)

Ακόμα αντιλαμβάνεται κανείς ότι χωρίς την απαιτούμενη συνεργασία, που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στις δυο κοινότητες, τίποτα δεν μπορεί να επιτευχθεί. Ο αλληλοσεβασμός και η συνολική προσπάθεια μπορούν να οδηγήσουν σε πολύ ορθά αποτελέσματα.

5.3.2 Η περίπτωση της Γερμανίας

Η περίπτωση της Γερμανίας είναι μια άλλη περίπτωση κράτους που ενώθηκε με ομοσπονδιακό σύστημα και δεν έχει να θυμίζει σε τίποτα τα δύσκολα χρόνια της εμφύλιας διαμάχης, εκτός από τα κομμάτια του τείχους που βρίσκονται σκορπισμένα μέσα στην πόλη.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, είναι μία από τις μεγαλύτερες σε πληθυσμό χώρες της Ευρώπης. Η πολυπληθέστερη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κινητήρια δύναμή της. Μία από τις σημαντικότερες βιομηχανικές και ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Συνορεύει προς τα βόρεια με τη Δανία, στα ανατολικά με την Πολωνία και την Τσεχική Δημοκρατία, στα νότια με την Αυστρία και την Ελβετία και στα δυτικά με τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και την Ολλανδία. Στα βόρεια βρέχεται από τη Βόρεια Θάλασσα και τη Βαλτική. Η Γερμανία (η τότε Δυτική Γερμανία) είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Reconstruction and Resettlement Council , 2006)

Η Γερμανία ήταν χώρα ενωμένη από το 1871 έως το 1945. Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο χωρίστηκε σε Ανατολική και Δυτική Γερμανία, για να ενωθούν ξανά στις 3 Οκτωβρίου 1990. Έχει έκταση 356.755 τετ. χλμ. και πληθυσμό 80.000.000 κατοίκους. Πριν από το 1914 είχε έκταση 540.621 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 79.754.000 κατοίκους, για να περιοριστεί στις 472.034 τετραγωνικά χιλιόμετρα μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. (Reconstruction and Resettlement Council , 2006)

Όσον αφορά στην σύγχρονη ιστορία της Γερμανία η όποια ξεκινά από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η γερμανική μοναρχία βρίσκει το τέλος της. Ο Γουλιέλμος Β' παραιτείται και το Ράιχ μετατρέπεται σε κοινοβουλευτική δημοκρατία. Με την συνθήκη των Βερσαλλιών οι Γερμανοί χάνουν μεγάλες εκτάσεις (στο σύνολο περίπου 11%) του κράτους τους στη Γαλλία, το Βέλγιο, τη Τσεχοσλοβακία, τη Δανία, τη Λιθουανία και τη Πολωνία. Επίσης χάνουν όλες τις αποικίες τους και υποχρεώνονται να πληρώνουν αρκετά μεγάλο ετήσιο ποσό επανορθώσεων στις νικήτριες δυνάμεις για περίπου 80 χρόνια.

Μετά την πτώση της Γερμανικής Δημοκρατίας, η Γερμανία, της μορφής του Τρίτου Ράιχ ακολουθεί από το 1933 αυστηρή επεκτατική πολιτική: Το 1938 ο ηγέτης της Γερμανίας, Αδόλφος Χίτλερ, ενσωματώνει την πατρίδα του Αυστρία και εξασφαλίζει με την συμφωνία του Μονάχου την προσάρτηση της Σουδητίας (περιοχή Γερμανόφωνων της Τσεχοσλοβακίας).

Με την γερμανική επίθεση κατά της Πολωνίας την 1 Σεπτεμβρίου 1939 αρχίζει ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, ο οποίος για την Γερμανία λήγει στις 8 Μαΐου 1945 με συνθηκολόγηση άνευ όρων. Πριν, στις 30 Απριλίου, ο Χίτλερ αυτοκτονεί ενώ το 1946 οι επιζώντες πολιτικά και στρατιωτικά

κυρίως υπεύθυνοι, καταδικάζονται στην Δίκη της Νυρεμβέργης. Οι νικήτριες δυνάμεις ΗΠΑ, ΕΣΣΔ και Ηνωμένο Βασίλειο, όπως και η κατοπινή κατοχική δύναμη Γαλλία, ιδρύουν στις κατεχόμενες ζώνες τους νέο δημοκρατικό κράτος ενώ η σταλινική Σοβιετική Ένωση ιδρύει σοσιαλιστικό κράτος. Η Γερμανία χάνει μεγάλα τμήματα της ανατολικής επικράτειάς της, τα οποία αποδίδονται κυρίως στην Πολωνία, ενώ το βόρειο τμήμα της ανατολικής Πρωσίας ενσωματώνεται στην ΕΣΣΔ. (Reconstruction and Resettlement Council , 2006)

Στις 23 Μαΐου 1949 ψηφίζεται το σύνταγμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, η οποία ιδρύεται στις τρεις ζώνες κατοχής των δυτικών δυνάμεων. Η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας ιδρύεται στις 7 Οκτωβρίου 1949 στην σοβιετική ζώνη. Μεγάλες εκτάσεις (της ανατολής) του πρώην Γερμανικού Ράιχ παραχωρούνται στις γειτονικές χώρες. Ο κατοπινός ψυχρός πόλεμος μεταξύ ανατολής και δύσης χωρίζει την κεντρική Ευρώπη, συμπεριλαμβάνοντας τα δύο γερμανικά κράτη με το λεγόμενο "σιδηρούν παραπέτασμα.

Στα τέλη της δεκαετίας του '80 η αλλαγή της ηγεσίας της Σοβιετικής Ενώσεως οδηγεί σε πολιτική σύγκλιση, σε (ειρηνικές) επαναστάσεις και τελικά στην πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος της Ανατολικής Γερμανίας και των άλλων χωρών μελών του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Με την πτώση του «σιδηρού παραπετάσματος» στην κεντρική Ευρώπη, ανοίγουν και τα σύνορα μεταξύ δυτικής και ανατολικής Γερμανίας. Στις 3 Οκτωβρίου 1990 πραγματοποιείται η προσχώρηση της Ανατολικής Γερμανίας στο δυτικό κράτος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας. Οι δυνάμεις κατοχής του Β' Παγκοσμίου Πολέμου εγκαταλείπουν την χώρα, γεγονός που για τη Γερμανία σημαίνει την επαναφορά της ανεξαρτησίας της

Έτσι σήμερα έχουμε μια ενωμένη Γερμανία, η οποία διαιρείται σε δεκαέξι ομόσπονδα κρατίδια, τα λεγόμενα Bundesländer. Το κάθε ομόσπονδο κρατίδιο έχει τη δική του κυβέρνηση και το δικό του κοινοβούλιο, καθώς και τα δικά του σύμβολα (σημαία, εθνόσημο). Ορισμένα μάλιστα έχουν το δικό τους εθνικό ύμνο, όπως π.χ. η Βαυαρία. Ο αρχηγός του κάθε κράτους κατέχει τον τίτλο του πρωθυπουργού.

Από τα δεκαέξι κρατίδια, τα τρία αποτελούν κρατίδια-πόλεις. Αυτά είναι: η πρωτεύουσα Βερολίνο, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη και κύριο λιμάνι της χώρας το Αμβούργο καθώς και η Βρέμη. Οι δύο τελευταίες πόλεις έχουν μακρά παράδοση αυτονομίας που χρονολογείται από τα

ύστερα μεσαιωνικά έτη, όταν αμφότερες αποτελούσαν μέλη της Χανσεατικής Ένωσης. Τα υπόλοιπα δεκατρία κρατίδια, αποτελούν είτε την ιστορική συνέχεια ανεξαρτήτων γερμανικών κρατών πριν από την ένωση του 1871 (όπως π.χ. η Βαυαρία, η Έσση), είτε δημιουργήθηκαν μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (όπως η Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία, η Κάτω Σαξωνία).

Μετά την επανένωση του 1990 δημιουργήθηκαν πέντε νέα κρατίδια από τα εδάφη της Ανατολικής Γερμανίας, των οποίων οι ονομασίες αντιστοιχούν είτε σε ιστορικά κράτη προ του 1871 (π.χ. η Σαξωνία) είτε σε ιστορικές περιοχές (π.χ. το Βρανδεμβούργο). Τα μεγάλα σε πληθυσμό ομόσπονδα κρατίδια υποδιαιρούνται σε μικρότερες διοικητικές ενότητες, αντιστοίχως των ελληνικών νομών. (Reconstruction and Resettlement Council , 2006)

6 Δήμος Αμμοχώστου

Ο εκτοπισμένος δήμος Αμμοχώστου σήμερα είναι μια οργανωμένη ομάδα ανθρώπων που, παρά το γεγονός ότι βρίσκεται μακριά από τις πατρογονικές εστίες, έχει να επιδείξει σπουδαίο έργο, κυρίως σε ότι αφορά αντικανονικές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας.

Ο δήμος Αμμοχώστου, παρόλο που σήμερα δεν έχει καμία ουσιαστική αρμοδιότητα, αφού τα διοικητικά του όρια βρίσκονται εξολοκλήρου στο κατεχόμενο τμήμα του νησιού, έχει ένα πολύ σημαντικό σκοπό ύπαρξης. Ο αντικειμενικός του στόχος είναι η διατήρηση του πόθου για επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους. Ακόμα ασχολείται με την ενημέρωση και πληροφόρηση των Κυπρίων και ξένων για το κυπριακό πρόβλημα όπως και με θέματα που αφορούν στην πόλη της Αμμοχώστου.

Τα ψηφίσματα που γίνονται αφορούν στην επιστροφή της Αμμοχώστου στους νόμιμους κατοίκους της. Το Δημοτικό Συμβούλιο θεωρεί πως «ένα πρώτο βήμα προς την επιστροφή της Αμμοχώστου, είναι η άμεση επιστροφή της περικλειστής περιοχής, που κατέχεται σήμερα από τα τουρκικά στρατεύματα και η επανεγκατάσταση των νομίμων κατοίκων της. Θεωρείται ότι το θέμα της Αμμοχώστου θα πρέπει άμεσα να τεθεί στο τραπέζι των συνομιλιών σαν ένα μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης το οποίο θα βελτιώσει σημαντικά το κλίμα για την προώθηση των συνομιλιών και θα αποβεί προς όφελος και των δύο κοινοτήτων της Κύπρου.»

Το Δημοτικό Συμβούλιο Αμμοχώστου καλεί την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως αξιοποιήσει την εκστρατεία συλλογής υπογραφών που διοργάνωσε ο Δήμος Αμμοχώστου το 2007. Κατά την εκστρατεία, 30 χιλιάδες περίπου Αμμοχωστιανών εξέφρασαν με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο την επιθυμία τους για επιστροφή. Εξέφρασαν επίσης την επιθυμία τους για την ανάληψη και άλλων πρωτοβουλιών και διαφάνηκαν οι συνεχιζόμενες προσπάθειες του Δήμου της πόλης για επιστροφή.

Ο δήμος αναλαμβάνει και προωθεί πλειάδα άλλων εκδηλώσεων που αφορούν την κοινωνικοοικονομική αλλά και πολιτιστική – πνευματική ζωή του τόπου. Η Πνευματική Αμμοχώστος σιγά-σιγά άρχισε να αναστηλώνεται και να συνεχίζει τη δημιουργία της στη διασπορά. Ποιητές όπως η Κλαίρη Αγγελίδου, ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης, ο Πολύβιος

Νικολάου, εκπαιδευτικοί όπως ο Κυριάκος Χατζηιωάννου, ο Παναγιώτης Σέργης, ζωγράφοι όπως ο Σκοτεινός, ο Σεργίου, καταγράφουν στα έργα τους τον πόνο και το νόστο για τη γενέθλια γη. Ο δήμος Αμμοχώστου στηρίζει και προωθεί τους καλλιτέχνες που μέσα από τα έργα τους εκφράζουν την λύπη και τη δυσφορία τους για τα γεγονότα του 74’.

Ο Δήμος Αμμοχώστου, έρχεται συνεχώς σε συνεργασία με αλλά κοινωνικά σύνολα με σκοπό την προώθηση του προβληματισμού για το ζήτημα του νησιού αλλά και τη συζήτηση πάνω στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πόλη. Οι οργανώσεις και τα σωματεία, το Λύκειο Ελληνίδων Αμμοχώστου, η Ανόρθωση, φιλανθρωπικά και κοινωνικά σωματεία συνέχισαν να είναι σημαντικές αναφορές στην προσφυγιά. Η ύπαρξή του μεταφέρει την θέληση των Αμμοχωστιανών για πρόοδο και δημιουργία αλλά και για επιστροφή. Για έναν αγώνα επανάκτησης των περιουσιών τους.

Ακόμη, ο Δήμος Αμμοχώστου διοργανώνει σεμινάρια με θέμα την ανοικοδόμηση και επανακατοίκηση της πόλης, προτρέποντας τους ομιλητές να ασχοληθούν με την μελέτη θεμάτων που αφορούν στη συγκεκριμένη διεργασία. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα μια μεγάλη ομάδα ανθρώπων να ασχολούνται με το ζήτημα της Αμμοχώστου και μια μεγάλη συλλογή από μελέτες να υπάρχει. Οι μελέτες αυτές αποτελούν ένα σημαντικό εφόδιο , που σε περίπτωση λύσης , θα αποτελέσει το πρώτο βήμα προς την επανακατοίκηση της πόλης.

Από τα σεμινάρια αυτά εξάγονται καίρια συμπεράσματα , που διαπραγματεύονται όλες τις πτυχές που διαμορφώνουν τη φυσιογνωμία της κατεχόμενης πόλης της Αμμοχώστου.

7 Προσεγγίσεις Άλλων Φορέων

Η ανοικοδόμηση και επανακατοίκηση της πόλης της Αμμοχώστου είναι ένα θέμα που αφορά, κατά κύριο λόγο, στους νόμιμους κατοίκους της πόλης. Για την υλοποίηση του όλου εγχειρήματος, πρέπει να συνεργαστούν αρκετοί φορείς και να δουλέψουν κάτω από ένα συνολικό στρατηγικό σχέδιο, έτσι ώστε να υπάρξουν τα ποθητά αποτελέσματα τόσο σε ποιότητα όσο και σε χρόνο. Οι διάφοροι φορείς που θα ασχοληθούν με την ανοικοδόμηση της πόλης, θα βοηθήσουν στη δημιουργία μιας πρότασης ολοκληρωμένης από όλες της πλευρές, αφού ο κάθε φορέας από αυτούς θα ασχολείται με το αντικείμενο γνώσης του.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί, ότι η προσπάθεια αυτή δεν πρέπει να γίνει μόνο με παρθένες ιδέες αλλά πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά και τα παραδείγματα από άλλες χώρες, έτσι ώστε η εμπειρία που θα αποκτηθεί να είναι ωφέλιμη για την ιδανική λύση του προβλήματος.

Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι ο ισχυρότερος μοχλός για το θέμα της επαναλειτουργίας της Αμμοχώστου. Έτσι η κυβέρνηση έχει πάρει απόφαση για την σύσταση διυπουργικής επιτροπής, η οποία ασχολείται με τα θέματα που προκύπτουν και αφορούν συγκεκριμένα στην πόλη της Αμμοχώστου και γενικότερα στον σχεδιασμό της επιστροφής. Αυτό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα από ένα αριθμό βημάτων που πρέπει να γίνουν για τον σχεδιασμό αυτό.

Εκτός από τον Δήμο Αμμοχώστου, που είναι ο άμεσος ενδιαφερόμενος για την επαναλειτουργία της πόλης, ένας αριθμός άλλων φορέων ασχολούνται με τη διαδικασία αυτή. Η πιο σημαντική προσπάθεια γίνεται από το Συμβούλιο Ανοικοδόμησης και Επανεγκατάστασης, το οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένο με την προσπάθεια αυτή. Το συμβούλιο αυτό ασχολείται με την ανοικοδόμηση της πόλης, μελετώντας παραδείγματα από το διεθνή χώρο. Τα σημαντικότερα παραδείγματα που μελετά το συμβούλιο αφορούν στις περιπτώσεις της Ιρλανδίας και της Γερμανίας.

Το τμήμα δασών, είναι ένας ακόμα φορέας του Κυπριακού κράτους που ασχολείται σε μεγάλο βαθμό με το θέμα αυτό. Το τμήμα δασών ασχολείται με τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό της πόλης και την ύπαρξη πρασίνου σε αυτήν. Έτσι γίνεται προσπάθεια στο τμήμα αυτό, για τη

δημιουργία μελέτης που σκοπό θα έχει τη δημιουργία μίας πόλης που ο άνθρωπος θα μπορεί να ζει σε συνθήκες ιδανικές σε σχέση με τη φύση.

Ένα άλλο τμήμα που ασχολείται με ένα μέρος της ανοικοδόμησης της πόλης, είναι το Τμήμα Υδατοπρομήθειας. Από το τμήμα αυτό γίνονται μελέτες, οι οποίες αφορούν στο δίκτυο ύδρευσης της πόλης, που σήμερα βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση. Έτσι επισημαίνεται από το τμήμα ότι χρειάζεται να προσδιοριστεί το μέγεθος της φθοράς με επιτόπου έρευνες. Ακόμη γίνεται προσπάθεια για κοστολόγηση του όλου έργου και των επιπρόσθετων έργων που πρέπει να γίνουν με σκοπό την εξυπηρέτηση του πληθυσμού της πόλης.

Σημαντικές προσπάθειες για το θέμα, πραγματοποιεί ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων, ο οποίος έχει στόχο σε περίπτωση απελευθέρωσης, την επανατοποθέτηση της Αμμοχώστου στον διεθνή τουριστικό χάρτη, σαν ένα από τα θέρετρο διεθνούς εμβέλειας. Η προσπάθεια του ΠΑΣΥΞΕ αφορά κυρίως στη διαφήμιση και την προώθηση της πόλης μέσω οργανωμένων σχεδίων προώθησης.

Ένας ακόμα πολύ σημαντικός φορέας που ασχολείται με την ανοικοδόμηση της πόλης και έχει να κάνει περισσότερο με την αποκατάσταση των δημοσίων κτιρίων, είναι το Τμήμα Δημοσίων Έργων. Το τμήμα προτείνει μια συνολική επιτόπια έρευνα σε δημόσια και ιδιωτικά κτίρια. Ακολούθως πρέπει να γίνει ο χαρακτηρισμός των κτιρίων αυτών, έτσι ώστε να αποφασίσει ποιά είναι κατάλληλα για χρήση και ποιά όχι. Έτσι το τμήμα αυτό έχει οργανωμένο πρόγραμμα δράσης που θα εφαρμοστεί άμεσα σε περίπτωση εξεύρεσης λύσης.

Όπως προκύπτει και από τα πιο πάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η πολιτεία στο σύνολό της ασχολείται με το θέμα της ανοικοδόμησης και επανακατοίκησης της Αμμοχώστου. Έτσι προκύπτει ότι με την συνολική αυτή προσπάθεια ο κάθε τομέας θα έχει να προτείνει κάτι σε περίπτωση επίλυσης.

8 Προσεγγίσεις ανά θέμα

Στο στάδιο αυτό είναι επιβεβλημένη η παρουσίαση των προβλημάτων, που πρέπει να αντιμετωπιστούν ανά θέμα. Με την μέχρι σήμερα καταστροφική, για τον τόπο, πολιτική, ο κατοχικός στρατός έφερε την πόλη της Αμμοχώστου όπως και άλλα κατεχόμενα μέρη σε αθλία κατάσταση. Η αντιμετώπιση και η διαχείριση των περιοχών που παράνομα κατέχει η Τουρκία βρίσκονται τα τελευταία 35 χρόνια σε μια στασιμότητα και ένα μόνιμο μαρασμό.

Έτσι είναι πρώτιστο μέλημα όλων των αρμοδίων φορέων, ο προγραμματισμός και η υλοποίηση των αναγκαίων εκείνων ενεργειών για την αναβίωση αυτής της πόλης. Μέσα λοιπόν στα πλαίσια του σχεδιασμού για την «Αμμόχωστο του Αύριο», τη μέρα δηλαδή που οι Αμμοχωστιανοί θα επιστρέψουν στις πατρογονικές του εστίες, οι τοπικές αρχές, η κυβέρνηση, ο τεχνικός κόσμος της Κύπρου, οι οικονομικοί παράγοντες και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς, πρέπει να αντιμετωπίσουν πολλές πτυχές και παραμέτρους.

Το κυρίαρχο σκεπτικό των πιο κάτω προσεγγίσεων είναι να τονίσει τους μηχανισμούς και να επισύρει την προσοχή στις δυνατότητες και αδυναμίες αυτών. Ακολουθεί μια συνοπτική και στοιχειώδης περιγραφή των μηχανισμών οικοδόμησης. Εκτός των άλλων ακολουθεί μια περιγραφή της ειρήνης που θα εφαρμοστεί για προώθηση και διάδοση μιας νέας πραγματικής συνεργασίας και συναντίληψης, μέσα στην διαμορφωμένη κοινωνική δομή της Αμμοχώστου μετά την επίλυση του προβλήματος.

8.1 Πολιτική πτυχή

Η πολιτική πτυχή που αποτελεί και την σημαντικότερη προϋπόθεση για επαναλειτουργία της πόλης, αφορά στην σωστή επίλυση του Κυπριακού προβλήματος, έτσι ώστε η Αμμόχωστος να μπορεί να υποδεχτεί ξανά τους νόμιμους κατοίκους της. Αυτό το θέμα όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω, απασχολεί το σύνολο της πολιτικής ηγεσίας του τόπου. Βασικό στοιχείο της οποιασδήποτε λύσης είναι ότι πρέπει να εμπερικλείει πρόνοιες που να επιτρέπουν στην πόλη να αναπτύσσεται σαν ενιαίο σύνολο και όχι ανά τμήματα. Η μη συνολική ανάπτυξη της πόλης θα αποτρέψει τη σωστή ανάπτυξη της.

8.2 Κοινωνική πτυχή

Τα θέματα που αφορούν στην κοινωνική και ανθρωπινή πλευρά της πόλης, είναι πολύ σημαντικά για την ομαλή επαναλειτουργία της. Η σημαντικότερη πτυχή αυτού του θέματος είναι ότι η επιστροφή στην Αμμόχωστο, αφορά ανθρώπους οι όποιοι λείπουν από τα σπίτια τους τα τελευταία 35 χρόνια και βρίσκονται σκορπισμένοι σε ολόκληρη την Κύπρο, άλλα και σε πολλά μέρη ολοκλήρου του κόσμου. Ο πόθος αυτών των ανθρώπων για επιστροφή είναι δεδομένος. Το γεγονός όμως, ότι οι περισσότεροι έχουν δραστηριοποιηθεί εκεί που βρίσκονται επιβάλει ένα σχεδιασμό για ομαλή διαδικασία μετακίνησης τους στην Αμμόχωστο. Πρέπει να δοθούν κίνητρα στους ανθρώπους που έχουν δημιουργήσει τη ζωή τους σε άλλα μέρη, να επιστρέψουν στην πόλη των προγόνων τους.

8.3 Οικονομική πτυχή

Θα πρέπει να εξασφαλιστεί πως θα υπάρχουν όλες εκείνες οι προϋποθέσεις και δομές που θα επιτρέψουν να ανθίσει ξανά η οικονομία της Αμμοχώστου. Τα θέματα που αφορούν στην οικονομική επιβίωση των κατοίκων της Αμμοχώστου άλλα και τους πόρους που θα χρειαστούν για να καταστεί ξανά κατοικήσιμη η πόλη.

8.4 Πολεοδομικά θέματα

Τα πολεοδομικών προβλήματα που προκύπτουν σε περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού είναι πολλά. Μερικά πρέπει να αντιμετωπιστούν βραχυπρόθεσμα και κάποια μακροπρόθεσμα. Θα πρέπει να γίνει μια σειρά από βήματα που θα αποβλέπουν σε ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Είναι θεμιτό ο σχεδιασμός αυτός να πραγματοποιηθεί πριν ακόμα βρεθεί κάποια λύση, έτσι ώστε να είμαστε προετοιμασμένοι κατάλληλα όταν θα λυθεί το ζήτημα να δράσουμε άμεσα.

Αυτό που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι η πόλη πρέπει να σχεδιαστεί συνολικά και όχι τμηματικά. Η πόλη της Αμμοχώστου, κατά την άποψη μου, χωρίζεται σε τρία μεγάλα τμήματα , το τμήμα εντός των τειχών , την περικλειστη πόλη και το υπόλοιπο κομμάτι της. Το κάθε ένα έχει τις δίκες του ιδιαιτερότητες και απαιτήσεις σε ότι αφορά στον σχεδιασμό. Παρόλα αυτά, και τα τρία τμήματα πρέπει να βρίσκονται κάτω από ένα συνολικό στρατηγικό σχέδιο για την πόλη της Αμμοχώστου.

Έτσι σαν πρώτο βήμα , όπως σε όλες τις πολεοδομικές μελέτες , πρέπει να γίνει εκ βαθέων ανάλυση και καταγραφή της σημερινής κατάστασης και ακολούθως να γίνει μια εκτεταμένη μελέτη και πολεοδομικός σχεδιασμός της πόλης. Ο σχεδιασμός αυτός αρχικά πρέπει να περιλαμβάνει το «Τοπικό Σχέδιο» (κάτι αντίστοιχο του Γ.Π.Σ.) της μείζονος περιοχής της πόλης της Αμμοχώστου. Το γεγονός ότι τα πράγματα στις μέρες μας έχουν αλλάξει σε μεγάλο βαθμό από το 1974, επιβάλλει στους σχεδιαστές τη δημιουργία νέων δημοτικών ορίων. Τη δημιουργία ακόμη, μιας πόλης που θα έχει τον χαρακτήρα της σύγχρονης πόλης, χωρίς όμως να αλλοιώνεται ο παλιός της χαρακτήρας.

Έτσι σε όλες αυτές τις μελέτες που θα πραγματοποιηθούν, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, άλλα και ολοκλήρου του χαρακτήρα, του παραδοσιακού πολεοδομικού ιστού της πόλης. Αυτό πρέπει να γίνει, έτσι ώστε όταν οι Αμμοχωστιανοί επιστρέψουν στην πόλη τους, να μην αντικρίσουν μία τελείως διαφορετική πόλη από αυτήν που γνώρισαν και αγάπησαν.

Ένα ακόμα γεγονός το οποίο δεν πρέπει να παραληφθεί, είναι ότι σε όλες τις περιπτώσεις οι περιβαλλοντικές μελέτες που σίγουρα απαιτούνται , θα πρέπει να ανταποκρίνονται και να βασίζονται στα αποδεκτά Ευρωπαϊκά πρότυπα. Θα πρέπει ταυτόχρονα να γίνουν οι αναγκαίες μελέτες αερομηχανικής για αντιμετώπιση της διάβρωσης των παραλιών, αλλά και η επίλυση προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από λανθασμένους σχεδιασμούς του παρελθόντος. Η εξασφάλιση ικανοποιητικών χώρων για πράσινο, θα πρέπει επίσης να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Η Αμμοχώστος θα πρέπει να ξαναγίνει η πράσινη πόλη του παρελθόντος με την παράλληλη εξεύρεση πηγών νερού για άρδευση και ύδρευση.

8.5 Υποδομές

Είναι προφανές , ότι σε μια πόλη σαν την Αμμοχώστο, που παραμένει εγκαταλελειμμένη και στάσιμη τόσα χρόνια , έχουν καταστραφεί σχεδόν όλες οι υποδομές και χρειάζονται να κατασκευαστούν σχεδόν από μηδενικό στάδιο. Έτσι εκτός από το οδικό δίκτυο, το οποίο για λειτουργικούς λόγους πρέπει να αποκατασταθεί άμεσα, θα χρειαστεί νέο δίκτυο ηλεκτροδότησης βασισμένο σε σύγχρονες τεχνικές , αντίστοιχο τηλεφωνικό δίκτυο , νέο δίκτυο υδατοπρομήθειας και νέο δίκτυο αποχέτευσης σε πρώτο στάδιο. Σε μετέπειτα στάδια, πρέπει να κατασκευαστεί

σύστημα οικολογικής διαχείρισης των αποβλήτων , σύστημα παροχής υγραερίου καθώς και ότι αλλά πιθανά έργα υποδομής πιστεύεται ότι θα βοηθήσουν στην λειτουργικότητα της πόλης.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η παρέμβαση των πολιτών στην όλη διαδικασία, είναι περισσότερο από απαραίτητη. Χωρίς την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, τίποτα δεν μπορεί να επιτευχθεί. Πρέπει να εφαρμοστεί το μετρό του «Κτίζοντας την πόλη από τους πολίτες για τους πολίτες». Ακόμα ο χρονικός ορίζοντας των άμεσων διενεργειών, δεν πρέπει να είναι μεγάλος. Έτσι είναι αναγκαίο να εφαρμοστούν τέτοιες διαδικασίες που να αποτρέπουν τις χρονοβόρες ενέργειες.

9 Παρεμβάσεις για την ομαλή επαναλειτουργία

Αναμφίβολα σήμερα η πόλη της Αμμοχώστου δεν έχει να θυμίζει σε τίποτα την ανεπτυγμένη πόλη του παρελθόντος. Η εγκατάλειψη και η στασιμότητα των τόσων χρόνων, την έχουν μετατρέψει σε μια «πόλη φάντασμα», μια πόλη που παρά τις φυσικές τις ομορφιές δεν είναι δυνατόν να κατοικηθεί. Έτσι σε περίπτωση λύσης και επιστροφής των κατοίκων στα σπίτια τους, πολλές είναι οι παρεμβάσεις και ενέργειες που πρέπει να γίνουν για να καταστήσουν λειτουργήσιμη την πόλη.

Η ανοικοδόμηση της Αμμοχώστου πρέπει να γίνει σωστά και οργανωμένα χωρίς βιαστικές κινήσεις και χωρίς χρονοβόρες διαδικασίες. Έτσι οι παρεμβάσεις που θα γίνουν χωρίζονται σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες. Οι βραχυπρόθεσμες και άμεσες ενέργειες αφορούν στις ενέργειες που θα κάνουν την πόλη κατοικήσιμη ξανά. Αφορά κυρίως στα δίκτυα υποδομής άμεσης ανάγκης. Οι μακροπρόθεσμες ενέργειες, αφορούν στην ανάπτυξη της πόλης στον κοινωνικοοικονομικό και πολιτιστικό τομέα.

Είναι γνωστό ότι η πόλη της Αμμοχώστου, λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης που είχε μετά την ανεξαρτησία του νησιού, αναδείχτηκε και κτίστηκε χωρίς πολεοδομικό σχεδιασμό. Η ανάπτυξη της πόλη ήταν οργανική – τυχαία σε μεγάλο βαθμό με κύριο σκοπό την εκμετάλλευση του παραλιακού μετώπου.

Σήμερα βρισκόμαστε μπροστά σε μια πρόκληση που αφορά στον σχεδιασμό μιας πόλης σχεδόν από μηδενική βάση. Μετά από τόσα χρόνια και σύμφωνα με την εξέλιξη της τεχνολογίας, τίποτα δεν θα είναι το ίδιο με πρώτα.

Η συγκεκριμένη πρόταση που θα παρουσιαστεί έχει σαν απαραίτητη προϋπόθεση την απελευθέρωση του νησιού και της πόλης της Αμμοχώστου από τον τούρκικο ζυγό, έτσι ώστε να ανοίξει η πόλη και να μπορέσουν να επιστρέψουν οι πρόσφυγες στα σπίτια τους.

Στον σχεδιασμό της πόλη της Αμμοχώστου σημαντικό ρολό πρέπει να παίζει ο πληθυσμός της πόλης. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός είναι πολύ σημαντικός σε μια περίπτωση όπως της Αμμοχώστου. Εδώ και αρκετά χρόνια γίνονται προσπάθειες να εξασφαλιστεί με κάποιο τρόπο η συμμετοχή του πληθυσμού στον σχεδιασμό. Η ανάγκη αυτή προκύπτει από πρακτικούς,

θεωρητικούς και πολιτικούς λογούς και είναι από κάθε άποψη φανερό, ότι η γνώμη και η υποστήριξη αυτών που υποτίθεται πως θα επωφεληθούν από το σχεδιασμό έχει σημασία για την επιτυχία του. Τις τελευταίες δεκαετίες γίνονται διάφοροι πειραματισμοί για την εξεύρεση προσεγγίσεων που να αξιολογούν ουσιαστικά την ιδέα της συμμετοχής του πληθυσμού. Αυτό σημαίνει ότι οι διάφορες ομάδες των ενδιαφερομένων, συμμετέχουν ενεργά από τα πρώτα βήματα του σχεδιασμού και δεν καλούνται τυπικά την τελευταία στιγμή να συζητήσουν έτοιμες λύσεις. (Αραβαντινός, 1997)

Η συζήτηση με κατοίκους και των δυο κοινοτήτων της πόλης, βγάζει στην επιφάνεια συνιστώσες του προβλήματος τις οποίες δεν μπορούμε να μάθουμε μέσα από τα βιβλία. Μόνο ένας άνθρωπος ο οποίος έχει ζήσει σε μια περιοχή μπορεί να γνωρίζει. Για την αναβίωση της πόλης της Αμμοχώστου απαιτείται λοιπόν η συμμετοχή όλων.

Η πόλη της Αμμοχώστου θα πρέπει να σχεδιαστεί σαν ένα ενιαίο σύνολο και όχι τμηματικά, όπως φυσικά και όλες οι πόλεις. Θα πρέπει να καταρτιστεί ένα στρατηγικό σχέδιο, το οποίο να καθοδηγεί τα σχέδια στους επιμέρους τομείς, έτσι ώστε να υπάρχει συνοχή στην ανοικοδόμηση και στην ανάπτυξη της πόλης. Παράλληλα με το στρατηγικό σχέδιο θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας φορέας διαχώρισης του συνολικού έργου, που σκοπό θα έχει κυρίως την εποπτεία του και την καθοδήγηση των υφιστάμενων φορέων.

Για την πόλη της Αμμοχώστου, παρά το γεγονός ότι θα μελετηθεί συνολικά κάτω από ένα στρατηγικό σχέδιο, θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, στην Αμμοχώστο μπορεί κάποιος να διακρίνει κάποιες βασικές περιοχές με διαφορετικό χαρακτήρα και σε διαφορετικό επίπεδο συντήρησης και ανάπτυξης.

Μία, είναι η περικλειστή ερειπωμένη περιοχή, όπου οι ζημιές που προκάλεσε ο πόλεμος, αλλά και η εγκατάλειψη είναι πολύ μεγάλες. Λόγω αυτών των πραγμάτων, θα καταστεί αναγκαίο αρκετές οικοδομές να ξανά οικοδομηθούν. Άλλες οικοδομές, με αρχιτεκτονική αξία που εμπίπτουν στην κατηγορία των μνημείων, των διατηρητέων ή γενικά αξιόλογων κτισμάτων πρέπει να αναπαλαιωθούν έναντι οποιουδήποτε κόστους. Στην περιοχή αυτή είναι αισθητός ο κίνδυνος από νάρκες και από βλήματα τα όποια δεν έχουν εκραγεί αλλά και από κτίσματα τα

όποια είναι ετοιμόρροπα. Έτσι πριν την είσοδο οποιουδήποτε στην περιοχή αυτή θα πρέπει να πραγματοποιηθεί ο απαιτούμενος έλεγχος.

Μία άλλη περιοχή είναι η εντός των τειχών , που με τον ιδιόμορφο χαρακτήρα και τα ανεκτίμητης αξίας αρχαία της οικοδομήματα, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με ξεχωριστή ειδική μελέτη. Το τμήμα της πόλης αυτό, λόγω του γεγονότος ότι κατοικείται, βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση από το τμήμα της περικλειστής περιοχής.

Η τρίτη περιοχή περιλαμβάνει τις περιοχές οι οποίες κατοικούνται και σήμερα , κυρίως από τούρκους εποίκους και περιέχει μονώροφες και διώροφες οικοδομές, που βρίσκονται εκτός των τειχών και της περικλειστής πόλης. Αυτό το τμήμα, περιλαμβάνει τους κύριους οδικούς άξονες της πόλης και τις σημαντικότερες υπηρεσίες.

9.1 Πρόταση σχεδίου επανεγκατάστασης

Η πρόταση του σχεδίου επανεγκατάστασης της πόλης της Αμμοχώστου συνίσταται από τρία στάδια. Το συγκεκριμένο σχέδιο προτείνεται να αρχίσει πριν ακόμα και την εξεύρεση λύσης και να υλοποιηθεί μέχρι τη στιγμή που οι κάτοικοι της πόλης θα επιστρέψουν στα σπίτια τους. Το σχέδιο αυτό προτείνεται να πραγματοποιηθεί έτσι ώστε οι κάτοικοι της πόλης να έχουν όσον το δυνατόν ομαλότερη επανεγκατάσταση.

Έχοντας μια πόλη σαν αυτήν , οι προοπτικές του σχεδιασμού της είναι πολύ μεγάλες. Έτσι και το αποτέλεσμα του σχεδιασμού πρέπει να ανταποκρίνεται στις προοπτικές αυτές. Η συγκεκριμένη προσπάθεια υλοποίησης του όλου έργου, προτείνεται να αρχίσει άμεσα.

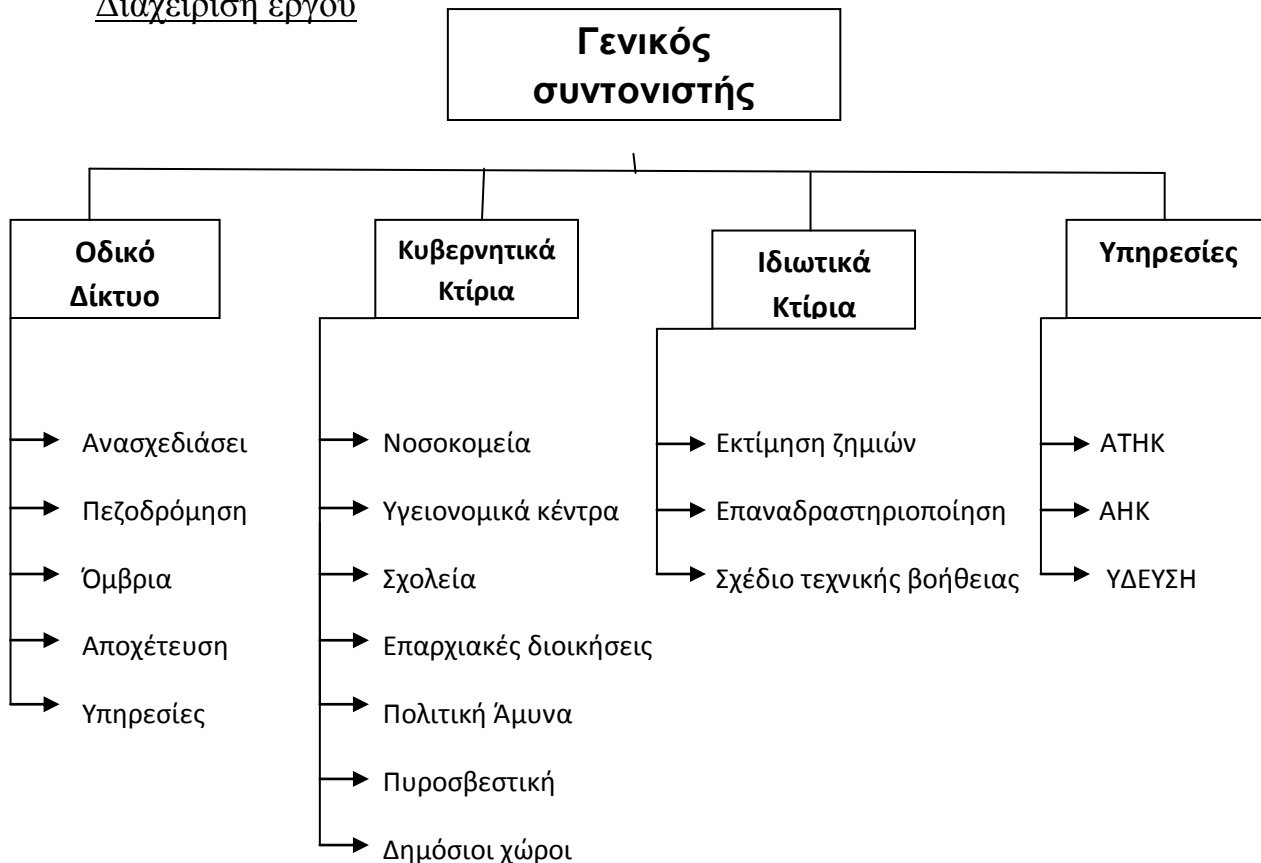
9.1.1 Μηδενικό στάδιο

Το μηδενικό αυτό στάδιο είναι μια περίοδος προεργασιών με σκοπό την ομαλή μετακίνηση των τμημάτων ανοικοδόμησης και επανεγκατάσταση στην Αμμόχωστο. Το στάδιο αυτό λόγω του ότι είναι στάδιο προεργασιών, μπορεί να πραγματοποιηθεί άμεσα χωρίς ακόμα να εξευρεθεί κάποια λύση στο Κυπριακό πρόβλημα.

Στο Μηδενικό αυτό στάδιο θα πρέπει μια ομάδα εμπειρογνομόνων και ειδικών , μετά από συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη , την ΕΕ και τους τουρκοκυπρίους , να μπουν στην πόλη και να κάνουν όλες τις προαπαιτούμενες ενέργειες, έτσι ώστε να μπορέσουν τα τεχνικά συνέργια να μπουν στην πόλη και να αρχίσουν άμεσα δουλειά. Σε περίπτωση που ο αδιάλλακτος κατοχικός στρατός είναι και πάλι αμετάκλητος στις θέσεις του, αναγκαστικά οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν με επιτόπια ερευνά θα πραγματοποιηθούν εμπειρικά. Αυτό θα γίνει, απλά και μόνο για να υπάρχει μια συνοχή στις προσπάθειες ώστε μετά την εξεύρεση λύσης να γίνουν οι απαιτούμενες διορθωτικές κινήσεις.

Στο στάδιο αυτό είναι απαραίτητη η σύσταση ομάδων, με συγκεκριμένο σκοπό η κάθε μια. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα μοντέλο διαχείρισης του έργου με σκοπό την οργάνωση του αλλά παράλληλα και μια ομάδα σχεδιασμού του έργου. Το όλο εγχείρημα θα πρέπει να τεθεί κάτω από μια νομικά κατοχυρωμένη διοικητική δομή με καθορισμένες εξουσίες , υποχρεώσεις και ευθύνες για διοίκηση και συντονισμό των ενεργειών όλων των υπηρεσιών.

Διαχείριση έργου

Μετά τη σύσταση του φορέα διαχείρισης, επιβεβλημένη είναι η διαδικασία συγκέντρωσης και επεξεργασίας στοιχείων. Αυτό βοηθάει ώστε να γίνει μια σωστή ανάλυση για την πόλη της Αμμοχώστου και να μπορέσουν οι μελετητές να εξάγουν σωστά συμπεράσματα για να έχουν στη συνέχεια τις καλύτερες λύσεις. Το σημαντικότερο αυτό βήμα της συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων, όπως έχει αναφερθεί, είναι εξαιρετικά δύσκολο να γίνει χωρίς επιτόπια ερευνά. Οι πληροφορίες που υπάρχουν για την υφιστάμενη κατάσταση της πόλης της Αμμοχώστου είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Έτσι θα πρέπει μια ομάδα εμπειρογνομόνων να μεταβεί στην κατεχόμενη πόλη και να κάνει μια εκ βαθέων ερευνά και καταγραφή των δεδομένων που θα χρειαστούν για την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Με τον τρόπο αυτό θα δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων σε ψηφιακή μορφή η οποία συνεχώς θα εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία. Σε αυτήν την βάση δεδομένων θα μπορεί ο κάθε φορέας να προσφέρει σημαντικά στοιχεία.

Στην συνέχεια του σταδίου αυτού θα πρέπει να τεθεί ένας στόχος. Κάτι, που αποτελεί καθοριστικό παράγοντα, καθώς μέσα από αυτό προσδιορίζεται ο επιθυμητός χαρακτήρας της πόλης και ο βαθμός των παρεμβάσεων. Ο προτεινόμενος στόχος για την πόλη της Αμμοχώστου είναι :

Η ανοικοδόμηση και αναβίωση της πόλης της Αμμοχώστου, η απόδοση των περιουσιών των προσφύγων και την δημιουργία μια νέας πόλης η οποία θα διατηρεί τον αρχιτεκτονικό χαρακτήρα και το βασικό πολεοδομικό ιστό της. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια σύγχρονη πόλη που παράλληλα θα φέρνει στις μνήμες όσων έζησαν εκεί την παλιά πόλη της Αμμοχώστου. Στόχος είναι η επανατοποθέτηση της πόλης στην κορυφή του διεθνούς τουριστικού χάρτη και παράλληλα η δημιουργία μεγάλης κλίμακα επιχειρηματικού πάρκου, που σκοπό θα έχει τη σύνδεση του ευρωπαϊκού επιχειρηματικού κόσμου με αυτόν της ανατολής.

Έτσι, συνοψίζοντας, οι βασικοί στόχοι που προτείνονται για την πόλη της Αμμοχώστου είναι οι ακόλουθοι:

- Η ανοικοδόμηση της πόλης με σύγχρονες τεχνολογικές υποδομές σε μια εξεικονισμένη πόλη, που όμως θα θυμίζει την πόλη που έμεινε πίσω το 1974.

- Η όσον το δυνατόν πιο γρήγορη επανακατοίκηση της πόλης από τους νόμιμους κατοίκους της.
- Η επανατοποθέτηση της πόλης στον διεθνή τουριστικό χάρτη.
- Η κατασκευή επιχειρηματικού επίκεντρου με σκοπό να προσελκύσει επιχειρήσεις διεθνούς εμβέλειας για εγκατάσταση στην πόλη.

Στην συνέχεια του μηδενικού σταδίου, θα πρέπει να γίνει μια προσπάθεια κατάρτισης ενός προκαταρτικού προϋπολογισμού. Η κατάρτιση του προϋπολογισμού των απαιτούμενων δαπανών κρίνεται ως μια διαδικασία πολύ δύσκολη λόγω της έλλειψης στοιχείων για την υφιστάμενη κατάσταση των κτιρίων και των υποδομών. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να συνταχθεί ένας προϋπολογισμός ο οποίος θα κάνει μια πρώτη πρόβλεψη του ύψους των απαιτούμενων δαπανών. Σε περίπτωση που διευθετηθεί το θέμα και μπορέσει το επιτελείο των εμπειρογνομόνων να μπει στην πόλη, ύστερα από την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, θα πρέπει να γίνουν οι απαιτούμενες τροποποιήσεις στον προκαταρτικό προϋπολογισμό.

Στο μηδενικό αυτό στάδιο της πρότασης, θα πρέπει να συσταθεί μια ομάδα απομάκρυνσης ναρκών και μη εκραγέντων βλημάτων. Η ομάδα αυτή σκοπό θα έχει την εκκαθάριση της πόλη από νάρκες και μη εκραγέντα βλήματα. Τα άτομα που θα αποτελούν την ομάδα αυτή θα πρέπει να είναι τεχνικοί, οι όποιοι θα έχουν τις γνώσεις και την ικανότητα απομάκρυνσης των επικίνδυνων αυτών αντικειμένων. Αυτή η διαδικασία προτείνεται να πραγματοποιηθεί πριν την εξεύρεση οποιασδήποτε λύσης, γιατί το τμήμα της πόλης που συγκεντρώνει τα περισσότερα από αυτά είναι άδειο. Με τον τρόπο αυτό, θα αποφευχθούν δυσάρεστα ατυχήματα με θύματα τους πολίτες που θα σπεύσουν να επισκεφτούν την πόλη τους.

9.1.2 Πρώτο στάδιο

Στο στάδιο αυτό θα πραγματοποιηθούν οι διαδικασίες αυτές που θα καθιστούν την πόλη έτοιμη να υποδεχτεί τους νόμιμους κατοίκους της, χωρίς τον κίνδυνο για οποιοδήποτε ατύχημα. Οι ομάδες μηχανικών με τα συνεργία τους, θα μπου στην πόλη και θα κάνουν τις απαιτούμενες αυτές ενέργειες για την ομαλή επανεγκατάσταση των κατοίκων. Ακόμη στο στάδιο αυτό, θα προστεθούν οι ενέργειες που θα γίνονταν αν διευθετείτο το θέμα και άρχιζαν άμεσα οι ενέργειες αποκατάσταση του μηδενικού σταδίου.

Η πρώτη ενεργεία που πρέπει να γίνει στο στάδιο αυτό, είναι ο έλεγχος και ο χαρακτηρισμός των κτιρίων, η καταγραφή ζημιών και η άμεσες εργασίες αποκατάστασης. Έτσι στο στάδιο αυτό, μια ομάδα μηχανικών και εμπειρογνομόνων θα μπει στην πόλη και μεθοδικά θα αξιολογήσει την κατάσταση των κτιρίων. Στην συνέχεια, τα κλιμάκια των μηχανικών τα οποία θα έχουν ήδη διενεργήσει την επιτόπια αυτοψία, θα συστήσουν μια έκθεση για το κάθε κτίριο. Προτείνεται ο χαρακτηρισμός αυτός να έχει τρία στάδια: το πρώτο στάδιο που θα χαρακτηρίζεται με κόκκινο χρώμα θα σημαίνει και την κατεδάφιση του κτιρίου, το δεύτερο στάδιο με το πορτοκαλί χρώμα, θα σημαίνει ότι χρειάζεται συγκεκριμένες επισκευές για να μπορέσει να χαρακτηριστεί κατοικήσιμο, ενώ με πράσινο χρώμα θα χαρακτηρίζονται τα σπίτια που μπορούν να κατοικηθούν. Τα κτίρια θα πρέπει να χαρακτηρίζονται με την παρουσία κάποιου ιδιώτη έτσι ώστε να έχει αντίληψη του τι συμβαίνει.

Έλεγχος θα διενεργηθεί και στα δημόσια κτήρια από τα αρμόδια κλιμάκια των μηχανικών. Το αν οι υπηρεσίες θα έχουν τη δυνατότητα να εγκατασταθούν στα παλιά ιδιόκτητα γραφεία τους, θα διαπιστωθεί μετά από τις καθορισμένες μελέτες. Για την αποκατάσταση των δημοσίων κτιρίων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι νέες αναμενόμενες απαιτήσεις λόγω αναβάθμισης των υπηρεσιών και της αύξησης του πληθυσμού.

Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί σε κτίρια που έχουν υψηλή αισθητική και συνθηματική αξία. Τα κτίρια τα οποία είναι τοπόσημα για την πόλη της Αμμοχώστου θα πρέπει να διατηρηθούν και να αναπλεχθούν με οποιοδήποτε κόστος. Αυτό πρέπει να γίνει γιατί ουσιαστικά αυτά τα κτίρια δίνουν στην πόλη την πραγματική της προσωπικότητα.

Αφού τελειώσουν οι διάφοροι έλεγχοι και πραγματοποιηθεί ο χαρακτηρισμός των κτιρίων στο σύνολο της πόλης, θα πρέπει να αρχίσει η σταδιακή και πάνω από όλα οργανωμένη κατεδάφιση των κτιρίων που κριθήκαν κατεδαφιστέα. Στη συνέχεια μια οργανωμένη ομάδα καθαρισμού, θα πρέπει να αρχίσει την απομάκρυνση των σορών από μπάζα που θα δημιουργηθούν. Ακολούθως η ομάδα αυτή θα πρέπει να μεριμνήσει για την απομάκρυνση της βλάστησης, η οποία υπάρχει σε μεγάλο βαθμό σε δρόμους και πεζοδρόμια.

Το πρόβλημα που θα δημιουργηθεί από τα πολλά μπάζα που θα προκύψουν θα είναι αρκετά έντονο. Έτσι η σωστή διαχείριση των μπαζών που θα δημιουργηθούν πρέπει να είναι από τις

προτεραιότητες των εμπλεκόμενων μηχανικών. Στην φάση αυτή προτείνεται από τα μπάτζα που θα προκύψουν να δημιουργηθεί σε χώρο που θα μελετηθεί, ένας λόφος ο οποίος μετά από παρεμβάσεις ιδικών, θα δεντροφυτεύει και θα αξιοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην θυμίζει την πρότερα του κατάσταση. Ο λόφος αυτός θα πρέπει να τοποθετηθεί σε σημείο που δεν θα επηρεάζει την ηλίαση και τους άνεμους της πόλης. Αυτό θα πραγματοποιηθεί μετά από συγκεκριμένη μελέτη από μηχανικούς και γεωπόνους.

Στη συνέχεια αυτού του σταδίου, προτείνεται η προσωρινή εγκατάσταση δημοσίων κοινωφελών υπηρεσιών για κάλυψη των άμεσων αναγκών που θα προκύψουν από το πρώτο αυτό στάδιο της πρότασης. Η προσωρινή εγκατάσταση των δημοσίων υπηρεσιών είναι αναγκαία σε αυτό το στάδιο, προκείμενου να καλυφτούν οι άμεσες ανάγκες των συνεργείων. Κατά το στάδιο των ενεργειών για επανεγκατάσταση και επαναλειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, θα παραστεί ανάγκη εξεύρεσης κατάλληλων αποθηκευτικών χώρων για τον εξοπλισμό που θα χρειαστεί να υπάρχει διαθέσιμος στην περιοχή. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να εξευρεθούν κατάλληλοι χώροι οι οποίοι θα βρίσκονται σε καίρια σημεία μέσα στην πόλη. Καλό θα ήταν να μεταφερθούν στην πόλη προπαρασκευασμένα κτίρια τα οποία θα χρησιμοποιηθούν προσωρινά ως γραφεία για τις υπηρεσίες που θα εργάζονται για τους σκοπούς αναδόμηση και επαναλειτουργίας των εγκαταστάσεων τους. Η κάθε υπηρεσία θα μεταβεί άμεσα στην περιοχή και θα εγκατασταθεί για να θέσει σε εφαρμογή το σχέδιο το οποίο θα έχει εκπονήσει για την περίπτωση απόδοσης της πόλης.

Έτσι η ΑΗΚ σε πρώτη φάση θα προβεί σε εκτίμηση της κατάστασης του ηλεκτρικού δικτύου και θα μεριμνήσει για την εγκατάσταση προσωρινού δικτύου παροχής ηλεκτρισμού. Οι άμεσες ανάγκες σε ηλεκτροφώτιση στο στάδιο πριν την αποκατάσταση του δικτύου διανομής, θα μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο με την λειτουργία κινητών μονάδων παράγωγης. (Ευθύμιου ,2003)

Η ΑΤΗΚ θα αναπτύξει κέντρο επικοινωνιών σε προκαθορισμένα σημεία και θα δημιουργήσει κέντρο εξυπηρέτησης όλων των υπηρεσιών που θα εργαστούν για την αναβίωση της πόλης. (Μαληκίδης , 2003)

Το τμήμα αναπτύξεως υδάτων θα προχωρήσει σε πρώτη εκτίμηση του συστήματος και θα μεριμνήσει για την προσωρινή παροχή νερού στη πόλη.

Όσον αφορά στο τμήμα δημοσίων έργων και το οδικό δίκτυο της πόλης, για σκοπούς λειτουργικούς και εν αναμονή των μελετών οδοποιίας οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν σε όσον το δυνατόν συντομότερο χρονικό διάστημα, το ελάχιστο που θα χρειαστεί είναι να σφραγιστεί η επιφάνεια των δρόμων με ασφαλτοπολτό για να επανορθωθεί η αλλοιωμένη επιφάνεια της ασφάλτου.

Παράλληλα με της όλες ενέργειες τους σταδίου αυτού είναι απαραίτητη η εκπόνηση ενός Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ), αφού ο σχεδιασμός δεν θα πρέπει να περιορίζεται στην αποκατάσταση των κτιρίων και των υποδομών, αλλά πρέπει να είναι ολοκληρωμένος και να εξασφαλίζει και την εκκίνηση στρατηγικού σχεδίου. Μετά από την επιτόπια ερευνά και τη συλλογή όλων των απαιτούμενων στοιχείων θα πρέπει να εκπονηθεί το ΓΠΣ Αμμοχώστου – «Τοπικό Σχέδιο Αμμοχώστου». Το ΓΠΣ Αμμοχώστου θα αναφέρεται όπως είναι λογικό σε ολόκληρη την πόλη της Αμμοχώστου. Το ΓΠΣ θα πρέπει να ετοιμαστεί με μεγάλη ταχύτητα, πράγμα που δεν πρέπει να επηρεάσει την ποιότητα του σχεδίου. Το σχέδιο αυτό θα καθορίζει τα απαιτούμενα έργα και τις προτεραιότητες με βάση την αναγκαιότητα του έργου και της υφιστάμενης κατάστασης τους.

Εκτός από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Αμμοχώστου θα πρέπει στη συνέχεια να εκπονηθούν οι ειδικές μελέτες οι οποίες θα ορίζονται στο ΓΠΣ.

9.1.3 Τελικό στάδιο

Το τελικό στάδιο της επανεγκατάστασης των νόμιμων κατοίκων της Αμμοχώστου στις πατρογονικές τους εστίες, θα περιλαμβάνει τις ενέργειες εκείνες που θα αποτελούν το τελικό στάδιο για την ομαλή επανεγκατάσταση των κατοίκων αλλά και την σταδιακή επιστροφή τους. Στο στάδιο αυτό θα παραδοθεί στους Αμμοχωστανούς, μια πόλη η όποια να μην μπορεί να κατοικηθεί αλλά όπως έχει επισημανθεί και πιο πάνω δεν είναι πλήρως λειτουργήσιμη.

Στο στάδιο αυτό θα πρέπει να γίνουν οι ενέργειες οι οποίες θα εξασφαλίζουν τις βασικές ανάγκες και λειτουργίες. Θα πρέπει σε καίρια σημεία να γίνει η εγκατάσταση καταστημάτων για την εξασφάλιση των βασικών αναγκών των κατοίκων οι οποίοι θα επανεγκατασταθούν.

Παρά το γεγονός αυτό, η πόλη της Αμμοχώστου θα χρειαστεί να στηριχτεί σε αλλά κοντινά αστικά κέντρα που βρίσκονται σήμερα στις ελεύθερες περιοχές. Η στήριξη αυτή πρέπει να κρατήσει όσον το δυνατόν μικρότερο χρονικό διάστημα έτσι ώστε η πόλη να αποκτήσει γρήγορα αυτονομία.

Το ουσιαστικότερο κομμάτι του σταδίου αυτού, είναι η σταδιακή επανεγκατάσταση των κατοίκων η όποια θα υλοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της αναδόμησης των βασικών υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, μετά από τη συμπλήρωση των εργασιών σε κάθε πολεοδομική ενότητα, θα παρέχεται στους κατοίκους της και η εξασφάλιση των βασικών αναγκών. Η επανεγκατάσταση των κατοίκων της πόλης πρέπει να γίνει σταδιακά και ανά πολεοδομική ενότητα έτσι ώστε να μην παρουσιαστούν αρνητικά φαινόμενα.

9.2 Χρόνος υλοποίησης

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, ο χρόνος υλοποίησης της ανοικοδόμησης και απόδοσης μιας λειτουργικής και βιώσιμης πόλης στους κατοίκους της, είναι σημαντικός παράγοντας. Δεν θα πρέπει να υπάρξουν γραφειοκρατικές καταστάσεις που θα οδηγήσουν σε αδικαιολόγητες καθυστερήσεις. Ο σχεδιασμός και τα έργα ανοικοδόμησης θα πρέπει να τελειώσουν το συντομότερο δυνατό διάστημα. Είναι λογικό επίσης, ότι σχεδιασμός της πόλης δεν μπορεί να περιμένει τη λύση του κυπριακού για να αρχίσει. Για αυτό είναι αναγκαίο να αρχίσουν όσον το δυνατόν πιο γρήγορα οι επαφές και μελέτες για την αρχή της ανοικοδόμησης. Φυσικά γνωστό είναι ότι χωρίς επιτόπια ερευνά δεν μπορεί να υπάρξει ούτε σχεδιασμός. Έτσι καλό θα ήταν να γίνουν διαβήματα μέσω των Ηνωμένων Εθνών και της ΕΕ για να αρχίσουν το συντομότερο, επισκέψεις εμπειρογνομόνων στην πόλη για μελέτη των υποδομών και της κατάστασης των κτιρίων.

Το χρονοδιάγραμμα που θα προταθεί θα πρέπει να χωρίζεται σε δυο φάσεις , από τη στιγμή που θα δοθεί μια λύση και μια μηδενική η όποια προτείνεται να πραγματοποιηθεί πριν την όποια λύση στο θέμα. Στην πρώτη φάση , αφού θα γίνουν οι απαιτούμενες μελέτες , θα πρέπει να

ανοικοδομηθούν και να επαναλειτουργήσουν υποδομές όπως, οδικό δίκτυο υδροδότηση και ηλεκτροδότηση. Αυτές είναι αναγκαίες για την περαιτέρω ανοικοδόμηση της Αμμοχώστου. Αυτή η φάση πρέπει να διαρκέσει τρία με πέντε χρόνια για να αρχίσει μετέπειτα η δεύτερη φάση. Η δεύτερη φάση θα είναι μεγαλύτερου χρονικού ορίζοντα και περιλαμβάνει τις προσπάθειες για οικονομική ανάπτυξη της πόλης. Η φάση αυτή θα κρατήσει περίπου 10 με 15 χρόνια. Έτσι συνολικά απαιτούνται τουλάχιστον πέντε χρόνια για να καταστεί η πόλη κατοικήσιμη, ενώ στα 20 – 25 χρόνια υπολογίζεται ο χρόνος που απαιτείται για να λειτουργήσει πλήρως.

9.3 Φυσιογνωμία πόλης

Ένα πολύ σημαντικό δίλλημα που τέθηκε μέχρι σήμερα στα διάφορα συνέδρια που αφορούσαν στην ανοικοδόμηση της πόλης, ήταν αν θα δημιουργείτο μια πόλη εξ αρχής ή αν θα έπρεπε να ανοικοδομηθεί η πόλη ως έχει. Δηλαδή ένα πολύ μεγάλο μέρος των συζητήσεων αφορούσε ουσιαστικά στον χαρακτήρα της πόλης της Αμμοχώστου. Η απάντηση στο μεγάλο δίλλημα που ταλαιπωρεί τους πολεοδόμους του νησιού και όχι μόνο είναι :

Πρέπει να δημιουργηθεί μια πόλη καινούρια που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των καιρών αλλά ταυτόχρονα να διατηρήσει τη φυσιογνωμία και το χαρακτήρα της.

Οι κάτοικοι της Αμμοχώστου θέλουν να επιστρέψουν στη δική τους πόλη, σε μια πόλη γνώριμη μια πόλη με αναμνήσεις και εμπειρίες, παρά το γεγονός ότι ο σχεδιασμός μιας τελείως καινούριας πόλης θα τραβούσε το ενδιαφέρον του επιστημονικού και τουριστικού κοινού από όλο τον κόσμο. Οι πόλεις σχεδιάζονται για τους ανθρώπους που τις κατοικούν και όχι για τους πειραιώτες που τις επισκέπτονται. Ο χαρακτήρας της πόλης έχει δημιουργηθεί με την πάροδο του χρόνου και μέσα από τις κακουχίες που πέρασε αυτή η πόλη. Είναι συνυφασμένος με τις ζωές και της μνήμες των κατοίκων της. Έτσι προκύπτει ότι η φυσιογνωμία της πόλης πρέπει να κρατηθεί ως έχει. Φυσικά μια πόλη είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Αναπτύσσεται συνεχώς και διαμορφώνεται σύμφωνα με τις αντιλήψεις, τα δεδομένα των καιρών και την προσωπικότητα των κατοίκων της. Για το λόγο αυτό, επικροτείται ο σύγχρονος πολεοδομικός σχεδιασμός με τις ανάλογες προϋποθέσεις.

Σημαντικά κτίρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής , πολιτικής άξιας και ιστορικής άξιας θα πρέπει να αναστηλωθούν ανεξαρτήτως κόστους. Οι βασικοί οδικοί άξονες της πόλης όπως η οδός Δημοκρατίας και η Παραλιακή οδός θα πρέπει να ανοικοδομηθούν και να διατηρηθούν όσον το δυνατόν καλύτερα.

Έτσι , μετά την ανοικοδόμηση της πόλης , θα έχουμε μια σύγχρονη πόλη με το χαρακτήρα που της αρμόζει και που οι κάτοικοι της την θυμούνται.

9.4 Χρηματοδότηση

Η χρηματοδότηση ενός έργου τέτοιας εμβέλειας είναι πολύ σημαντική, γιατί τα κεφάλαια που πρέπει να δαπανηθούν είναι τεραστία αφού ουσιαστικά πρέπει να κατασκευάσεις μια πόλη σχεδόν από το μηδέν. Έτσι η εξασφάλιση φορέων υλοποίησης του ιδιαίτερα δαπανηρού έργου της ανοικοδόμησης της πόλης και της επανεγκατάστασης των νόμιμων κατοίκων της, κρίνεται ως καθοριστικής σημασίας. Η κυπριακή κυβέρνηση δεν είναι σε θέση να σηκώσει το σύνολο του τεράστιου βάρους αυτού του έργου. Κατά συνέπεια θα χρειαστεί την αρωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την ειρήνη (EU Peace Programmed) μπορεί να αποτελέσει την κυριότερη πηγή χρηματοδότησης για την ανοικοδόμηση της πόλης αλλά και συνολικά της ειρήνης στην πόλη. Οι ευρωπαϊκή πόροι θα λειτουργήσουν ως κινητήριοι μοχλοί στην υλοποίηση του έργου καθώς και στην μετέπειτα συμπληρωματική προσπάθεια για την κινητοποίηση των τοπικών πόρων.

Εξίσου σημαντική πηγή χρηματοδότησης μπορεί να αποτελέσει το εξειδικευμένο πρόγραμμα Interred III το οποίο χρησιμοποιήθηκε και στην περίπτωση της Ιρλανδίας.

Στην περίπτωση της Ιρλανδίας , συνολικά , η έκταση της χρηματοδότησης από την ΕΕ κυμάνθηκε στο επίπεδο των 3,6 δις ευρώ. Την περίοδο 1994-1999 1,8 δις ευρώ , και άλλα τόσα την περίοδο 2000-2006 ενώ πρόσθετο ποσό από 890 εκ ευρώ έχει εγκριθεί για την περίοδο 2007 – 2013.

9.5 Κίνητρα

Ο σκοπός της ανοικοδόμησης της Αμμοχώστου είναι η επανακατοίκηση της από τους νόμιμους κατοίκους της. Οι κάτοικοι της Αμμοχώστου βρίσκονται μακριά από τα σπίτια τους εδώ και 35

ολόκληρα χρόνια. Είναι λογικό λοιπόν, να έχουν δημιουργήσει οικογένειες και περιούσιες σε αλλά μέρη της Κύπρου και του κόσμου. Παιδιά προσφύγων που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει εκτός Αμμοχώστου, έχουν δημιουργήσει τον κύκλο ζωής τους εκεί όπου γεννήθηκαν. Το να πείσει κάποιους αυτούς τους ανθρώπους να έρθουν και να κατοικήσουν στην πόλη της Αμμοχώστου, είναι μια πολύ δύσκολη διαδικασία. Για να επιστρέψουν ακόμα και οι πρώην κάτοικοι της πόλης είναι αναγκαία η εξασφάλιση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας και ενός καλού επιπέδου ζωής.

Ο καλύτερος τρόπος να προσελκυστεί ο πληθυσμός αυτός είναι μέσω των κινήτρων. Τα κίνητρα που θα δοθούν πρέπει να είναι πρώτιστος οικονομικά αλλά και κίνητρα που αφορούν πλεονεκτήματα που θα δοθούν σε νέες επιχειρήσεις που θα εγκατασταθούν στην πόλη.

Θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχουν οικονομικά κίνητρα που θα αφορούν στην ανοικοδόμηση των κατοικιών που χρειάζονται επισκευές, καθώς και χρηματικό ποσό σε νέες κατοικίες όπου αυτές θα προτείνονται από το νέο σχέδιο πόλης.

Σε νέες επιχειρήσεις που θα εγκαθίστανται στην πόλη της Αμμοχώστου να παρέχεται επιδότηση του επιτοκίου δανεισμού. Ακόμα οι φορολογικές ελαφρύνσεις των νέων επιχειρήσεων είναι απαραίτητες έτσι ώστε σταδιακά να επέλθει η ανάπτυξη της πόλης. Μέρος του αρχικού κεφαλαίου που θα χρειάζονται οι νέες επιχειρήσεις θα δίνεται από την κυβέρνηση.

Μέσα από τα κίνητρα αυτά, θα δίνεται προτεραιότητα στους πρώην κατοίκους της πόλης και στις οικογένειες τους και ακολούθως θα γίνεται προσπάθεια για την προσέλκυση καινούριων κατοίκων.

Στα κίνητρα που θα προταθούν πρέπει να μπου ασφαλιστικές δικλίδες έτσι ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα άπατης, που οδηγούν μεν στην απορρόφηση των χρηματοδοτήσεων, αλλά όχι κατά ανάγκη στην δημιουργία των επιχειρήσεων. Τα κίνητρα επίσης δεν πρέπει να εγκρίνονται μέσω μιας χρονοβόρας διαδικασία, η οποία απωθεί τους επιχειρηματίες να επενδύσουν στην πόλη.

9.6 Πολεοδομική οργάνωση

Η πολεοδομική οργάνωση της πόλης της Αμμοχώστου είναι μια πολύ σημαντική διαδικασία μέσω της οποίας θα οργανωθεί ο σχεδιασμός αλλά και θα αποφευχθούν φαινόμενα χρονοτριβής

και λαθών. Η αντιμετώπιση προβλημάτων υποβάθμισης υποδομών , στέγασης , αστικής αναζωογόνησης καθώς επίσης και η χάραξη πολεοδομικής στρατηγικής, είναι προτεραιότητες που πρέπει να επιστρατευτούν, τόσο για την τεχνική συνεργασία και ανοικοδόμηση, όσο και για το κτίσιμο σχέσεων ειρήνης μεταξύ των δυο κοινοτήτων.

Η στρατηγική, πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να ανταποκριθεί στις κοινωνικές αλλαγές που επηρεάζουν τη στέγαση , τις μεταφορές και την οικονομική ανάπτυξη και να δώσει κατευθύνσεις στα προσδοκώμενα σχέδια ακλουθώντας στόχους αειφόρου ανάπτυξης.

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρέπει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση σε περιοχές «διαδρομών» και περιοχές μεγάλης διέλευσης. Σε περιοχές δηλαδή, που θα έχουν αυξημένες δραστηριότητες. Έμφαση πρέπει να δοθεί σε αυτές τις περιοχές σε ότι αφορά στις υποδομές και στις προτάσεις για το κύριο οδικό δίκτυο της πόλης. Ουσιαστικά , θα πρέπει να διατυπωθούν νέες πολεοδομικές προσεγγίσεις , έννοιες και σενάρια , για χάραξη των κατάλληλων προτάσεων για την ανάπτυξη στη βάση σχεδιασμού. Ενός σχεδιασμού, που θα ανταποκρίνεται προληπτικά στις εξελισσόμενες συνθήκες που θα εξυπηρετούνται από τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Η αστική αναζωογόνηση της πόλης της Αμμοχώστου θα πρέπει να ασχοληθεί με την ετοιμασία ενός σχεδίου που θα καθοδηγεί τον σχεδιασμό των χρήσεων γης. Το συγκεκριμένο αυτό σχέδιο, θα πρέπει να επικεντρώνει την προσοχή του στην δημιουργία δεξιοτήτων δημόσιας συμμετοχής , ανίχνευσης και ανάδειξης προβλημάτων , στην διατύπωση προτάσεων , στην αξιολόγηση προτεινόμενων έργων κλπ. Το πολεοδομικό αυτό σχέδιο θα πρέπει να περιλαμβάνει και το οικονομικό σκέλος του καθώς επίσης και να διαθέτει πόρους για χορηγίες αστικής ανάπτυξης.

Ένα σημαντικό πολεοδομικό θέμα είναι οι πολεοδομικές άδειες και άδειες οικοδόμησης που θα χρειαστούν για την ανοικοδόμηση της πόλης. Μια διαδικασία αρκετά δύσκολη και χρονοβόρα. Έτσι προτείνεται να μην εφαρμοστεί ο πολεοδομικός νόμος για τα πρώτα χρόνια τουλάχιστον, μέχρι την αποκατάσταση της πόλης και επίσης να μην χρειάζονται άδειες οικοδόμησης, αν πρόκειται οι ιδιοκτήτες , να επαναφέρουν την οικοδομή στην προτέρα κατάσταση.

Ένα σημαντικό θέμα στο οποίο οι αρμόδιοι θα κληθούν να δώσουν απαντήσεις, είναι με ποιούς πολεοδομικούς κανονισμούς θα αναπτυχθούν τα άκτιστα οικόπεδα και τα κτήματα στα όποια θα

υπάρξει κατεδάφιση κτιρίου. Καλό θα ήταν σε αυτές της περιπτώσης να εφαρμοστεί ο πολεοδομικός νόμος, όχι άμεσα αλλά μετά την ανοικοδόμηση και την επανεγκατάσταση.

Έτσι ουσιαστικά ο πολεοδομικός σχεδιασμός θα πρέπει να κατευθύνει την ανοικοδόμηση της πόλης με χαλαρότητα και χωρίς χρονοτριβή έτσι ώστε τα αποτελέσματα της αποκατάστασης να είναι άμεσα.

9.7 Υποδομές

Ο τομέας των υποδομών , όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω , είναι εξαιρετικά σημαντικός τόσο για τις άμεσες ανάγκες που θα παρουσιαστούν στην πόλη, όσο και για τις μακροχρόνιες ανάγκες που θα προκύψουν. Οι υποδομές σε μια πόλη ουσιαστικά προσδιορίζουν και τον χαρακτήρα της , αφού παρατηρώντας τις υποδομές αντιλαμβάνεται κανείς και το επίπεδο της πόλης. Οι υπηρεσίες των βασικών υποδομών θα πρέπει να αρχίσουν τον σχεδιασμό έτσι ώστε να υπάρχει σχέδιο το οποίο θα εφαρμοστεί άμεσα , σε περίπτωση λύσης , τόσο για τις άμεσες ανάγκες όσο και για αυτές που θα προκύψουν στη συνέχεια.

9.7.1 Συγκοινωνιακό δίκτυο

Ο σχεδιασμό του συγκοινωνιακού δικτύου στην πόλη της Αμμοχώστου είναι πολυσύνθετος και αρκετά πολύπλοκος. Το υφιστάμενο δίκτυο της πόλης δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση πρόταση λύσης. Η αδυναμία του οδικού δικτύου της πόλης να ανταπεξέλθει στους αυξημένους φόρτους και στην μεγάλη ζήτηση για θέσεις στάθμευσης , τα όποια θα προκύψουν στην περίπτωση επιστροφής. Η ραγδαία αύξηση των ΙΧ τα τελευταία χρόνια , είναι ένα από τα προβλήματα τα όποια όπως έχει προαναφερθεί , θα κληθεί να αντιμετωπίσει η Αμμόχωστος.

Το συγκοινωνιακό δίκτυο το οποίο πρέπει να δημιουργηθεί στην πόλη της Αμμοχώστου , θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας σύγχρονης πόλης. Η Αμμόχωστο πρέπει να έχει ένα δίκτυο το οποίο θα περιλαμβάνει όλους τους τρόπους μετακινήσεις που αρμόζουν σε μια πόλη του μεγέθους της.

Σε πρώτο στάδιο πρέπει να γίνουν οι απαιτούμενες ενέργειες για την άμεση χρήση του υφισταμένου δικτύου. Οι πρώτες κινήσεις που πρέπει να γίνουν αφορούν στο γενικό καθαρισμό του δικτύου από τη βλάστηση που έχει αναπτυχτεί κυρίως μέσα στην κεκλεισμένη πόλη. Για λειτουργικούς λόγους , όπως έχει αναφερθεί , θα χρειαστεί να σφραγιστεί η επιφάνεια των

δρόμων , να αποκατασταθεί η λειτουργία των φαναριών και να αποκατασταθεί η οριζόντια σήμανση.

Αρχικά θα πρέπει να διασφαλιστεί η λειτουργία του εθνικού οδικού δικτύου για την άνετη , ασφαλή και απρόσκοπτη πρόσβαση προς και από την πόλη της Αμμοχώστου. Έτσι προτείνεται να μελετηθεί η σύνδεση του αυτοκινητοδρόμου Λάρνακας – Παραλιμνίου με την Αμμοχώστο και το πώς αυτός ο αυτοκινητόδρομος θα συνδεθεί με το κύριο οδικό δίκτυο δυτικά και βόρεια της Αμμοχώστου.

Στην συνέχεια είναι σημαντικό και πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά και σε βάθος , το βασικό οδικό δίκτυο για την ομαλή κυκλοφορία μέσα στην πόλη. Στο βασικό οδικό δίκτυο, απαιτείται η διαπλάτυνση των οδών όπου αυτό είναι εφικτό. Επιβάλλεται έγκαιρη μελέτη για τον καθορισμό των οριζοντίων και καθέτων οδικών αξόνων που θα συνδέουν τις διάφορες περιοχές της πόλης.

Η δημιουργία συστήματος Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και η ενθάρρυνση των κατοίκων για την χρήση τους, είναι ένας στόχος που πρέπει να τεθεί και να επιτευχθεί. Σε ολόκληρη την ελεύθερη Κύπρο και ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα, έχουμε πρόβλημα συγκοινωνιακό και στάθμευσης. Το πρόβλημα αυτό δημιουργήθηκε λόγω του γεγονότος ότι ο κόσμος, δεν χρησιμοποιεί τις δημόσιες συγκοινωνίες και προτίμα το ιδιωτικό αυτοκίνητο για τις μετακινήσεις του. Για αυτόν το λόγο πρέπει να γίνει προσπάθεια αλλαγής αυτής της νοοτροπίας με την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος Μέσων Μαζικής Μεταφοράς που θα εξυπηρετεί ολόκληρη την πόλη της Αμμοχώστου.

Ένα μέσο, το οποίο μπορεί οι κάτοικοι της πόλης, να δεχτούν με ευχαρίστηση είναι το τραμ. Το τραμ προτείνεται να διασχίζει τους βασικούς κεντρικούς άξονες της πόλης όπως γίνεται και στην περίπτωση των βασικών αξόνων στην πόλη του Μιλάνου. Ακόμα το αστικό λεωφορείο, πρέπει να μπει στην πόλη της Αμμοχώστου σαν το βασικό δημόσιο μέσο μεταφοράς. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθούν τα αναμενόμενα κυκλοφοριακά προβλήματα κυρίως στο κέντρο της πόλης.

Ένα ακόμα μετρό το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί αφορά στην απαγόρευση της διέλευσης οχημάτων από βασικούς εμπορικούς άξονες τις ώρες αιχμής. Με τον τρόπο αυτό οι πολίτες θα αναγκάζονται να αφήνουν τα οχήματά τους τα οποία θα σταθμεύουν σε σταθμούς που θα είναι

χωροθετημένοι στα όρια της περιοχής αυτής. Ακόμα, η απαγόρευση των οχημάτων πρέπει να απαγορευτεί σε τμήμα της εντός των τειχών πόλης η όποια καλό είναι να πεζοδρομηθεί.

Η δημιουργία πεζοδρόμων, αποτελεί σημαντικό στοιχείο της κίνησης που πρέπει να έχει μια πόλη. Έτσι προτείνεται η δημιουργία πεζοδρόμων κατά μήκος όλων των δρόμων της πόλης. Συγχρόνως, η πεζοδρόμηση αποσκοπεί στην πολεοδομική και περιβαλλοντική αναβάθμιση των αστικών κέντρων. (Πανουργιάς και Ζαβαντής, 2004).

Η πρόσφορα ενός ευχάριστου περιβάλλοντος για περπάτημα στους δρόμους της γειτονιάς, αλλά και στους κεντρικούς δρόμους, είναι αναγκαία συνθήκη για να είναι η πόλη φιλική απέναντι στους κατοίκους της, στους ξένους επισκέπτες, στα παιδιά και στα άτομα με ειδικές ικανότητες. Η πόλη πρέπει να είναι προσπελάσιμη από όλους και με ίσους όρους. (Αδαμάντινος, 1997)

Παράλληλα, προτείνεται η δημιουργία ποδηλατοδρόμων που να καλύπτουν τους βασικούς εμπορικούς οδικούς άξονες. Δηλαδή, την παραλιακή οδό καθώς και ολόκληρη την εντός των τειχών πόλη. Το ποδήλατο είναι το πιο ήπιο μηχανικό μέσο μετακίνησης, το πιο φιλικό στο περιβάλλον και το πιο οικονομικό. Η παρουσία του ποδηλάτου σε μια πόλη σαν μέσο μετακίνησης, είναι σημάδι πολιτισμού. Το μεγαλύτερο ίσως προσόν του ποδηλάτου είναι ότι εξασφαλίζει αυτονομία μετακίνησης. (Αραβαντινος, 1997).

Το δίκτυο των ποδηλατοδρόμων που θα σχεδιαστεί στην πόλη πρέπει να είναι απλό χωρίς σύνθετες διασταυρώσεις. Ακόμα σημασία πρέπει να δοθεί στην αισθητική ποιότητα του οδικού περιβάλλοντος.

Μια ακόμα παρέμβαση στο οδικό δίκτυο, που βασικό στόχο θα έχει να φέρει στις μνήμες των κατοίκων τις μέρες που πέρασαν, είναι η αναπαλαίωση και ανοικοδόμηση του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού καθώς και ενός μέρους από την διαδρομή του.

9.7.2 Ύδρευση

Στην πόλη της Αμμοχώστου παρέχεται το αγαθό του νερού από το 1880 περίπου, από την πύλη της Παναγία και το αρχαίο Υδραγωγείο των 16km το οποίο υπήρχε στην πόλη. Η απόδοση του συστήματος ήταν 450μ³ /ημέρα. Στην πόλη όμως έφταναν 225μ³ /ημέρα λόγω εξάτμισης, διαρροών και παράνομων συνδέσεων. Από το 1972 αρχίζει η παροχή νερού από την

υδροδεξαμενή Φρενήρους η οποία κάλυπτε ολόκληρη την πόλη. Το δίκτυο αυτό αποτελούσε τον καλύτερο τρόπο μεταφοράς νερού για την εποχή εκείνη. Η σημερινή κατάσταση του έργου μπορεί να ικανοποιήσει πέραν των 40 000 ατόμων.

Το δίκτυο που υπάρχει σήμερα στην πόλη της Αμμοχώστου, όπως υπολογίζεται λόγω της εγκατάλειψης τόσων χρόνων και του γεγονότος ότι ένα μεγάλο τμήμα του παραμένει ανενεργό, δεν θα είναι σε θέση να λειτουργεί ικανοποιητικά. Έτσι προτείνεται η αντικατάσταση του. Φυσικά η αντικατάσταση του δικτύου αυτού αποτελεί μια χρονοβόρα διαδικασία η οποία θα υλοποιηθεί σε βάθος χρόνου.

Όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω , η υδατοπρομήθεια Αμμοχώστου καλό θα ήταν, μετά την απελευθέρωση της πόλης να εφαρμόσει άμεσα, ένα σχέδιο για την κάλυψη των πρώτων αναγκών.

Στη συνέχεια και μετά την επανεγκατάσταση των κατοίκων της πόλης προτείνεται να γίνουν τα απαιτούμενα εκείνα έργα στο φράγμα Φρενήρους και στο δίκτυο προς την Αμμόχωστο, έτσι ούτε να εξυπηρετείτε η πόλη. Υπολογίζεται ότι με τα βελτιωτικά αυτά έργα η παροχή νερού θα είναι σε θέση να ικανοποιήσει περίπου 100000 άτομα.

Επίσης προτείνεται η ριζική αλλαγή ολοκλήρου του δικτύου με υλικά φιλικά στον άνθρωπο αλλά και στο περιβάλλον. Αυτό είναι κατά κάποιο τρόπο υποχρεωτικό αφού το δίκτυο λόγω της μεγάλης του ηλικίας (50 χρόνια) και της μακροχρόνια αδράνειας παρουσιάζει έντονες φθορές. Η διαδικασία αυτή προτείνεται να γίνει κατά στάδια και πριν την κατασκευή του οδικού δικτύου , για να μην παρουσιαστούν φαινόμενα καταστροφής του δρόμου μετά την κατασκευή του.

Από πιο πάνω, συμπεραίνουμε ότι χρειάζεται συντονισμός των εργασιών και συνεργασία με άλλες υπηρεσίες, τόσο κυβερνητικές όσο και δημοκρατικούς οργανισμούς.

Επίσης καλό θα ήταν να δημιουργηθεί μια ομάδα πληροφόρησης για τους πολίτες της Αμμοχώστου, η οποία θα ενημερώνει και θα βοήθα τους κατοίκους όπου χρειάζεται.

Ένα επιπλέον, αρκετά δραστικό μετρό που προτείνεται, είναι η μελέτη και κατασκευή μονάδας Αφαλάτωσης η οποία θα καλύπτει , τα πρώτα χρόνια τουλάχιστο , τις ανάγκες που έχουν να

κάνουν με την άρδευση. Η μονάδα αυτή πρέπει να χωροσταθμηθεί σε σημείο που μέσα από την μελέτη θα είναι το καταλληλότερο για την διαδικασία αυτή.

9.8 Λιμάνι

Το λιμάνι της Αμμοχώστου αποτελούσε πάντοτε σημαντικό οικονομικό αιμοδότη της πόλης αλλά και ολόκληρης της επαρχίας. Το λιμάνι της Αμμοχώστου αποτελούσε πριν την εισβολή του 74' το σημαντικότερο λιμάνι της Κύπρου. Συντελούσε στην οικονομική επιρροή της πόλης , σε ολόκληρη την Κύπρο.

Σήμερα με τα νέα δεδομένα και την ανάπτυξη των άλλων λιμανιών είναι δύσκολο να επανακτήσει την παλιά του σημασία. Φυσικά πριν γίνουν οι οποιοσδήποτε ενέργειες, καλό θα ήταν να μελετηθεί το μέλλον του αφού το συγκεκριμένο λιμάνι λόγω της θέσης του μπορεί να αξιοποιηθεί για να εξυπηρετεί διαφορετική αγορά από αυτές των άλλων λιμανιών της Κύπρου.

Αν αποφασιστεί , μετά από τις μελέτες , ότι η πόλη απαιτεί να έχει λιμάνι, προτείνεται να απομακρυνθεί από την σημερινή του θέση , που βρίσκεται ουσιαστικά μέσα στην πόλη, κάπου εκτός από αυτήν. Στην σημερινή θέση του λιμανιού προτείνεται να δημιουργηθεί μεγάλης κλίμακας και υψηλών προδιαγραφών μαρίνα η όποια θα μπορεί να φιλοξενεί όλων των ειδών τα κότερα. Ακόμα προτείνεται τα κτίρια που αποτελούν σήμερα τις λιμενικές εγκαταστάσεις να μετατραπούν σε πολιτιστικά κέντρα , εστιατόρια , κινηματογράφους και οτιδήποτε άλλο αποτελεί τις πολιτιστικές δραστηριότητες και δραστηριότητες ψυχαγωγίας.

Το βασικό όραμα που αφορά στο λιμάνι της Αμμοχώστου, είναι η δημιουργία μιας μαρίνας. Μιας μαρίνας στα πρότυπα αυτής, που βρίσκεται διπλά από το λιμάνι στην πόλη της Βαρκελώνης. Η μαρίνα θα συνδέεται με την παλιά πόλη της Αμμοχώστου , την εντός των τειχών δηλαδή, προσδίδοντας ένα ξεχωριστό χαρακτήρα και δημιουργώντας ένα τοπίο σπάνιας ομορφιάς.

9.9 Παλαιά πόλη

Η πόλη εντός των τειχών, είναι ένα πολύ σημαντικό σημείο για ολόκληρη την πόλη, όπως προέκυψε και από την ανάλυση πιο πάνω. Για το τμήμα αυτό της πόλης, καλό θα ήταν να γίνει μια ξεχωριστή μελέτη που θα καθορίζει τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν.

Μέσα στην πόλη υπάρχουν 365 εκκλησιές και μια πλειάδα κτιρίων αρχαιολογικής αξίας και μεγάλης ποιότητας. Έτσι προτείνεται η πεζοδρόμηση ολοκλήρου του τμήματος αυτού της πόλης και η δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών που θα περνούν από τα σημαντικότερα σημεία της πόλης. Επίσης τα αυτοκίνητα θα μπορούν να εισέρχονται διάμεσου του τμήματος αυτού μόνο από τον κεντρικό άξονα και σε συγκεκριμένες ώρες από τους μικρότερους δρόμους.

Ακόμα προτείνεται να ανοικοδομηθεί όλο το τμήμα αυτό με τρόπο που δεν θα επιφέρει αλλαγές στην αρχιτεκτονική και πολεοδομική οργάνωση της πόλης.

9.10 Παραλιακό μέτωπο

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της κεκλεισμένης πόλης, αλλά και ολόκληρης της Αμμοχώστου, είναι η μεγάλου μήκους ενιαία αμμώδης παράλια της, όπου βρίσκονται πολλές από τις μεγάλες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις της πόλης. Η παράλια της Αμμοχώστου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα περιουσιακά στοιχεία της φυσικής κληρονομιάς της πόλης. Οποιοδήποτε σχέδιο και αν προταθεί θα πρέπει να αποβλέπει στην σωστή αξιοποίηση αυτού του αγαθού.

Το σημαντικό κατά τα αλλά παραλιακό μέτωπο της πόλης έχει συχνά επικριθεί, καθώς η παραλιακή λεωφόρος είναι χαραγμένη πολύ κοντά στην θάλασσα με αποτέλεσμα τα ξενοδοχεία καθώς και άλλα κτίρια κατασκευασμένα, βάσει υψηλών συντελεστών δόμησης, να βρίσκονται παρά πολύ κοντά στην ακτογραμμή. Κατά συνέπεια η παράλια έχει πολύ μικρό πλάτος ενώ λόγω του ύψους των κτιρίων, οι σκιές τους καλύπτουν την παράλια από νωρίς το απόγευμα. Από την άλλη, τα ξενοδοχεία κτιστήκαν σε ιδιαίτερα κοντινές αποστάσεις και σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, κάτι που είχε σαν αποτέλεσμα να μην τηρηθούν οι προδιαγραφές ποιότητας και των ελεύθερων χώρων.

Εικόνες 25,26 : Νυκτερινή και ημερήσια άποψη της παραλίας της Αμμοχώστου

Πηγή:<http://www.famagusta.org.cy/simera/images/famagusta-web-photo-album/index.htm>

Το σοβαρό δίλλημα που τίθεται στην περίπτωση του παραλιακού μετώπου, είναι η κατεδάφιση ή μη των υφιστάμενων κτιρίων που βρίσκονται κατά μήκος της παραλίας και δυσκολεύουν τη διέλευση των ανθρώπων από την πόλη προς την θάλασσα. Είναι ένα θέμα στο οποίο για να δοθεί λύση θα πρέπει να γίνουν οι απαιτούμενες μελέτες. Από επιτόπιες έρευνες, φυσικά το σοβαρότερο πρόβλημα εντοπίζεται μόνο στα 500 μετρά περίπου που βρίσκονται προς το λιμάνι της πόλης.

Έτσι στο τμήμα αυτό της παραλίας, προτείνεται η κατεδάφιση κάποιων από τα ξενοδοχεία έτσι ώστε να δημιουργηθεί σύνδεση της θάλασσας με τον αστικό ιστό. Τα κτίσματα που θα κατεδαφιστούν θα επιλεγτούν με βάση την κατάστασή τους αλλά και σε μερικές περιπτώσεις από την θέση τους. Οι μελετητές, προτρέπονται, να κρατήσουν τα κτίρια που είναι άμεσα συνδεδεμένα με την φυσιογνωμία και τον χαρακτήρα της πόλης.

Στην συνέχεια, σε ότι αφορά στο μικρό πλάτος της παραλίας, υπάρχουν σήμερα τεχνικές που αυξάνουν το πλάτος της ακτής προσθέτοντας άμμο, η οποία μεταφέρεται με ειδικές αντλίες από τον πυθμένα της θάλασσας. Η διαδικασία αυτή είναι σύντομη και χαμηλού κόστους. Για αυτό ειδικά το θέμα ζητηθήκαν γνωματεύσεις από την Ευρώπη με επιβεβαιωτικές απαντήσεις σε ότι αφορά στην αποτελεσματικότητα αυτού του μέτρου. Είναι εντός των δυνατοτήτων της σημερινής τεχνολογίας να προσθέτει 70 με 100 μετρά πλάτος στην σημερινή παράλια και να λάβει μετρά ανάσχεσης εκείνων των υποβρυχίων ρευμάτων που προκαλούν την διάβρωση. (Δημήτριου, 2003)

Αυτό βεβαία , θα γίνει , υπό την προϋπόθεση πως δεν θα καταστραφεί η υπάρχουσα παράλια και πως θα προηγηθεί μελέτη από ειδικούς για τις επιπτώσεις. Το μετρό αυτό θα εφαρμοστεί κατά μήκος ολόκληρης της παραλίας, ανεξαρτήτως αν σε κάποια σημεία γκρεμιστούν ορισμένα κτίρια.

Ένα ακόμα μετρό αφορά στη δημιουργία πεζοδρόμου και ποδηλατοδρόμου αμέσως μετά τα κτίρια και πριν την παράλια. Αυτό το μετρό θα εφαρμοστεί μόνο εφόσον γίνει η εκλέπτυνση της παραλίας και αφού διαπιστωθεί ότι η παράλια είναι αρκετά μεγάλη για του λουόμενους.

Με τα μετρά αυτά θα δημιουργηθεί ένα παραλιακό μέτωπο που δεν θα έχει ριζική διάφορα από αυτό που υπήρχε πριν την εισβολή. Η πρόσβαση στην θάλασσα θα είναι εύκολη αφού κάποια κτίρια θα απαλλοτριωθούν και οι πολίτες θα μπορούν να χαίρονται το αγαθό αυτό με ευκολία.

9.11 Αναπτυξιακή πολιτική

Η αναπτυξιακή πολιτική της Αμμοχώστου είναι ένα θέμα το οποίο πριν την οποιαδήποτε ενέργεια πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες μελέτες. Η οικονομική ανάπτυξη θα παίξει τον σημαντικότερο ρόλο στην ανάπτυξη όλων των άλλων τομέων που σχετίζονται με την πόλη της Αμμοχώστου. Η οικονομική ανάπτυξη της πόλης τα χρόνια πριν την εισβολή του 74' , όπως είδαμε και πιο πάνω , ήταν αλματώδης και στηριζόταν κατά πρώτον στον τουρισμό και κατά δεύτερον στο λιμάνι. Τα μετρά που θα εφαρμοστούν για την οικονομική ανάπτυξη της πόλης είναι μακροπρόθεσμα και τα αποτελέσματα τους θα φάνουν μέσα στο πέρασμα των χρόνων. Η πόλη δεν μπορεί να ανακτήσει την πρωτοκαθεδρία στους τομείς αυτούς , την όποια κατείχε έως το 1974 - τουλάχιστον άμεσα- καθώς από την εισβολή μέχρι σήμερα τα δεδομένα έχουν αλλάξει ριζικά, τόσο στο νησί αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Στις μέρες μας, η ανάπτυξη δεν πρέπει να βασίζεται μόνο σε ένα τομέα, αλλά η ανάπτυξη πρέπει να είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία η όποια να περιλαμβάνει αρκετούς τομείς. Στην περίπτωση της Αμμοχώστου δεν πρέπει η ανάπτυξη να βασίζεται μόνο στον τουρισμό. Είναι αναγκαίο να στηρίζεται και σε τομείς στους οποίους στηρίχτηκε η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία της πόλης κατά την περίοδο 1960 -1974. Τομείς όπως το εμπόριο , η ναυτιλία , η βιομηχανία , οι υπηρεσίες , ο πολιτισμός και η τεχνολογία.

Είναι φανερό ότι κάποιοι τομείς πρέπει να αναπτυχτούν περισσότερο έτσι ώστε να επέλθει και οικονομική ανάπτυξη στην πόλη. Η επιλογή των τομέων που θα αναπτυχτούν πρέπει να γίνει μετά από πολλή σκέψη και έρευνα. Στη συγκεκριμένη πρόταση, οι δυο τομείς που προτείνεται να αναπτυχτούν είναι ο τουρισμός αλλά και η προσέλκυση πολυεθνικών επιχειρήσεων στην πόλη.

9.11.1 Τουρισμός

Όπως έχει αναφερθεί, ο τουρισμός ήταν η βασικότερη αιτία της ραγδαίας ανάπτυξης που παρουσίασε η πόλη μετά την ανεξαρτησία και μέχρι την εισβολή. Η Αμμόχωστος, μέχρι το 74' συγκαταλεγόταν μέσα στους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς της Ευρώπης αλλά και σε διεθνή επίπεδο.

Ο μακροχρόνιος στόχος ο οποίος πρέπει να τεθεί από τους αρμοδίους, τη στιγμή που η πόλη θα έρθει στα χεριά των νόμιμων κατοίκων της, είναι η επανατοποθέτηση της πόλης στην κορυφή του τουριστικού χάρτη. Αυτό πρέπει να γίνει με σίγουρα και σταθερά βήματα.

Έτσι, αφού πραγματοποιηθούν τα πρώτα και βασικά βήματα της ανοικοδόμησης της πόλης θα πρέπει να παρθεί απόφαση στο τι μέλλει γενέσθαι με τα ξενοδοχειακά συγκροτήματα, τα όποια βρίσκονται στην πόλη. Το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο ρυθμίζει τη δημιουργία και τη λειτουργία των τουριστικών καταλυμάτων, έχει αναθεωρηθεί και συμπληρωθεί αρκετές φορές έτσι ώστε οι προδιαγραφές και το επίπεδο των μονάδων που ανεγέρθηκαν μεταγενέστερα και λειτουργούν σήμερα στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου να είναι πολύ διαφορετικά. (Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2003)

Η Κύπρος σήμερα είναι ένας ώριμος τουριστικός προορισμός που δέχεται τις επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης και ωρίμανσης της τουριστικής αγοράς και έχει να αντιμετωπίσει πολύ διαφορετικές συνθήκες από τα προηγούμενα στάδια της τουριστικής εξέλιξής της. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που θα αντιμετωπίσει η Αμμόχωστος στην προσπάθεια επανατοποθέτησης στον τουριστικό χάρτη, είναι ο ανταγωνισμός ο οποίος αναπτύχτηκε τα τελευταία χρόνια πολύ έντονα. Ο ανταγωνισμός έχει οξυνθεί σημαντικά με συνεχώς νέους προορισμούς να προσφέρονται στη διεθνή τουριστική αγορά.

Η χρήση του διαδικτύου, έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τους τουριστικούς προορισμούς σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο τουρίστας πλέον, είναι πιο απαιτητικός, ανεξάρτητος, δραστήριος και κάλος γνωστής του προσφερομένου προϊόντος των υπηρεσιών και των προσφερομένων τιμών.

Στην περίπτωση της Αμμοχώστου, προτείνεται να δημιουργηθούν μονάδες που θα παρέχουν υψηλής αξίας υπηρεσίες, αφού όπως είδαμε και στην ανάλυση, οι τουρίστες που επέλεξαν την πόλη της Αμμοχώστου άνηκαν στην ανώτερη οικονομική τάξη.

Ακόμα προτείνεται να γίνει μια καμπάνια μεγάλης εμβέλειας, η οποία να ενημερώνει και να πληροφορεί μέσω του διαδικτύου και όχι μόνο, τους πολίτες της Ευρώπης για την αλλαγή στο πολιτικό σκηνικό της πόλης και να γίνεται μια ανάλυση των προϊόντων που προσφέρει. Στη μεγάλη αυτή καμπάνια σημαντικό κομμάτι της θα είναι η διαφήμιση που πρέπει να γίνει ανά τον κόσμο.

Επιπλέον, η Αμμοχώστος πρέπει να μπορεί να προσφέρει διάφορα είδη τουρισμού και όχι μόνο «Ήλιο και Θάλασσα» που όλα τα νησιά προσφέρουν. Έτσι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού πρέπει να αναπτυχτούν σε μεγάλο βαθμό. Κυριότερα πρέπει να αναπτυχτεί ο αθλητικός τουρισμός, ιστορικός τουρισμός και ο συνεδριακός τουρισμός. Ο τελευταίος θα πρέπει να αναπτυχτεί σε μεγάλο βαθμό παράλληλα με το σχέδιο που προτείνεται για την δημιουργία του επιχειρηματικού πάρκου μεγάλης κλίμακας που θα αναλυθεί πιο κάτω.

9.11.2 Επιχειρηματική δραστηριότητα

Η οικονομική ανάπτυξη της Αμμοχώστου περνάει μέσα από την επιχειρηματική και επενδυτική ανάπτυξη της πόλης. Η ανάπτυξη αυτού του τομέα θα επιφέρει την οικονομική ανάπτυξη σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

Έτσι προτείνεται να πραγματοποιηθούν οι ενέργειες εκείνες που απαιτούνται για να προσελκύσουν ξένες επιχειρήσεις διεθνούς εμβέλειας στην πόλη της Αμμοχώστου. Η στρατηγική θέση του νησιού και η σύνδεση της Ευρώπης με την Ασία και την Αφρική αποτελούν πλεονεκτήματα που μπορούν να προσελκύσουν τέτοιες επιχειρήσεις στο νησί και συγκεκριμένα στην Αμμοχώστο.

Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας προτείνεται η δημιουργία ενός επιχειρηματικού πάρκου μεγάλης κλίμακας στα πρότυπα του «Canary Wharf» που βρίσκεται στο Λονδίνο. Η

χωροθέτηση αυτού του έργου μεγάλης κλίμακας, πρέπει να γίνει σε σημείο που θα μελετηθεί κοντά στην πόλη και το παραλιακό μέτωπο, έτσι ώστε να συνδυάζεται με τα μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα της πόλης αλλά και με την μαρίνα που θα δημιουργηθεί στη θέση που σήμερα βρίσκεται το λιμάνι.

9.12 Κατευθύνσεις για βιώσιμη ανάπτυξη

Τα τελευταία χρόνια στην πολεοδομική οικογένεια, είναι πολύ συνηθισμένη η έκφραση της βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό συμβαίνει όχι άδικα, αφού από τα τελευταία χρόνια τα αστικά συγκροτήματα δεν συνέβαλαν στην ανάπτυξη του επιπέδου ζωής αλλά στην υποβάθμιση του. Στην αρχαιότητα ο άνθρωπος ζούσε μέσα στη φύση απολαμβάνοντας το φυσικό περιβάλλον και τα πλεονεκτήματα που προσέφερε. Η μετακίνηση του πληθυσμού στις πόλεις και η ανάπτυξη, δημιούργησαν τεράστια οικοδομικά συγκροτήματα σε ενιαίους χώρους, όπου η φύση, τα στοιχεία της και οι αλληλεπιδράσεις της είναι άγνωστα. Τα τελευταία χρόνια και μετά από έρευνες που πραγματοποιήθηκαν, γίνεται μεγάλη προσπάθεια να εισαχθεί το στοιχείο της φύσης μέσα στην πόλη.

Η περίπτωση της Αμμοχώστου, αποτελεί μια πρόκληση για όλους τους πολεοδόμους, αφού δίνεται η δυνατότητα να κατασκευαστεί μια πόλη σχεδόν από το μηδέν, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει όλους τους μηχανισμούς που θα δημιουργήσουν μια πόλη φιλική προς το περιβάλλον αλλά και τον άνθρωπο. Μια πόλη που θα περιέχει όλη την ουσία της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Το βιώσιμο δομημένο περιβάλλον, αποτελεί μία από τις κύριες προτεραιότητες για όλες τις Ευρωπαϊκές πόλεις στον 21ο αιώνα. Είναι γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι πόλεις έχουν συμπεριληφθεί σε αστικές ανασυγκροτήσεις μέσα από μια νέα αναπτυξιακή άποψη, με περιβαλλοντικές, χωρικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις. (Φυλλώδης,)

Έτσι προτείνεται η πόλη της Αμμοχώστου να μελετηθεί και να σχεδιαστεί βάσει ενός περιβαλλοντικού σχεδιασμού, ο οποίος θα δίνει στην πόλη εκτός από ποιότητα ζωής και ωραία αισθητική. Ακόμα, σε ένα νησί όπως η Κύπρος, η εξοικονόμηση ενέργειας είναι ένα θέμα που πρέπει να μελετηθεί σε βάθος. Επομένως, ο βιοκλιματικός σχεδιασμός της πόλης πρέπει να θεωρείται βέβαιος.

Ο βιοκλιματικός σχεδιασμός ουσιαστικά αφορά στο σχεδιασμό κτιρίων και χώρων με βάση το τοπικό κλίμα, συνήθως αναφερόμενο ως Μικροκλίμα, με σκοπό την εξασφάλιση συνθηκών θερμικής και οπτικής άνεσης, αξιοποιώντας την ηλιακή ενέργεια και άλλες περιβαλλοντικές πηγές, αλλά και τα φυσικά φαινόμενα του κλίματος. Κάτι που στην Κύπρο παρουσιάζεται σε μεγάλο διάστημα του χρόνου όπως έχει αναφερθεί και στην ανάλυση.

Ο βιοκλιματικός σχεδιασμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της οικολογικής δόμησης, η οποία ασχολείται με τον έλεγχο των περιβαλλοντικών παραμέτρων στο επίπεδο των κτιριακών μονάδων. Οι κατευθύνσεις του βιοκλιματικού σχεδιασμού είναι :

-Η μελέτη του δομημένου περιβάλλοντος και των προβλημάτων που αυτό δημιουργεί (αύξηση θερμοκρασίας, συγκέντρωση αέριων ρύπων, δυσκολία στην κυκλοφορία αέρα), το σχεδιασμό των κτιρίων και η επιλογή των δομικών υλικών, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις θερμικές και οπτικές τους ιδιότητες, όσο και την τοξικολογική τους δράση. (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)

-Ο Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Κτιρίων και Περιβάλλοντος Χώρου τους, που γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη κατά τις τελευταίες δεκαετίες, κυρίως μετά την ενεργειακή κρίση και την εμφάνιση των οικολογικών κινημάτων. Έτσι, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες αναζητήσεις του Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού των Πόλεων, δημιουργείται σταδιακά μία νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση των προβλημάτων σχεδιασμού και διαχείρισης του αστικού χώρου με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος. Έτσι προτείνεται να εφαρμοστούν τα εξής :

- Η κατανόηση της δυνατότητας ικανοποίησης των ενεργειακών αναγκών των κτιρίων για θέρμανση, δροσισμό και φωτισμό, με αξιοποίηση φυσικών φαινομένων και συνακόλουθα, της δυνατότητας υποκατάστασης της κατανάλωσης συμβατικών μορφών ενέργειας με τον βιοκλιματικό σχεδιασμό.
- Η ανάπτυξη ικανοτήτων στο σχεδιασμό βιοκλιματικών κτιρίων, δηλαδή κτιρίων που ανταποκρίνονται στις συνθήκες του περιβάλλοντός τους, τροποποιώντας αυτές με κατάλληλο σχεδιασμό. Αυτό θα έχει στόχο τη δημιουργία συνθηκών θερμικής και οπτικής άνεσης στους χρήστες σε συνδυασμό με τη λιγότερη δυνατή ενεργειακή κατανάλωση. Η γνωριμία με

μεθόδους υπολογισμού, κατά το στάδιο μελέτης της απόδοσης των βιοκλιματικών κτιρίων και με μεθόδους ποσοτικής και ποιοτικής εκτίμησης των αποτελεσμάτων λειτουργίας τους.

- Η γνωριμία με αντίστοιχα λογισμικά προγράμματα
- Η κατανόηση των δυνατοτήτων βελτίωσης του μικροκλίματος σε επί μέρους τμήματα του αστικού ιστού και της δυνατότητας αποκατάστασης τους από ενδεχόμενη περιβαλλοντική επιβάρυνση που έχουν προκαλέσει προγενέστερες χρήσεις (εργοστάσια, σταθμοί παραγωγής ενέργειας κ.ά.)
- Η εξοικείωση με τις τεχνικές σχεδιασμού των υπαίθριων χώρων έτσι ώστε αυτοί να συμβάλλουν στη βελτίωση του μικροκλίματος και των συνθηκών διαβίωσης στο επίπεδο του περιβάλλοντος χώρου (πρασιές, κήποι, ακάλυπτοι), αλλά και σε αυτό της πόλης (πλατείες, κήποι, πάρκα)
- Η γνωριμία με παραδείγματα εφαρμογής βιοκλιματικού σχεδιασμού σε κτίρια, υπαίθριους χώρους ή τμήματα πόλεων που αναδεικνύουν τη δυνατότητα συνεισφοράς του στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο)

Συνοψίζοντας, η πόλη της Αμμοχώστου έχει μια μοναδική ευκαιρία να σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να αποτελεί μοναδικό παράδειγμα σε όλο τον κόσμο. Η ευκαιρία αυτή δεν πρέπει να πάει χαμένη. Πρέπει να δημιουργηθεί μια πόλη μέσα από περιβαλλοντικό και βιοκλιματικό σχεδιασμό, η όποια να είναι φιλική στο περιβάλλον και τον άνθρωπο και θα εξασφαλίζει ενέργεια σε μεγάλο βαθμό από εναλλακτικές μορφές.

9.13 Κοινωνικά ζητήματα

Ένα από τα σοβαρότερα θέματα που προκύπτουν σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού προβλήματος, είναι η συμβίωση ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων. Είναι μια πτυχή η όποια πρέπει να μελετηθεί σε μεγάλο βαθμό γιατί από αυτό θα εξαρτηθεί η ευημερία της πόλης. Η συμβίωση και η συνεργασία των δυο κοινοτήτων πρέπει να αφορά σε όλα τα επίπεδα. Το συγκεκριμένο ζήτημα πρέπει να μελετηθεί σε βάθος γιατί θα αποτελέσει τον σημαντικότερο μοχλό για την υλοποίηση όλων των προαναφερθέντων ζητημάτων.

Η συνεργασία των δυο κοινοτήτων όπως έχουμε δει και στο παρελθόν, μπορεί να υπάρξει, αρκεί να αφεθούν οι δυο κοινότητες να δουλέψουν σε αυτό τον τομέα μεταξύ τους χωρίς προπαγανδιστικές παρεμβάσεις ξένων.

Στο συγκεκριμένο ζήτημα προτείνεται να μελετηθεί η περίπτωση της Ιρλανδίας, η όποια όπως έχουμε πει παρουσιάζει πανομοιότυπο πρόβλημα με αυτό της Κύπρου.

Έτσι κατά πρώτον λόγο, προτείνεται να δοθεί πρωτοβουλία στην συνεργασία στον ιδιωτικό τομέα. Η συνεργασία αυτή θα βοηθήσει στη σύναψη σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ των ανθρώπων της πόλης και παράλληλα στην ανάπτυξη της. Επίσης καλό θα ήταν να δοθεί, σε μη κυβερνητικές οργανώσεις με διαφορετικές δομές, με δράσεις σε διαφορετικούς τομείς, η δυνατότητα να διαδραματίζουν σημαντικό ρολό μέσα στην πόλη σε πολλά επίπεδα.

Επομένως για την επίτευξη της ειρήνης και της συνεργασίας, πρέπει να υπάρξει η σύμπραξη όλων των ανθρώπων, οι οποίοι να συνειδητοποιούν ότι «αρκετό αίμα έχει χυθεί». Πρέπει επίσης να υπάρξει η έμπρακτη απόδειξη της πολιτικής ηγεσίας στη δέσμευση της για ουσιαστική προσπάθεια στον τομέα αυτό.

Στην Ιρλανδία οι συγκρούσεις και αιματοχυσίες συνεχιστήκαν για πολλές δεκαετίες και οι διαφορές ήταν βαθιές μέσα στην κοινωνική δομή. Αντίθετα στην κυπριακή πραγματικότητα, οι αιματοχυσίες και οι συγκρούσεις στους δρόμους ανάμεσα σε Κυπρίους των δυο κοινοτήτων ήταν σχετικά μεμονωμένες και μικρής διάρκειας. Η αλλαγή στην νοοτροπία των ανθρώπων της Ιρλανδίας πριν από την ειρήνη, ήταν αναγκαία προϋπόθεση. Αυτό από μόνο του, δεν θα ήταν αρκετό για την μετάβαση της κοινωνίας από την σύγκρουση στην ειρήνη χωρίς την επίτευξη συμφωνίας. Η κοινωνία της Βορείου Ιρλανδίας, παρά την κατατρόπωση της σαν αποτέλεσμα των μακροχρόνιων συγκρούσεων και μίσους, έχει καταφέρει να ξεπεράσει το παρελθόν. Μετεξελίχθηκε σε θετικό παράγοντα και τώρα λειτουργεί ως η πιο σταθερή και ακρογωνιαία δύναμη στην υπόθεση ειρήνης.

Αν λοιπόν η Ιρλανδική κοινωνία έχει επιτύχει την ειρήνη και ως κοινωνικός μηχανισμός έχει συνεισφέρει καθοριστικά σε αυτό, ο λαός της Κύπρου, παρά τις εμπειρίες του παρελθόντος και τις συγκρούσεις, εξακολουθεί να έχει μέσα του και να διαφυλάττει πολλές κοινές κυπριακές

παραδόσεις και θεσμούς. Αυτά σίγουρα μπορούν με κοινή προσπάθεια, να επιδράσουν σαν δύναμη αλλαγής, ειρήνης και ανασυγκρότησης.

9.14 Συμβολικές παρεμβάσεις

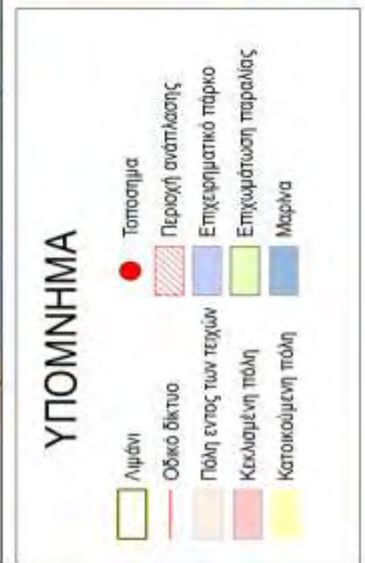
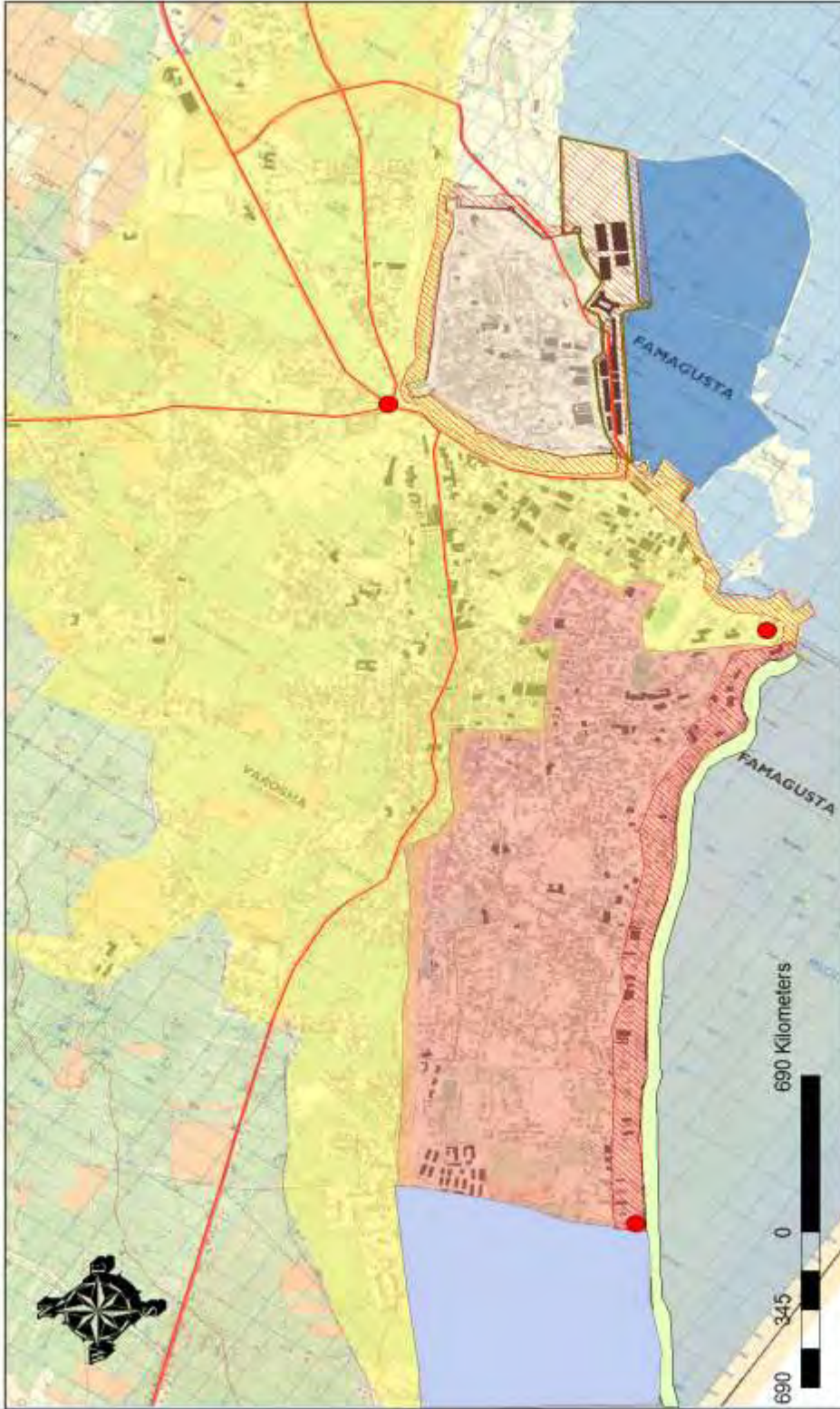
Οι συμβολικές παρεμβάσεις που θα γίνουν στην πόλη της Αμμοχώστου μετά την απελευθέρωση θα πρέπει να θυμίζουν τα ιστορικά σημεία του παρελθόντος αλλά παράλληλα να επισημαίνουν τη συνθήκη ειρήνης που θα επικρατεί.

Στην πόλη της Αμμοχώστου, προτείνεται να δημιουργηθούν δυο πλατείες στις δυο πλευρές της πόλης κοντά στο παραλιακό μέτωπο. Επίσης προτείνεται να φιλοτεχνηθεί ένα συμβολικό μνημείο το οποίο θα τοποθετηθεί στον κυκλικό κόμβο των Βρώσεων που βρίσκεται κοντά στην παλαιά πόλη.

Οι δυο πλατείες που θα δημιουργηθούν θα πρέπει να είναι φιλοτεχνημένες με έργα μοντέρνας τέχνης και να παρουσιάζουν στους επισκέπτες τους σημεία από την πολυτάραχη ιστορία της πόλης. Οι πλατείες αυτές θα παρέχουν δραστηριότητες που θα απευθύνονται στους νέους αλλά και στους μεγαλύτερους. Τα δυο αυτά σημεία της, θα είναι κατασκευασμένα σε μοντέρνο στιλ και μέσω βιοκλιματικού σχεδιασμού. Τα τμήματα της πλατείας που θα κατασκευαστούν πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μην καταναλώνουν πολύ ενέργεια και νερό.

Οι δυο αυτές πλατείες καθώς και το φιλοτέχνημα του κυκλικού κόμβου, θα προβάλουν και θα εξυμνούν την ειρήνη και την ευημερία που θα έχει τελικά η πόλη της Αμμοχώστου.

ΧΑΡΤΗΣ : ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

10 Συμπεράσματα

Στη παρούσα διπλωματική εργασία, καταβλήθηκε προσπάθεια παρουσίασης και ανάλυσης του πολύπλοκου και πολυδιάστατου προβλήματος της πόλης της Αμμοχώστου με όσον το δυνατό πιο ολοκληρωμένο και παραστατικό τρόπο. Έγινε προσπάθεια ανάλυσης της σημερινής κατάστασης της πόλης , του Κυπριακού προβλήματος καθώς και των ενδεχομένων προβλημάτων που θα προκύψουν από μια πιθανή λύση του. Στη συνέχεια επιχειρήθηκε η δημιουργία μιας πρότασης για την ανοικοδόμηση και επαναλειτουργία της πόλης. Το έργο αυτό υλοποιήθηκε στον βαθμό που ήταν εφικτό , λόγω του σημαντικού προβλήματος της έλλειψης στοιχείων.

Από τα παρά πάνω κεφάλαια, μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα τα όποια θα μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον. Τα συμπεράσματα αυτά θα παρουσιαστούν συνοπτικά στο κεφάλαιο αυτό.

Στο πρώτο κεφάλαιο της συγκεκριμένης μελέτης , παρουσιάστηκαν συνοπτικά όλα τα μέρη της πλούσιας ιστορίας αυτής της πόλης. Από το κεφάλαιο αυτό μπορούμε να καταλάβουμε ότι η πορεία αυτής της πόλης μέσα από το πέρασμα των χρόνων, δεν ήταν καθόλου εύκολη. Η πόλη της Αμμοχώστου βρισκόταν σχεδόν όλα τα χρόνια της ιστορίας της κάτω από κάποιο κατακτητή. Αυτό συνέβαινε κυρίως, λόγω της σπουδαίας και πολύ σημαντικής στρατηγικά θέσης της. Η Αμμόχωστος είναι το αρχαιότερο αστικό κέντρο της Κύπρου και λόγω των πολλών κατακτητών που είχε κατά καιρούς, παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε ότι αφορά στην αρχιτεκτονική της , στο ιδιόμορφο κέλυφος της και στον πολεοδομικό της χαρακτήρα.

Επίσης στο στάδιο αυτό της μελέτης γίνεται προσπάθεια να αναλυθούν οι σχέσεις Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων στην πάροδο των χρόνων. Αυτό που πρόέκυψε από την πιο πάνω ανάλυση , είναι πως οι δεδομένες διαφορές γλώσσας , θρησκείας και κοινωνικών παραδόσεων μεταξύ των ανθρώπων των δυο κοινοτήτων, δεν ήταν ικανές για να επηρεάσουν την ειρηνική τους συμβίωση. Όπως είδαμε, οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι στο παρελθόν μπορούσαν να ζήσουν μαζί χωρίς ουσιαστικά προβλήματα για αρκετά χρόνια , ενώ παράλληλα συνεργάζονταν σε αρκετούς τομείς. Οι σχέσεις των δυο αυτών ομάδων του πληθυσμού της Κύπρου διαταράχθηκαν όταν εξωτερικοί παράγοντες έκριναν πως με την

παρουσία τους θα εξυπηρετούσαν τα συμφέροντα τους. Έτσι η προσπάθεια που άρχισε για τον διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων οδήγησε σταδιακά στην απάνθρωπη εισβολή του 1974.

Σήμερα οι σχέσεις των δυο κοινοτήτων δεν έχουν αποκατασταθεί, αλλά παρουσιάζεται μια σημαντική μερίδα ατόμων η όποια επιθυμεί την ειρηνική συμβίωση των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων με ίσους όρους κάτω από κοινή διακυβέρνηση.

Στη συνέχεια, έγινε μια προσπάθεια ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης. Το εγχείρημα αυτό ήταν εξαιρετικά δύσκολο λόγω του περιορισμένου αριθμού στοιχείων που υπάρχουν αλλά και της μη συνεργασίας των αρμοδίων υπηρεσιών.

Έτσι από τα λίγα στοιχεία και από επιτόπιες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην πόλη, μπορεί να εξήχθη το συμπέρασμα ότι η Αμμόχωστος είναι η πόλη του 74' χωρίς ουσιαστικές αλλαγές. Τα κυρία χαρακτηριστικά της πόλης είναι η στασιμότητα και η ερημοποίηση. Κανένα έργο βελτίωσης της ποιότητας ζωής δεν έχει γίνει, σε αντίθεση με την υπόλοιπη κατεχόμενη Κύπρο. Σε συνδυασμό με το ότι στην πόλη της Αμμοχώστου κατοικούν κατά κύριο λόγο τουρκοκύπριοι και όχι έποικοι, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η πόλη της Αμμοχώστου ίσως και να δοθεί κάποτε πίσω στους νόμιμους κατοίκους της.

Η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη και η αναγνωρισιμότητα της πόλης μέχρι το 74', μας παρέχουν τις προϋποθέσεις ότι η πόλη σε περίπτωση απελευθέρωσης, θα μπορέσει να ανακάμψει και να επανατοποθετηθεί στην θέση που κατείχε πριν την εισβολή.

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης μπορούμε να πούμε, ότι η πόλη της Αμμοχώστου ήταν μια πλήρης πόλη σε όλους τους τομείς. Φυσικά με την πάροδο τόσων χρόνων, την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας αλλά τη στασιμότητας που παρουσιάζει η πόλη, με μια ενδεχόμενη λύση τίποτα δεν μπορεί να μένει όπως ήταν στο παρελθόν. Τα σημαντικότερα δίκτυα της πόλης χρήζουν ολοκληρωτικής αλλαγής έτσι ώστε η πόλη να καταστεί βιώσιμη και λειτουργήσιμη.

Η Αμμόχωστος, λόγω της ραγδαίας της ανάπτυξης την όποια παρουσίασε από το 1960 μέχρι το 1974 όπως είδαμε, δεν είχε πολεοδομικό σχέδιο και πολλά από τα κτίσματα της παρουσιάζουν σημάδια κακοτεχνίας και κακής ποιότητας. Σε περίπτωση λύσης μια από τις άμεσες ενέργειες

που πρέπει να γίνουν αφορά στη δημιουργία Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου το οποίο θα βοηθήσει στην σωστή ανάπτυξη της πόλης στο μέλλον.

Σήμερα στην Αμμόχωστος, λόγω των ιδιομορφιών που παρουσιάζουν διάφορα τμήματα της, υπάρχουν κομμάτια της πόλης που βρίσκονται σε διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξη και σε διάμετρο διαφορετικές καταστάσεις. Παρόλα αυτά, ο σχεδιασμός που θα προκύψει πρέπει να είναι συνολικός για ολόκληρη την πόλη, αλλά να ληφθούν υπόψη οι ιδιομορφίες της κάθε περιοχής.

Η έλλειψη φυσικά στοιχείων σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση, δυσχεραίνει το εγχείρημα του σχεδιασμού, της αναβίωσης της πόλης, καθώς δεν επιτρέπονται ακριβείς εκτιμήσεις και οριστικές αποφάσεις σε ότι αφορά στον όγκο των απαιτούμενων εργασιών. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μόνο μετά από επιτόπια έρευνα και μελέτη, ώστε να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε μπορούμε να επισημάνουμε, παρά το γεγονός ότι η Αμμόχωστος αποτελεί μια «πόλη φάντασμα» το οποίο σημαίνει πληθώρα προβλημάτων, ότι η πόλη παρουσιάζει μια σειρά πλεονεκτημάτων κυρίως λόγω των φυσικών της χαρακτηριστικών, της θέσης της στο νησί, της ύπαρξης σημαντικών υποδομών και της ιστορίας της. Τα πλεονεκτήματα αυτά αποτελούν τα σημαντικότερα στοιχεία της πόλης για ανάπτυξη. Απαραίτητη προϋπόθεση φυσικά για οποιαδήποτε παρέμβαση αποτελεί η επίλυση του κυπριακού ζητήματος.

Τα παραδείγματα τα όποια παρουσιάστηκαν στην συγκεκριμένη μελέτη, αναμφίβολα πρέπει να μελετηθούν σε βάθος αφού μέσα από την μελέτη αυτή θα δώσουν εμπειρία και γνώση στους εμπειρογνώμονες που θα κληθούν να δώσουν λύσεις στα διάφορα προβλήματα τα όποια θα προκύψουν.

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από την μελέτη άλλων περιοχών που αντιμετώπιζαν παρόμοια προβλήματα με αυτό της Κύπρου, είναι ότι για να πετύχει οτιδήποτε και αν επιχειρηθεί στη πόλη της Αμμοχώστου, θα πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία η όποια έχουν εδώ και πολλά χρόνια οι ηγέτες, κατά κύριο λόγο, αλλά και ο λαός των δυο κοινοτήτων.

Επίσης από την μελέτη αυτή, προκύπτει ότι για να παρουσιαστεί η πόλη της Αμμοχώστου πλήρως κατοικημένη θα περάσουν αρκετά χρόνια. Έτσι ο σχεδιασμός για την πολεοδομική ανασυγκρότηση της πόλης πρέπει να αρχίσει άμεσα και με γοργούς ρυθμούς.

Με προϋπόθεση πάντα την εύρεση λύσης στο κυπριακό ζήτημα , η περιοχή παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες για ανάπτυξη. Η υφιστάμενη κατάσταση της και η ιδιαιτερότητα της είναι φυσικό να έχουν προκαλέσει ήδη το επενδυτικό ενδιαφέρον. Η προοπτική τουριστικής ανάπτυξης θα δώσει ώθηση στην οικονομία της πόλης. Αυτό φυσικά δεν μπορεί να γίνει άμεσα από τα πρώτα χρόνια της επιστροφής και αποτελεί ουσιαστικά μακροπρόθεσμο στόχο για την πόλη.

Αναμφισβήτητα, η περίπτωση της Αμμόχωστου αποτελεί μια σπουδαία και πολύ σημαντική πρόκληση. Προκλήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο για πολεοδομικό σχεδιασμό. Ουσιαστικά δίνεται η ευκαιρία της σχεδίασης μιας ιστορικής πόλης σχεδόν από την αρχή. Το εγχείρημα αυτό φυσικά κρύβει πολλούς κινδύνους και παγίδες. Έτσι η προσπάθεια αυτή πρέπει να γίνει μεθοδευμένα και με σωστό σχεδιασμό χωρίς παραλείψεις και χρονοβόρες διαδικασίες.

Όλοι μαζί πρέπει να δουλέψουμε για ένα καλύτερο αύριο , για μια πόλη που θα αποτελεί το στολίδι της Μεσόγειου . Για μια πόλη για την όποια είμαστε περήφανοι. Για μια πόλη που όλοι αγαπάμε.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εικόνες παραρτήματος 1,2,3,4,5,6 : Πόλη εντος των τειχών

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 7,8,9,10,11,12,13,14 : Τα τείχη της παλαιάς πόλης

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 15,16,17,18,19,20 : Εκκλησιές στην πόλη εντος των τειχών

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 21,22,23,24,25,26 : Εκκλησιές που έχουν αλλάξει χρήση

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40 : Οικισμός της Σαλαμίνας

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 41,42,43,44 : Εκκλησία του Απόστολου Βαρνάβα

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 45-58 : Της «πόλης φάντασμα» έξω από τα συρματοπλέγματα

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 59 - 66 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 67 - 74 : Κεκλεισμένη πόλη

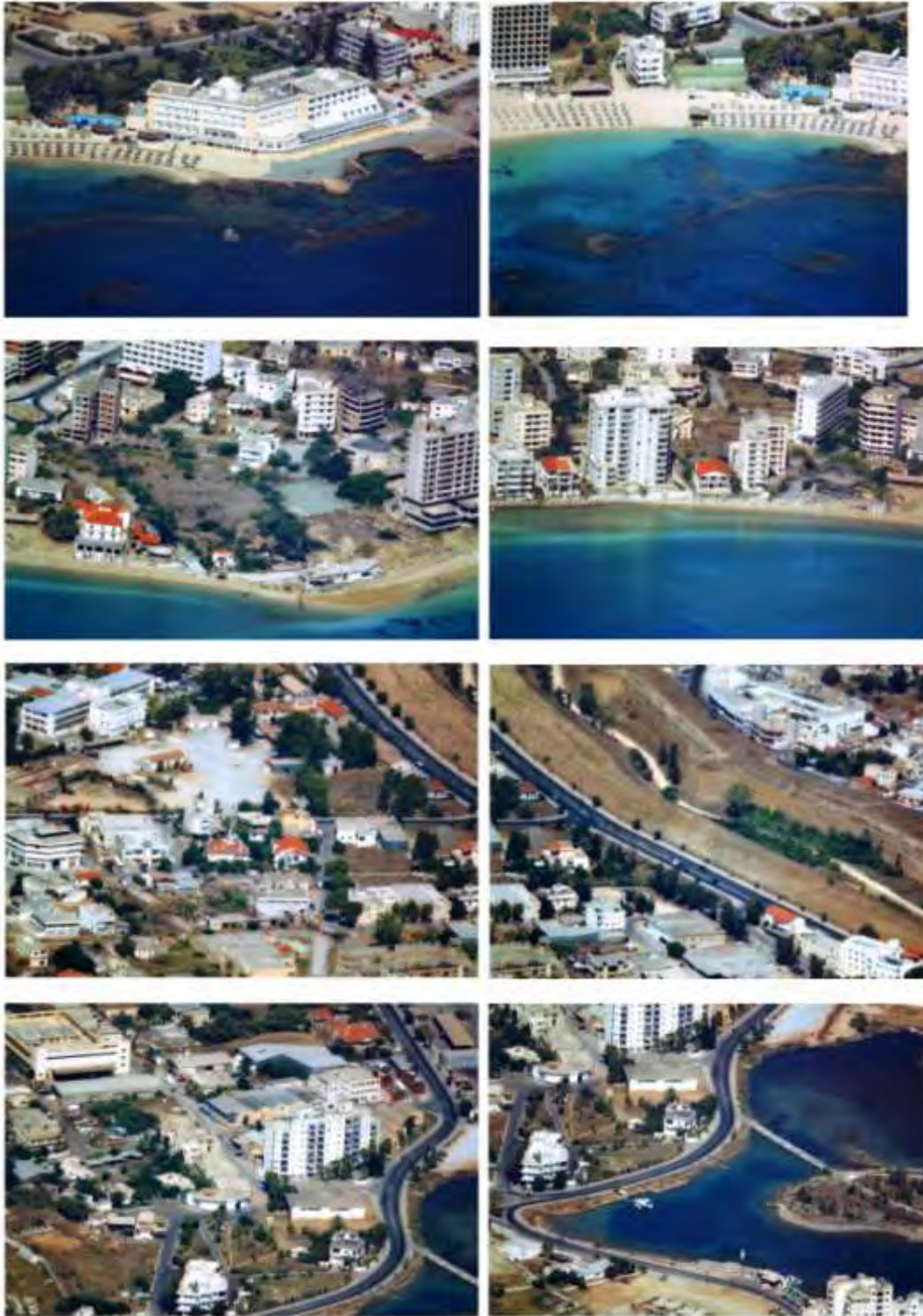

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 74 -82 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 83 - 88 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 89 - 96 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 97 - 102 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 103 - 110 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 111 - 116 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 117,118 : Κεκλεισμένη πόλη

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 119 – 126 : Η Αμμοχώστος σήμερα

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 127 – 145 : Η Αμμοχώστου πριν το 1974

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 146 – 149 : Πολιτιστικές εκδηλώσεις – Η γιορτή του πορτοκαλιού

Πηγή : Δήμος Αμμοχώστου

Εικόνες παραρτήματος 150 – 157 : Κτίρια της πόλης της Αμμοχώστου

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 158 – 164 : Το λιμάνι της Αμμοχώστου

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Εικόνες παραρτήματος 165 – 183 : Η τουρκική εισβολή του 1974

Εικόνες παραρτήματος 184, 185 : Αφασίες και φυλλάδια που έκδωσε η τουρκική κυβέρνηση για την εισβολή του 1974

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Αραβαντινός Α. (1997) Πολεοδομικός Σχεδιασμός : Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου , Αθήνα : Συμμετρία

Μεσσιου Ε. (2006) Διπλωματική Εργασία του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας , Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας : «Αναβίωση Εγκαταλελειμμένων Πόλεων. Η Περίπτωση της Αμμοχώστου».

Παυλίδης Α. (1994) «Αμμόχωστος και Κωνσταντία , Αρσινόη , Σαλαμίς , Αλασια» , Κύπρος : Τυπογραφική μονάδα ΣΕΚ.

Λαζαρίδης Γ. Σ. (1999) «Ενθύμιο Αμμοχώστου» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Λαϊκής Τράπεζας.

Σκορδης Γ. (2003) «Η Αμμόχωστος του Αύριο» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Δήμος Αμμοχώστου.

Κουταλιανος Α. (2003) «Η Σημασία του πράσινου στις πόλεις» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Τμήμα Δασών.

Καμπανέλας Χ. (2003) «Υδατοπρομηθεια Αμμοχώστου Πάρων – Μέλλον» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Ματσης Α. (2003) «Θέσεις ΕΒΕΑ για την αναδόμηση της πόλης» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου.

Μανδριδης Σ. (2003) «Το μέλλον της Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας στην Αμμόχωστο» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού.

Συμεου Δ. (2003) «Επανατοποθέτηση της Αμμοχώστου στον τουριστικό χάρτη» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Υπουργείο Οικονομικών.

Μαλλουπα Χ. (2003) «Αποκατάσταση Δημοσίων Κτηρίων» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Τμήμα Δημοσίων Έργων.

Μιχαηλίδης Α. (2003) «Αποκατάσταση του Οδικού Δικτύου» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Τμήμα Δημοσίων Έργων.

Ευθύμιου Β. (2003) «Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου και η Αμμοχώστος του Αύριο» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. ΑΗΚ.

Αχιλλέως Μ. (2003) «Τηλεπικοινωνιακή ανοικοδόμηση της πόλης της Αμμοχώστου» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. ΑΗΚ.

Φλουρεντζος Π. (2003) «Ενέργειες Τμήματος Αρχαιοτήτων με την επανεγκατάσταση» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Παττιχης Ν. (2003) «Σχολικά κτίρια – Σχεδιασμός δράσεων για επανεγκατάσταση» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού..

Παπαδόπουλος Χ. (2003) «Ο ρόλος και οι δυνατότητες της υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας για την ομαλή επανεγκατάσταση των κατοίκων της Αμμοχώστου». Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Υπηρεσία Κοινωνικής Ευημερίας.

Δημήτριου Θ. (2003) «Παρουσίαση θέσεων του ΕΤΕΚ για την επιστροφή στις επιστρεφόμενες περιοχές». Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου.

Πελεκάνος Α. (2003) «Ετοιμάζοντας την πόλη για επιστροφή» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Σύνδεσμος Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου.

Κτωριδης Χ. (2003) «Πολεοδομικός σχεδιασμός της Αμμοχώστου» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Κωνσταντινίδης Γ. (2003) «Η Αμμοχώστος – Αύριο» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Σύνδεσμος Πολεοδόμων Κύπρου.

Χατζηκώνστας Γ.Κ. (2003) «Σχέδιο πλαίσιο για την ομαλή επανεγκατάσταση αλλά και όραμα για την Αμμοχώστο» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Σύμβουλος Πολίτικός Μηχανικός.

Δημήτριου Α. (2003) «Το όραμα μιας αναζωογονημένης Αμμοχώστου» Κύπρος : Πολίτικο Κέντρο Τράπεζας Κύπρου. Αρχιτέκτονας – Πολεοδόμος.

Βασιλείου Β. (2006) «Σχέδιο επί χάρτου για Αμμόχωστο» , Ο Φιλελεύθερος

Δρουσιωτης Μ. (2006) «Ασκήσεις επί χάρτου για την Αμμόχωστο» , Ελευθεροτυπία

Επιτροπή Δάσκαλων Λεμεσού για την Αμμόχωστο , (1990) «Δεν ξεχνώ και αγωνίζομαι». Κύπρος : ΣΟΓΕΚ

Θειακος Ζ. (2002) «Αμμόχωστος : Μια πόλη στην Ομηρία» Κύπρος : K&T Typo chrome.

Καρδιανος Δ. (1976) Ο Αττίλας Πλήττει την Κύπρο : Το χρονικό της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο , Αθήνα : Γ. Λαδιάς.

Κίνηση Προσφύγων Αμμοχώστου , (1982) «Η Υπόθεση της Αμμοχώστου».

Λοΐζος Π. (2001) «Το Χρονικό της Κυπριακής Προσφυγιάς» Αθήνα : Αλεξάνδρεια.

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών , (2004) Σχέδιο Γενικού Γραμματέα Ηνωμένων Εθνών : Η συνολική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος.

Σωτηρίου Κ. , Χαραλάμπους Π. , και Καραβαλη Μ. (2003) «Κατεχόμενα : Η Ζωή απέναντι» , Ο Φιλελεύθερος.

Τενεκιδης Γ. και Κρανιδιώτης Γ. (1981) «Κύπρος : Ιστορία , Πρόβλημα και Αγώνες του Λάου της» , Αθήνα : Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Υπουργείο Παιδείας , (2001) «Η κατεχομένη γη μας»

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2001) , «Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Ανοικτών Χώρων» , Τόμος Α , Σχολή Θετικών Επιστήμων και Τεχνολογίας.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2001) , «Σχεδιασμός Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις και Μέθοδοι Εκτίμησης τους» , Τόμος Α , Σχολή Θετικών Επιστήμων και Τεχνολογίας.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2001) , «Βιοκλιματικός Σχεδιασμός Κτιρίων και Περιβάλλοντος Χώρου» , Τόμος Β , Σχολή Θετικών Επιστήμων και Τεχνολογίας.

Συμβούλιο Ανοικοδόμησης και Επανεγκατάστασης (2008) , «Ξεπερνώντας τη Διαίρεση : Βόρειος Ιρλανδία / Ιρλανδία». Ιρλανδία : 2007.

Αμμόχωστος : κατεχόμενοι δήμοι της Κύπρου (2008) , Κύπρος : Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών.

Burns K. (2009) , «Ιστορία και Γεωγραφία της Διαίρεσης της Ιρλανδίας»

Ξενόγλωσση

Gianakopoulos M. (1993) Famagusta Committee, “Famagusta : 36 Centuries of civilization” , Cyprus : Zavallis Litho.

Famagusta Municipality , (2001) “Famagusta a Ghost Town since 1974”

Keshishian K. (1985) “Famagusta Town and District : A survey of its People and Places from Ancient Times”, Cyprus : Famagusta Chamber of Commerce and Industry.

Keshishian K. (1985) “Famagusta chamber of commerce and industry” Cyprus : Zavallis Litho.

Wideson R. (1953) Cyprus in Picture , London : Maggibon & KEE

PRDY : Post-war Reconstruction and Development Unit (1997) “The Revitalisation of Pöcitelj”.
Project Manager : Dr Sultan Barakat.

Reconstruction and resettlement Council (2006) “The challenges of reunifying divided cities and territories”. Ministry of Interior.

Reconstruction and resettlement Council (2009) “Overcoming Division : Northern Ireland / Ireland Education and Youth”

20 Abandoned Cities from Around the World: Deserted Towns and Other Derelict Places (2008)

10 Most Amazing Ghost Towns (2008) *Places* - 505,526 views
TAGS: ghost towns, best ghost towns

7 (More) Abandoned Wonders of the Former Soviet Union: From Mining Towns to Oil Rig Cities (2008) Written by Urbanist - Topics: 7 Wonders, Abandonments, Architecture, Environment, Travel, Urbex

Πηγές από το διαδίκτυο

<http://www.perspectivaciudadana.com/contenido.php?itemid=24246>

http://www.oddee.com/item_96462.aspx

<http://weburbanist.com/2008/04/13/7-more-abandoned-wonders-of-the-former-soviet-union-from-island-fortresses-to-fighter/>

http://www.apodimos.com/arthra/Cyprus_Solution/index.htm

http://www.dsm.org.cy/nqcontent.cfm?a_id=940&tt=graphic&lang=11

<http://agrino.org/katehomena/ergasies/ammohostos/ammoxostos.htm>

http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/about_us_gr/about_us_gr?OpenDocument#

<http://www2.cytanet.com.cy/agioannis-dim-la/creativeE2.htm>

<http://www.sigmalive.com/simerini/politics/183151>

<http://www.cyprustradecenter.gr/>

<http://www.famagusta.org.cy/>

<http://el.wikipedia.org/wiki/>

http://www.law.gov.cy/Law/lawoffice.nsf/dmllawoffice_gr/dmllawoffice_gr?OpenDocument

http://www.law.gov.cy/Law/lawoffice.nsf/dmlcyprusissue_gr/dmlcyprusissue_gr?OpenDocumet

<http://www.antibaro.gr/anant/>

<http://www.politis.com.cy/other/anantplan/anantplan.shtml>

<http://www.politis-news.com/cgibin/hweb?-A=144571&-V=videos>

http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/cyprus01_gr/cyprus01_gr?OpenDocument

<http://www.xfe.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=156>

<http://etolikoartis.blogspot.com/2009/04/1829-1879.html>

